

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3220/2019. (X. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1556
3221/2019. (X. 11.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1563
3222/2019. (X. 11.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1567
3223/2019. (X. 11.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1571
3224/2019. (X. 11.) AB határozat	utólagos normakontroll indítvány elutasításáról	1576
3225/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1592
3226/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1595
3227/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1600
3228/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1604
3229/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1608
3230/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1612
3231/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1617
3232/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1620
3233/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1623
3234/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1628
3235/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1632
3236/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1636
3237/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1640
3238/2019. (X. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1645
3/2019. (IX. 30.) elnöki utasítás	egyebírók kijelöléséről	1648

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3220/2019. (X. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.668/2018/5. számú ítélete, valamint a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.286/2015/84. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó természetes személy 2019. május 22-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.668/2018/5. számú ítélete, valamint a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.286/2015/84. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint a 28. cikkével.
- [2] 2. Az indítványozó egy családi ház ingatlan tulajdonosa, aki az ingatlanával szomszédos telken történő társasház építés építéshatósági engedélyezése kapcsán indult építésfelügyeleti eljárásban volt ügyfél, majd a jogerős közigazgatási határozattal szemben általa benyújtott kereset alapján indult bírósági eljárásban felperes. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási hatósági, valamint bírósági eljárás alapja a következő tényállás volt.
- [3] Az indítványozó tulajdonában álló ingatlannal közvetlenül szomszédos telekre annak tulajdonosa egy tizenhat lakásos társasház építését tervezte; a tervek alapján az építésre az engedélyt Pécs Megyei Jogú Város Jegyzője 09-9/626-41/2015. számú határozatával megadta. Az elsőfokú közigazgatási határozattal szemben a későbbi indítványozó ügyfélként fellebbezést nyújtott be; a Tolna Megyei Kormányhivatal TOD/25/212-8/2015. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A közigazgatási határozatok egybehangzóan megállapították, hogy a tervek a jogszabályi előírásoknak megfelelnek, ezért az építkezés megkezdésének építésigazgatási jellegű jogszabályi akadálya nincs. A jogerős közigazgatási határozat ellen felperesként a későbbi indítványozó terjesztett elő keresetet, mivel álláspontja szerint az alperesi kormányhivatal határozata jogszabálysértő.
- [4] A kereseti kérelemben a felperes indítványozó mindenekelőtt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2011. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. § (1) bekezdésében foglaltakra hivatkozott, mivel véleménye szerint a hatóság nem tisztázta a döntéshozatalhoz szükséges tényállást. Ennek keretében hivatkozott arra, hogy mindkét, így a másodfokú határozat indokolásában is, ellentmondások vannak, különösen a tervlapokon szereplő számítások esetében. Állította, hogy az építendő engedély nélkül kezdte meg az építési tevékenységet és ásott az épület alapozásához szükséges gödröt, amit a hatóság nem vett figyelembe, és nem szankcionált. Véleménye szerint a tető kialakítása sem igazodik a szomszédos épületekhez, így nem illik a városképbe; a ház nem magastetős, hanem lapostetős, mert van rajta egy tetőterasz, amely szintén nem illik a városképbe; a parkolók alapterületét pontatlanul állapították meg; a lombkorona-fedettségi arány

az előírt mértéket nem éri el; az épület magasabb a megengedett hat méternél; a hatóság helytelenül számította be a gépkocsi-parkoló 50 %-át a zöldfelületbe és nem vizsgálta a szintterület-sűrűséget sem. Emellett kereseti kérelme alapjaként hivatkozott arra is, hogy az épület beárnyékolja az udvarát; a tetőteraszról be lehet látni az ingatlanába; valamint a zöldtető kialakítása tűzveszélyes lehet, ha a növényeket nem gondozzák és elszáradnak. Az alperes érdemi nyilatkozatában a kereset elutasítását kérte.

- [5] A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.286/2015/84. számú, elsőfokon jogerős ítéletében az alperes álláspontját tartotta megalapozottnak, és a felperes keresetét elutasította. Kiemelte, hogy a jogerős közigazgatási határozat részletes indokolást tartalmazott, mely kiterjedt a felperes ügyfél által már a hatósági eljárás során előadottak tételes cáfolatára is, melyekkel a bíróság maradéktalanul egyetértett. A felperesi számítások megalapozatlanok, illetve konkrét félreértéseken alapulnak; az építető nem kezdte meg engedély nélkül az építési munkákat, mivel a szomszédos telken kiásott gödör nem a mélygarázshoz, hanem az ott levő kerítés megerősítéséhez volt szükséges; a tető éppen a különböző kialakítású tetők miatt illeszkedik a városképbe, mivel a tetőterasz felőli oldalon szomszédos ház lapostetős, a többi oldalon viszont magastetős házak vannak; a tetőterasz miatt egyébként sem lesz egy magastetős ház lapostetős, mivel a terasz mindössze a tető 15 %-át érinti, így az engedélyezett 20 % alatt marad a nem magastetős rész. A parkolók alapterületének vélt számítási hibája abból fakadt, hogy a felperes két eltérő jellegű alaprajzot vetett össze, melyek egyikén a parkolók szegélye is jelezve van, míg a másikon nincs; a lombkorona-fedettségi arányt a felperes érvelésével szemben nem a fa törzsének az elhelyezésére szolgáló földterület, hanem a várható lombkorona alapterülete alapján kell megállapítani; a hatméteres magasság az építkezés folytán szükségessé vált változtatások okán jogszerűen túlléphető; a szintterület-sűrűség fogalmát pedig egyszerűen félreértette a felperes.
- [6] Az ítéleti indokolás szerint továbbá az udvar beárnyékolása semmilyen jogszabályi előírást nem sért, mivel a benapozásra vonatkozó követelmények csak a lakóépületre, annak valamely szobájára vonatkoznak, és maga a felperes sem nevezett meg olyan jogszabályhelyet, melyet az építés hatóság az engedélyezési eljárásban megsértett volna. A tetőteraszról természetesen nem lehet rálátni a felperes ingatlanára, mivel a tetőterasz az utcáfrontra néz; a zöldteraszra, illetve annak esetleges, a nem megfelelően gondozott, kiszáradó növényzet által okozandó jövőbeni tűzveszélyességére vonatkozó felperesi hivatkozások pedig pusztán feltételezések, egyébként pedig a tűzvédelmi hatóság szakhatóságként az építéshez a tervek alapján megadta a hozzájárulását. A felperes az első tárgyaláson arra is hivatkozott, hogy a két épület között az azóta megvalósított kivitelezés következtében légakna keletkezett, amely a csapadékvizet a felperes tűzfalára vezeti; a bíróság azonban e körben is megállapította, hogy a hivatkozás alaptalan, mivel az építés további fázisában a terveken is szereplő, az építési telken megvalósítandó vízelvezető csatorna miatt az esővíz el lesz vezetve, így az semmilyen kárt nem okoz a felperes házában. A bíróság egyes kérdések vonatkozásában a felperes kérésére szakértő kirendeléséről határozott, akinek a megállapításai az ítéleti indokolás szerint az alperesi hatósági határozat megalapozottságát és jogszerűségét támasztották alá.
- [7] A másodfokú közigazgatási határozat érdemi megfelelésére alapított indokolás mellett a közigazgatási és munkaügyi bírósági ítélet lényegi jogalapja azonban az volt, hogy a bíróság szerint a felperes nem igazolta kereshetőségi jogát, így hivatkozásai valójában érdemben nem is vizsgálhatók. Építési ügyben a szomszéd kereshetőségi joga annak a jogszabálysértésnek a vitatására terjed ki, amely jogát vagy törvényes érdekét közvetlenül érinti, azaz a szomszéd kereshetőségi joga az építési ügyben nem korlátlan: kizárólag az építési engedély azon előírásait teheti vitássá, amelyek a saját tulajdonában álló ingatlan használatát, hasznosítását érintik. E körben hivatkozott a 2/2004. Közigazgatási jogegységi határozatra, valamint több kúriai eseti döntésre is. Mivel az elsőfokú bíróság szerint a felperes egyetlen olyan, az építés hatósági engedélyezési eljárással kapcsolatos, illetve építésfelügyeleti anyagi jogi jogszabálysértésre sem hivatkozott, melyek jogát vagy jogos érdekét közvetlenül érintik, így kereshetőségi jogának igazolása egészében hiányzik. Sem az állított, de bizonyítatlan intimitásvesztés, sem a szomszédos ingatlan zöldfelületének a mértéke, sem az esetlegesen megnövekvő zajterhelés nem minősül az építés hatósági engedély által okozott, a felperest érintő jogszabálysértésnek; erre tekintettel az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Utalt továbbá arra, hogy az építető esetleges későbbi polgári jogi jogsértése, így a megnövekvő zajterhelés, valamint a többi állított sérelem szomszédjogi sérelemként, polgári perben, a szomszédos épület tulajdonosával szemben érvényesíthető, arra azonban egy közigazgatási per nem alkalmas. Az épület egyéb, a felperest nem érintő esetleges (bár jelen ügyben nem bizonyított) szabálytalanságai pedig – közvetlen érintettség hiányában – a kereshetőségi jogot nem alapozzák meg.
- [8] A jogerős közigazgatási és munkaügyi bírósági ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, melyben vitatta kereshetőségi joga hiányát, illetve megismételte az építés hatósági eljárásban is előadott, az elsőfokú bíróság által elutasított sérelmeit. A Kúria azonban – az indokolás részbeni korrekciójá-

val – a Kfv.VI.37.668/2018/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A jogerős döntés indokolását, illetve a lefolytatott bizonyítási eljárást annyiban tartotta a Kúria helytelennek, hogy az elsőfokú bíróság a keresetőségi jog hiánya esetén érdemi bizonyítást nem folytathatott volna le, így sem szakértő kirendeléséről nem határozhatott volna, sem a szakértői véleményben foglaltakat nem értékelhette volna, sem a felperes más érveit érdemben nem cáfolhatta volna. A jogerős ítélet indokolásának lényegi alapjával azonban egyetértett: a Kúria szerint sem igazolta a felperes a közvetlen érdekelttségét, így keresetőségi joga hiányzik. A Kúra szerinti építési ügyekben a felperesnek valamennyi általa állított jogszabálysértés tekintetében igazolnia kell a keresetőségi jogát; a benapozás csökkenésén, az intimitásvesztésen és az ingatlan értékcsökkenésén alapuló szomszédjogi sérelem kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában közigazgatási perben a keresetőségi jogot nem alapozza meg, az ilyen polgári jogi igény elbírálása polgári bíróság hatáskörébe tartozik.

- [9] A felperes azon hivatkozására, miszerint az elsőfokú bíróság a keresetőségi joga hiányára alapozott indokolással megsértette volna az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot, a Kúria leszögezte, hogy a felperes a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 327. § (1) bekezdés a) pontja értelmében, mint a közigazgatási eljárás ügyfele, ténylegesen jogosult volt a számára sérelmes közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti keresetet előterjeszteni. Ez azonban még nem jelenti automatikusan valamennyi kereseti kérelmének szükségszerű érdemi elbírálását is, a régi Pp. 3. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a bírósági eljárás megindítását csak a vitában érdekelt fél kérheti. Ezt az érdekelttséget fejezi ki a közigazgatási perben a keresetőségi jog. A keresetőségi jog a Kúria szerint a fél és a per tárgya közötti közvetlen érintettséget feltételez, a fél jogvitában való anyagi jogi érdekelttségére vonatkozik. A jogi érdeksérelmet, a keresetben megfogalmazott igény érvényesítéséhez fűződő közvetlen jogi érintettséget a felperesnek kell bizonyítania, mely a jelen esetben nem történt meg. A felperesnek nyilvánvalóan érdeke fűződik ahhoz, hogy a szomszédjában megvalósuló építési tevékenység jogszerű legyen, annak következtében őt szükségtelenül ne zavarják, benapozottság-, illetve intimitásvesztés, vagy egyéb ok ne korlátozza saját ingatlanának korábban megszokott, rendeltetésszerű használatában, továbbá a szomszédos építkezés miatt őt gazdasági kár ne érje, ingatlanának értéke ne csökkenjen.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből azonban nem vezethető le, hogy a felperes valamennyi – akár valóban méltányolható – igényét kizárólag közigazgatási perben, az építési engedélyt megadó jogerős határozat elleni keresetével érvényesíthetné. Az építésügyi közigazgatási határozat alapját szolgáló építésügyi szabályok megsértése tekintetében a felperes keresetőségi joggal a közigazgatási perben akkor rendelkezik, ha kimutatható az építésügyi szabály megsértése és az ő jogi érdekelttsége közötti közvetlen összefüggés. Közvetlen jogi érdekelttség hiányában az érdemi vizsgálat nem lehetséges, így a rendeltetésszerű használat csökkenéséből, az ingatlan értékvesztéséből fakadó gazdasági érdek a közigazgatási pernek nem lehet tárgya, az erre vonatkozó igényét a felperes polgári bíróság előtt érvényesítheti. Mindezek okán pusztán az, hogy a közigazgatási bíróság nem bírál el polgári jogi igényt, illetve hogy a közigazgatási bíróság a felperes érveléseivel szemben az alperesi határozatot nem tartja jogszabálysértőnek a felperes által vitatott körben, még nem jelenti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog megsértését.
- [11] Egyebekben pedig a Kúria szerint a felperes a felülvizsgálati kérelmében lényegében a keresetében foglaltakat ismételte meg, a jogerős ítéletet a közigazgatási határozattal szemben már felhozott kifogások miatt sérelmezte. Jogszabálysértést azonban ebben a körben csak a tényállás iratellenessége, avagy a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes bírói mérlegelése alapozhat meg; ilyen jogsértés azonban a Kúria szerint nem történt.
- [12] 3. Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kfv.VI.37.668/2018/5. számú ítélete, valamint a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.286/2015/84. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Érvelése szerint a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében foglalt, a hatóságok által feladatuk teljesítése során jogellenesen okozott károk megtérítéséhez való jogot azért sértik az indítványozó szerint a bírói döntések, mert az állítása szerint mérnöki számításokkal és jogszabályi hivatkozásokkal alátámasztott, indokolt igénye ellenére megfosztották őt a „kártérítési igényhez való” jogától, vagyis attól, hogy a hatósági engedély jogellenességének megállapítása esetén az indítványozó egy újabb perben a közigazgatási hatóság által okozott kár megtérítését kezdeményezhesse a polgári bíróságon.
- [14] A XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme az indítványozó szerint abban áll, hogy az eljáró bíróságok „a jogszabályi alap nélküli keresetőségi jog fogalmát tévesen, a jogos érdek sérelmét fizikai

sérelemként értelmezve és használva, és a közvetlen érdekeltség[et] el nem fogadva megakadályozt[ák] a kereseti kérelmemben vitatott jogsértések teljes körű vizsgálatát”, ezzel pedig a törvény által biztosított jogorvoslati utat formálissá tették. Az indítványozó szerint a jogorvoslati jog tényleges érvényesítése az ügyében „a határozat jogsértéseinek kivizsgálását, majd azok elismerését követően a határozat megsemmisítését jelentené”. Emellett hivatkozott arra is, hogy a kereshetőségi jog dogmatikai fogalom, törvényi alapjai tisztázatlanok, ezért egy „jogszabályi rendelkezés nélküli jogi fogalomra” hivatkozva nem lett volna megfosztható kérelmei érdemi vizsgálatától és elbírálásától.

- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére több indokot is felhozott az indítványozó. Egyrészt állítása szerint sem az alperesi közigazgatási határozatban, sem a közigazgatási per elején nem kapott előzetes tájékoztatást arról, hogy a közigazgatási határozat jogsértései által okozott szükségtelen intimitásvesztés és értékcsökkentés nem ok arra, hogy a határozatot felülvizsgálta. Másrészt véleménye szerint a határozat jogsértő volt, annak megállapításait keresetlevelében egyértelműen megcáfolta, az elsőfokú bíróság, majd a Kúria mégsem adott neki igazat. Harmadrészt az indítványozó szerint a bíróságok helytelenül értelmezték a régi Pp. 339/A. §-át, amely kimondta, hogy „a bíróság a közigazgatási határozatot – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja felül”. E rendelkezés az indítványozó szerint nem a közigazgatási határozat meghozatalakor alkalmazandó jogszabályokra utal (ahogyan azt a bíróságok értették), hanem a közigazgatási bírósági ítélet meghozatalakor hatályos jogszabályokra. Negyedrészt a támogatott ítéletek azért is sértették az indítványozó véleménye szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve az annak részét jelentő indokolt bírói döntéshez való jogot, mert az indokolásokban „nem volt pozitív tartalmú valódi indokolás, valódi válasz”, illetve az indokolások nem követték a jogszabályokat, nem voltak logikusak, valamint azért sem, mert „a tények értelmezése nem azonos a valódi tényekkel”. Végül azt is állította, hogy a bíróságok a polgári jogi igény vonatkozásában is tévedtek, mivel szerinte – az eljáró bíróságok jogértelmezésével szemben – ténylegesen közigazgatási jogi peres kereseti igényt is megalapozhat polgári jogi vonatkozású kereshetőségi jog.
- [16] Végül az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét az indítványozó azzal indokolta, hogy a Kúria a jogszabályokat alaptörvény-ellenesen értelmezte, különösen a homlokzatmagasság megengedett mértékének átlépése vagy át nem lépése vonatkozásában.

II.

- [17] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„XXIV. cikk (2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. [...]

XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenképp arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett

a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet a testület elé terjesztheti. Ennek alapján jelen ügyben a befogadhatóságról külön döntés nem született, hanem a befogadhatóság vizsgálatát az Alkotmánybíróságnak az ügy érdemében is döntő tanácsa jelen érdemi határozatában végezte el. Ennek során az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján a következő megállapításokra jutott.

- [20] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány – az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését kivéve – tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [21] Az indítvány – az Alaptörvény 28. cikkét kivéve – megfelel annak a tartalmi feltételnek, amely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme bekövetkezett [Abtv. 27. § a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, amely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §). Az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet kivéve – felveti annak lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssről van szó (Abtv. 29. §).
- [22] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában tehát az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, ugyanis e körben az indítványozó pusztán azt sérelmezte, hogy a bíróságok nem adtak neki igazat, ám alaptörvényi jogának sérelmére alkotmányjogi érveket egyáltalán nem hozott fel; az Alaptörvény 28. cikke nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak; az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban pedig az indítványozó pusztán a támadott bírósági ítéletekkel történő egyet nem értését fejezi ki, illetve a bíróságok által elvégzett jogértelmezést, a bizonyítékok bíróság általi felvételét és értékelését, valamint a bírósági ítéletek indokolását támadja. A panasz ez utóbbi körben érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz; az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssről volna szó. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtett, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [23] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.668/2018/5. számú ítélete, valamint a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.286/2015/84. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke vonatkozásában érdemben nem vizsgálta.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét állító indítványi elemet érdemben vizsgálta meg. A támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét két okra hivatkozva állította az indítványozó.
- [25] Az első szerint az eljáró bíróságok a kereshetőségi jog megalapozásához szükséges jogos érdek sérelmét fizikai sérelemként értelmezték. Ezzel kapcsolatban megállapítható, hogy a bírósági ítéletek ilyen kitételt tényszerűen nem tartalmaznak, ellenben többször utalnak a „gazdasági sérelem” lehetőségére, mint olyanra, amely polgári

jogi igényként, polgári bíróság előtt érvényesíthető. Ez az indítványozói hivatkozás tehát az iratokból megállapíthatóan egyértelműen téves, megalapozatlan.

- [26] Másrészt az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelme vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a keresetösségi jog dogmatikai fogalom, törvényi alapjai tisztázatlanok, ezért ez alapján nem lett volna megfosztható kérelme érdemi vizsgálatától és elbírálásától. Indokait részletesebben kifejtve úgy érvelt, hogy a jogorvoslathoz való Alaptörvényben biztosított jogból következik, hogy a bíróságok a kereseti kérelmet annak érdemi indokaira tekintettel kellett volna, hogy elbírálják, és ezáltal a bírósági jogorvoslat lehetőségét nem pusztán formálisan, hanem ténylegesen biztosítaniuk kellett volna; ez jelen ügyben nem történt meg. A keresetösségi jog hiányára alapozott elutasítás nem tekinthető ilyen tényleges jogorvoslati lehetőségnek, mivel az alapján a bíróságok egy olyan jogi fogalomra alapoztak a kereseti kérelemben foglaltak érdemi vizsgálata mellőzésének indokaként, amely jogi fogalom nem része a tételes jognak. E fogalom jelentése az indítványozó szerint még a jogászok között sem egyértelmű, nincs alátámasztva semmilyen hatályos jogszabállyal, és különösen nincs meghatározva, hogy építési ügyekben kinek lehet és kinek nem lehet keresetösségi joga.
- [27] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt utal töretlen gyakorlatára, melynek értelmében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {vö. legutóbb: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}. E jog tehát az Alkotmánybíróság értelmezésében a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nemcsak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni {vö. legutóbb: 3088/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [37]}. Az Alaptörvény a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben minden esetben megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslati jog ténylegesen akkor érvényesül, ha biztosított a más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulás lehetősége, az ezen feltételnek megfelelő jogorvoslati fórum pedig akkor lehet képes a jogsérelem orvoslására, ha a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják jogszabályi előírások, illetőleg a jogorvoslat jogszabályban meghatározott terjedelme sem zárja ki a döntés érdemi felülbírlatának lehetőségét {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [28] Jelen esetben megállapítható, hogy a törvény az elsőfokú közigazgatási határozattal szemben lehetővé tette a fellebbezést, a jogerős közigazgatási hatósági határozattal szemben pedig a rendes bírósági jogorvoslatnak minősülő bírósági felülvizsgálatot; sőt a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével szemben is lehetőség volt rendkívüli jogorvoslatként felülvizsgálatra, melyet a Kúria bíralt el. Mindezen jogorvoslati lehetőségek tehát az indítványozó rendelkezésére álltak, és ő a pertörténetből megállapíthatóan élt is e lehetőségekkel.
- [29] A jogorvoslathoz való Alaptörvényben biztosított jogból azonban az nem következik, hogy a bíróság a keresetlevél alapján akkor is érdemi vizsgálatot folytasson le, ha a bírósági jogorvoslati (jelen esetben a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti) eljárásban előterjesztett kérelem arra alkalmatlan. Az eljáró rendes bíróságoknak értelemszerűen vizsgálniuk kell, hogy a hozzájuk érkezett keresetlevél alkalmas-e érdemi vizsgálatra; ha nem, akkor döntésükben ennek megállapításával, illetve ennek alapján a kereset elutasításával eleget tesznek a jogorvoslathoz való alaptörvényi jogból származó kötelezettségüknek. Az érdemi elbírálásra alkalmas vizsgálatának része az érintettség vizsgálata: nem kezdeményezhet bárki bármilyen ügyben érdemi vizsgálatot eredményező eljárást bármely bíróság előtt, illetve nem igényelheti, hogy bármely bíróság bármely ügyben folytasson le ilyen vizsgálatot. Amennyiben valaki olyan ügyben kezdeményez eljárást, amelyben érintettsége hiányzik, úgy a bíróság nem köteles a keresete megalapozottságát érdemben vizsgálni. A pusztán indítvány tehát az érdemi bírósági döntéshez nem elégséges: ahogyan egy büntetőbíróságtól sem várható el, hogy szomszédjogi perekben hozzon ítéletet, úgy egy hatósági határozat felülvizsgálata iránti eljárást lefolytatni hivatott közigazgatási és munkaügyi bíróságtól sem várható el, hogy polgári jogi igénynek minősülő kereseti követeléseket bíráljon el.
- [30] Helytállóan, az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog alkotmányos értelmét figyelembe véve állapította meg tehát a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban a Kúria, hogy önmagában nem sérti a jogorvoslathoz való jogot az, hogy az eljáró bíróság vizsgálja a keresetet benyújtó személy közvetlen érintettségét, és ilyen érintettség hiányában a kereseti kérelmekről nem hoz érdemi döntést. Az pedig jogértelmezési, illetve tényállás-megállapítási kérdés, hogy egy konkrét keresetlevél benyújtója hivatkozott-e olyan okokra, amelyek

az érintettségét az adott ügyben megalapozzák, és ezek fennálltát kellő mértékben igazolta-e. Amennyiben e vizsgálatra sor került, és az érintettség hiányát megalapozó okok a bírói ítélet indokolásából kitűnnek, úgy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes bírói jogalkalmazás nem állapítható meg. Jelen ügyben mind az elsőfokú bíróság, mind a Kúria számot adott arról, hogy miért nem fogadta el az indítványozó kereseti, illetve kúriai felülvizsgálat iránti kérelmét; pusztán ezen okból tehát alaptörvény-ellenes bírói jogértelmezésre, illetve jogalkalmazásra nem került sor.

- [31] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban megvizsgálta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét jelenti-e az, hogy az elsőfokú bíróság a kereshetőségi jog hiányára alapította elutasító döntését, és hogy szintén a kereshetőségi jog hiányára alapozottan a Kúria ezen elsőfokú döntést hatályában fenntartotta. Az indítványozó érvelése szerint a kereshetőségi jog olyan, a jogászok között is különböző értelemmel használt dogmatikai fogalom, melynek tételes jogi alapjai nincsenek. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy ezen indítványozói érv nem helytálló. A „kereshetőségi jog” kifejezés ugyan ebben a formában valóban nem szerepel egyetlen magyar jogszabály szövegében sem, az azonban nem más, mint a jogtudomány, illetve a joggyakorlat által kimunkált elnevezése egy tételes jogi normának, mégpedig a közigazgatási határozat meghozatalakor hatályos (a XX. fejezet értelmében a közigazgatási perekre is irányadó) régi Pp. 3. § (1) bekezdésének, mely szerint „[a] bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet – ha törvény eltérően nem rendelkezik – csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.” Az érdekeltség (vagy másképp érintettség) vizsgálata tehát nemcsak joga, hanem a régi Pp. 3. § (1) bekezdése [illetve a 2019. január 1-jét követően indult közigazgatási peres ügyekben a hatályos közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény, azaz a ma hatályos Kp. 17. § (1) bekezdés a) pontja] értelmében kötelezettsége is az eljáró bíróságoknak.
- [32] Az érintettség (érdekeltség) megállapítása előfeltétele annak, hogy a bíróságok ne bármilyen kérelem, hanem csak olyan kérelem alapján legyenek jogosultak és kötelesek eljárni, melyet az arra jogosult érintett (érdekel) terjeszt elő; ellenkező esetben bárki korlátok nélkül állíthatna bármilyen sérelmet, melyet a bíróságok kötelesek lennének érdemben megvizsgálni. Jelen ügyben pusztán ez történt: az eljáró közigazgatási és munkaügyi bíróság megállapította, hogy a hatóság által a felperes indítványozónak okozott, őt közvetlenül érintő konkrét jogszabályi rendelkezéssel megjelölt, közigazgatási bírósági hatáskörbe tartozó jogellenességre a felperes nem hivatkozott, ennek okán – a régi Pp. 3. § (1) bekezdése alapján – megállapította a kereset érdemi vizsgálata lehetőségének hiányát; emiatt a keresetet elutasította. Ennek kimondása azonban nem önkényes volt, és nem sértette a jogorvoslathoz való jogot: a közigazgatási és munkaügyi bíróság számot adott indokairól, illetve azon általa megállapított tényekről, melyek igazolták az elutasító bírósági döntés jogalapjának valódiságát, vagyis azt, hogy a felperes nem hivatkozott keresetlevelében a közigazgatási hatóság által közvetlenül neki okozott, őt közvetlenül érintő közigazgatási perben elbírálnak jogellenes cselekményre.
- [33] 3. A fentiekben kifejtettek miatt az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.668/2018/5. számú ítélete, valamint a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.286/2015/84. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/885/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3221/2019. (X. 11.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.21.461/2016/8. számú ítélete alaptörvényellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.21.461/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az eljárás megindításának előzményeként az indítványozó előadta, hogy közte mint gázszolgáltató és egy magánszemély között gázszolgáltatásra vonatkozó fogyasztási szerződés jött létre. Az indítványozó alkalmazottjai a fogyasztási helyen ellenőrzést végeztek, amely során észlelték, hogy a plomba a gyári állapottól eltérő, és a szakértői vélemény megállapította, hogy a mérőműszeren tapasztalt anomáliák szabálytalan vételezésre (vagy annak lehetőségére) utalnak. Az indítványozó felperesként azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperes fogyasztót 390 000 Ft kötbér megfizetésére. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, amely ítéletet a felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró törvényszék helybenhagyott.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék döntése megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, a 15. cikk (4) bekezdését, amely előírja, hogy a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjogát. A bíróság döntésének alaptörvény-ellenességét álláspontja szerint az okozza, hogy a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet 1. számú mellékletének (Földgázelosztási Szabályzat, a továbbiakban: Gesz.) 18.5. pontját alkalmazta, mert annak időbeli és tárgyi hatálya nem terjed ki a peres igényre, a mérésügyi törvénnyel ellentétes, *contra legem* jogalkalmazást valósít meg.
- [4] 2. A főtktár hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, aki határidőben kiegészítette az indítványt.

II.

- [5] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„15. cikk (4) A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.”

III.

- [6] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról

dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [7] 2. A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [8] Az indítványozó ügyvédje 2017. június 2-án vette át a jogerős döntést, az alkotmányjogi panaszt 2017. július 25-én postázta határidőben. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Az indítványozó sérelme az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [9] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.
- [10] Az indítványozó szerint a perében a másodfokú bíróság Gesz. 18.5. pontját az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alkalmazta, mivel a tárgyi hatálya nem terjed ki a felperes peres igényére, ráadásul a kormányrendelet álláspontja szerint a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvénnyel (a továbbiakban: Mérésügyi tv.) is ellentétes, s így annak alkalmazása az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdését is sérti.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya lépését követően is fenntartotta gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14], 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [12] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének az indítványban állított – az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésében szereplő – aspektusa, amely szerint a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, a Kormány rendelkezésének a jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét rögzíti, és nem minősül alapvető jognak vagy Alaptörvényben biztosított jognak; ekként nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét sem [vö. 9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [46]; 3376/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]]. Szintén nem nyújtható be alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben arra hivatkozással sem, hogy a bíróság az alkalmazandó jogot hibásan határozta meg.
- [13] A fentiek alapján az indítvány ezekben a részeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát csak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggő visszaható jogalkalmazás és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírói eljáráshoz való jog tekintetében tudta mérlegelni.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [16] 3.1. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó amiatt állította, hogy az általa állított olyan tény bizonyításának elmaradását rótták a hátrányára, amely tény elfogadottságát a Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdésébe foglalt vélelem biztosította.
- [17] Az indítványozó előadta, hogy a bíróság nem indokolta a vélelem mellőzését, annak ellenére, hogy az indítványozó a vélelemre nyomatékosan hivatkozott.

3.2. A jogállamiság sérelmét az indítványozó a Gesz. 18.5. pontjának visszamenőleges alkalmazására hivatkozással állította. Az Alkotmánybíróság az ítélet vizsgálata során megállapította, hogy a törvényszék valóban hivatkozott a Gesz. 18.5. pontjára, és a döntését lényegében erre a rendelkezésre alapította: „Helyes az elsőfokú bíróság következtetése, hogy a felperesnek (a Gesz. 18.5. pontja alapján) ezen plomba sérülésmentes külsejére vonatkozóan is írásban kellett volna tájékoztatni az alperest. A felperes nem tudta bizonyítani, hogy a mérőműszert a fogyasztónak a Gesz. rendelkezései szerint adta át, a fogyasztó figyelmét a plombákra, azok számára, azonosítójára, sérülésmentességére és ezek ellenőrzésére felhívta, a fogyasztó pedig azt ténylegesen ellenőrizte.” [Lásd: a törvényszék ítélete, 3. oldal]

- [18] A fentiekre figyelemmel a törvényszék a döntésében a Gesz. 18.5. pontjára történő hivatkozás a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vet fel, ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva – befogadta és érdemben elbírálta.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával kapcsolatos gyakorlatából az alábbiakat emeli ki. „Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106], 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.” {Legutóbb lásd: 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [25]}
- [21] 2. A Gesz. 18.5. pontja szerint „[a] plomba sérülésére az engedélyes csak abban az esetben hivatkozhat, ha azt a felhasználó dokumentáltan, azonosítható módon, sérülésmentes állapotban vette át a földgázelosztótól. A plombák számára, azonosítójára és sérülésmentes külsejére vonatkozóan a felhasználót írásban tájékoztatni kell.”
- [22] A jogállamiság sérelmét az indítványozó fenti rendelkezés tiltott visszamenőleges alkalmazására hivatkozással állította. Az indítvány helytállóan mutat rá, hogy a hivatkozott rendelkezés csak olyan fogyasztásmérő felszerelése körülményeinek vizsgálata körében alkalmazható, amelynek felszerelése időpontjában már hatályban volt.
- [23] A 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet – amelynek a Gesz. a mellékletét képezi – egyes részei különböző időpontokban léptek hatályba, de legkorábban a rendelet kihirdetése napján, 2009. január 30-án. A perbeli fogyasztásmérő felszerelése azonban még 2008-ban történt, így erre a jogszabály rendelkezései nem lettek volna alkalmazhatóak.
- [24] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vizsgált bírósági ítélet a Gesz. 18.5. pontjának, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabálynak az alkalmazásával döntött az indítványozó számára hátrányosan a kötbér megfizetésére vonatkozó igényről. A bírósági döntés tehát a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével olyan körülményt értékelt a bizonyítási eljárás során az indítványozó terhére, amelyet az indítványozó 2009. január 30. napját megelőzően nyilvánvalóan nem vehetett figyelembe. Ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált bírósági döntés megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált jogállamiság elvének részét képező visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.
- [25] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is állította azzal kapcsolatban, hogy a bíróság indokolás nélkül mellőzte a Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdésébe foglalt vélelemnek az indítványozó javára történő figyelembevételét. A törvényszék ítéletének vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy annak indokolása kifejezetten nem tért ki a fenti törvényi rendelkezés értékelésére, lényegében amiatt, mert érvelését ehelyett tartalmilag a Gesz. 18.5. pontjára alapozta. Mivel az Alkotmánybíróság a Gesz. 18.5. pontjának visszaható hatályú alkalmazása miatt megállapította a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét, ezért az ebből következő indokolási hiányosság külön alkotmányjogi értékelését nem tartotta szükségesnek.
- [26] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.21.461/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.
- [27] Az Alkotmánybíróság tájékoztatja az indítványozót, hogy a bírósági határozat megsemmisítését követően az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény

427. §-a alapján – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1662/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3222/2019. (X. 11.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:158. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Tatabányai Törvényszék Cégbírósága (a továbbiakban: indítványozó) Cgt. 11-19-000036/10. számú végzésével az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az eredeti indítványát utóbb az Alkotmánybíróság felhívására kiegészítette, vizsgálatát az Alkotmánybíróság a kiegészített indítványra tekintettel folytatta le.
- [2] Az indítványozó a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:158. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A Ptk. támadott rendelkezése a betéti társaság jogutód nélküli megszűnését írja elő, ha valamennyi beltag vagy valamennyi kültag jogviszonya megszűnik és hat hónapos jogvesztő határidőn belül a társaság a társasági szerződés megfelelő módosításával nem gondoskodik a törvényes működés feltételeinek helyreállításáról, illetve ennek a nyilvántartásba történő bejelentéséről.
- [3] Az indítvány benyújtására okot adó ügyben egy betéti társaság ellen hivatalból indult törvényességi felügyeleti eljárásban a Tatabányai Törvényszék Cégbírósága Cgt. 11-19-000062/2. számú végzésével megállapította a társaság megszűnését, s egyben elrendelte a kényszertörlési eljárás megindítását. A cégbíróság megállapította, hogy a cégjegyzék adatai szerint a betéti társaságnak egy beltagja és egy kültagja van, azonban a társaság egyetlen kültagja elhunyt és a Ptk. 3:158. § (1) bekezdése szerinti hat hónapos jogvesztő határidő eltelt úgy, hogy nem teremtették meg a társaság működésének törvényes feltételeit, illetve ezt nem jelentették be a cégbíróságnak. A végzéssel szemben a betéti társaság – jogi képviselője útján – fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezés alapján eljáró bíróság fordult aztán bírói kezdeményezéssel az Alkotmánybírósághoz.
- [4] Az indítványozó állítása szerint a Ptk. 3:158. § (1) bekezdése az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését és XIII. cikk (1) bekezdését sérti, indítványában azonban a támadott törvényhelynek kizárólag az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésébe, illetve XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközése mellett érvelt. Álláspontja szerint a Ptk. 3:158. § (1) bekezdésében előírt jogvesztő határidő korlátozza a társaságban maradt tag esetében a vállalkozás szabadságát, mivel a rendelkezés alapján nem szabad akaratából, hanem pusztán a jogvesztő törvényi határidő miatt kényszerül egy tagot bevenni a társaságba. Ezáltal az indítványozó sérülni vélte az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése által biztosított vállalkozáshoz való jogot, s ennek részeként a vállalkozás szabad megválasztásához való jogot. Az indítványozó szerint továbbá a tulajdonhoz való jogot sérti, hogy a betéti társaság elhunyt tagjának örököse vagyoni betét szolgáltatásával lesz kénytelen a hagyatéki eljárás befejezése előtt a társaság tagjává válni, pusztán azért, hogy a Ptk. 3:158. § (1) bekezdésében előírt jogvesztő határidő elteltével ne kezdődjön meg a társaság (visszafordíthatatlan) kényszertörlése. A tulajdonhoz való jog sérelmét állította továbbá annak kapcsán is, ha a társaság *ipso iure* megszűnésének elkerülése érdekében az örökösön kívül más személynek kellene a Ptk. támadott rendelkezésére figyelemmel a társaságba belépnie.
- [5] Az igazságügyi miniszter mint az érintett törvény kezdeményezője tájékoztatta az Alkotmánybíróságot a bírói kezdeményezéssel kapcsolatos álláspontjáról.

II.

[6] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

[7] 2. A Ptk. érintett rendelkezései:

„3:149. § [A tag halála vagy megszűnése]

A meghalt tag örököse, illetve a megszűnt tag jogutódja a társaság többi tagjával való megegyezés alapján a társaságba tagként beléphet. A taggá váló örökös, illetve jogutód nem köteles vagyoni hozzájárulást teljesíteni.”

„3:155. § [A betéti társaságra alkalmazandó szabályok]

A betéti társaságra – az e címben foglalt eltérésekkel – a közkereseti társaságra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.”

„3:158. § [A társaság jogutód nélküli megszűnése]

(1) A jogi személy jogutód nélküli megszűnésének általános esetein túl a betéti társaság jogutód nélkül megszűnik abban az esetben is, ha valamennyi beltág vagy valamennyi kültág tagsági jogviszonya megszűnik, és az ettől számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül a társaság nem jelenti be a nyilvántartó bíróságnak, hogy a társasági szerződés megfelelő módosításával helyreállította a betéti társaságként való működés feltételeit, vagy azt, hogy a betéti társaságot közkereseti társasággá alakította át.”

III.

[8] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelelt-e a törvényi feltételeknek.

[9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, illetve XIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A kiegészített bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az alapügyben alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul. Ezért nem volt formai akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésben foglaltak alapján eljárva a megjelölt két alaptörvényi rendelkezés tekintetében érdemben határozzon.

[10] Megállapítható volt ugyanakkor, hogy az indítvány az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése kapcsán alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmazott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványi kérelem az Abtv. 52. § (1) bekezdésébe foglalt határozottság követelményének akkor felel meg, ha az indítványozó indokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi előírás miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha az indítványozó pusztán megjelöli azt az alaptörvényi rendelkezést, amelynek sérelmét állítja, de nem indokolja meg, nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés {a vonatkozó gyakorlat összegzését lásd: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]; 2/2016. (II. 8) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. Az Alkotmánybíróság érdemben így nem vizsgálta az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványi elemet, mivel az nem elégítette ki az Abtv. 52. § (1) bekezdésében meghatározott, 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában részletezett határozottság követelményét.

IV.

- [11] Az indítvány nem megalapozott.
- [12] 1. Az Alkotmánybíróság először a Ptk. 3:158. § (1) bekezdésének az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésébe ütközését vizsgálta, mégpedig az indítványnak megfelelően abban az összefüggésben, hogy sérti-e a betéti társaságban maradó tag vállalkozáshoz való jogát, ha a törvényalkotó a társaság jogutód nélküli megszűnésével szankcionált jogvesztő határidőt ír elő a kiüresedett tagi pozíció (beltag, illetve kültag) betöltésére.
- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert „vállalkozáshoz fűződő jog, valamint a foglalkozás szabad megválasztásának joga nyújt lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbéli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához. A munka és a foglalkozás szabad megválasztása, valamint a vállalkozás szabadságához fűződő jog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog lényegi tartalma kiváltképp akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}. [...] A munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való alapjog azonban nem alanyi jogot garantál meghatározott foglalkozás folytatásához, tevékenység végzéséhez.” {26/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [15]} Az Alkotmánybíróság utal továbbá arra, hogy Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [14] A társaságban maradó tag szempontjából a Ptk. támadott rendelkezése nem az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz fűződő jog, s az általa biztosított vállalkozóvá válás korlátja. Az adott törvényhely garanciális szabály, amely a betéti társaság törvényes működését hivatott biztosítani, s ilyen módon a vállalkozás folytatását korlátozó rendelkezésként is értelmezhető. A vállalkozási, üzleti tevékenység kifejtésénél az érintetteknek módjukban áll a számukra kielégítő vállalkozási formát választani. A vállalkozási forma megválasztásával ugyanakkor az abban résztvevőknek egyúttal az adott vállalkozási formára vonatkozó szabályokat is el kell fogadniuk. A támadott rendelkezés a betéti társasági formát választó vállalkozásoknál a betéti társaság bármelyik tagi pozíciójának (beltag vagy kültag) kiüresedése esetére kívánja biztosítani azt, hogy ez a törvényellenes állapot ne legyen korlátlan ideig fenntartható, mert a kétféle tag léte a betéti társaság nélkülözhetetlen törvényi ismérve. A társasági jogviszonyok rendezett formájának, s ezért az üzleti, gazdasági élet kiszámítható működésének fenntartása érdekében jogbiztonsági szempontból indokolt tehát a vállalkozási tevékenység folytatásának olyan törvényi korlátozása, amely a betéti társaság formájának választása esetén a társaságban maradó tagtól az átmenetileg kiüresedett tagi pozíció betöltését követeli meg. Az ezt biztosító törvényi előírásnak ezért szükséges indoka van [lásd: Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés].
- [15] Az Alkotmánybíróság az érintett rendelkezés vizsgálata kapcsán figyelembe vette, hogy a bírói gyakorlat a tagsági viszony megszűnésének valamennyi esetkörét, így a tag halálát is a „tag kiválása” fogalmi körébe tartozónak tekinti. A bírói gyakorlat utal arra, hogy a Ptk. 3:155. §-a szerint a betéti társaságra is megfelelően irányadó Ptk. 3:149. §-a értelmében a meghalt tag örököse a társaság többi tagjával való megegyezés alapján léphet be tagként a társaságba. Vagyis a tag halálával társasági részesedése nem száll át automatikusan a törvény erejénél fogva az örököse, ahhoz az örökös és a többi tag megállapodása, a társasági szerződés módosítása is szükséges (BDT 2018. 3887. [5]). Az örökös tehát nem válik automatikusan a társaság tagjává, aminek a magyarázatát a betéti társaság személyegyesítő jellege adja. Ebbe nem illeszthető bele az, hogy bármely tagnak az örökösei – anélkül, hogy a többi tag őket valaha elfogadhatta volna tagként – elkezdjenek tagsági jogokat gyakorolni.
- [16] Az előzőekre figyelemmel megállapítható, hogy a társaságban maradó tag számára korlátozást a Ptk. 3:158. § (1) bekezdése kizárólag annyiban jelent, hogy a másik tagi pozíció kiüresedéséből származó helyzetet meghatározott határidőn belül, hat hónapos időszak alatt, kimentési lehetőség nélkül orvosolnia kell (mert különben az adott társaság jogutód nélkül megszűnik). A Ptk. 3:158. § (1) bekezdése ugyanakkor – eltérően az indítványban foglaltaktól – nem korlátozza a társaságban maradó tagot abban, hogy kivel egyezzen meg, kit fogadjon el a társaság tagjaként. A Ptk. a társaságban maradó tagot nem kötelezi így arra sem, hogy a meghalt tag örököseivel állapodjon meg, s az örököst fogadja a társaság tagjává; törvényi korlátozás nélkül dönthet arról, hogy kivel köt megállapodást a tagi pozíció betöltésére. Az indítványozó nem állította azt, hogy a Ptk. 3:158. § (1) bekezdése a társaságban maradó tag számára úgyis aránytalan korlátozást jelent, ha az előírt hat hónapos határ-

időn belül bárkivel köthet megállapodást a tagi pozíció betöltésére vonatkozóan. A Ptk. 3:158. § (1) bekezdésében előírt határidőt illetően a társaságban maradó tagra nézve a korlátozó szabály aránytalanságát – a szabadon megköthető megállapodás lehetőségét is figyelembe véve – az Alkotmánybíróság így nem tartotta az indítvány alapján megállapíthatónak.

- [17] A kifejtettek tekintettel nem volt megállapítható, hogy a Ptk. indítvánnyal támadott szabálya az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz fűződő jog szükségtelen és aránytalan korlátozásának minősül. Ezért az Alkotmánybíróság az alapjog sérelmét állító indítványt e tekintetben elutasította.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a Ptk. 3:158. § (1) bekezdését az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben is vizsgálta. Az indítványozó a tulajdonhoz való jog sérelmét állította, mivel szerinte a betéti társaság elhunyt tagjának örököse vagyoni betét szolgáltatásával lesz kénytelen a hagyatéki eljárás befejezése előtt a társaság tagjává válni a Ptk. 3:158. § (1) bekezdésében előírt jogvesztő határidő miatt. A tulajdonhoz való jog sérelmét állította továbbá annak kapcsán is, ha a társaság *ipso iure* megszűnésének elkerülése érdekében az örökösön kívül más személynek kell a Ptk. támadott rendelkezésére figyelemmel a társaságba belépnie.
- [19] Az Alkotmánybíróság a XIII. cikkekre vonatkozó gyakorlatát az alábbiak szerint határozta meg: „A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői.” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]} Az Alaptörvény XIII. cikke védi tehát a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, illetőleg annak korlátozása ellen {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34], 3071/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [20] Az indítványozó a betéti társaság tagjává váló személy (az elhunyt tag örököse, illetve az örökösön kívüli más személy) szempontjából vélte a Ptk. 3:158. § (1) bekezdését a tulajdonhoz való jogba ütközőnek. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor már a fentiekben rámutatott arra, hogy új tag, így különösen a meghalt tag örököse – az indítványban foglaltaktól eltérően – a Ptk. 3:155. §-a szerint a betéti társaságra is megfelelően irányadó Ptk. 3:149. §-a értelmében mindig a társaság többi tagjával való megegyezés alapján léphet be tagként a társaságba. A tag halálával társasági részesedése így nem száll át automatikusan a törvény erejénél fogva az örökösre. Mivel az örökös nem szerzi meg automatikusan a társasági részesedést, a Ptk. 3:158. § (1) bekezdéséből sem következhet, hogy e rendelkezés az örökös megszerzett tulajdonát (társasági részesedését), s ezáltal az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való jogot korlátozná. Az örökösön kívül más személy esetén sem jelenti a támadott szabály a már megszerzett tulajdon, s így a tulajdonhoz való jog korlátozását.
- [21] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét állító indítványi elemet is elutasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/809/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2019. (X. 11.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 23. § (1) bekezdés e) pontja, valamint a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet 13. § (4) bekezdése Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására, megsemmisítésére és alkalmazásának kizárására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 31.K.30.402/2018. számú szociális ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) és f) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 23. § (1) bekezdés e) pontja, valamint a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fot. Vhr.) 13. § (4) bekezdése Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését állapítsa meg, és azokat semmisítse meg, továbbá rendelje el a jogszabályi rendelkezések konkrét egyedi ügyben történő alkalmazásának tilalmát. Az indítványozó szerint a támadott jogszabályi rendelkezések ellentétesek az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkében foglalt tulajdonhoz való joggal, továbbá erre tekintettel ellentétesek az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alapügyben megállapított tényállás szerint Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. Kerületi Hivatala mint elsőfokú hatóság 2017. augusztus 31. napjával megszüntette az alapügy felperese részére korábban megítélt fogyatékosági támogatás további folyósítását, tekintettel arra, hogy a Rehabilitációs Ellátási és Szakértői Osztály I. fokú szakvéleménye szerint immáron nem minősül súlyosan fogyatékosnak. A felperes fellebbezése nyomán eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala mint másodfokú hatóság T-BP-08-MCST-3981-5/2017. számú 2017. december 8. napján kelt másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot mint megalapozottat és jogszerűt helybenhagyta. A határozat utalt a Budapest Főváros Kormányhivatala Rehabilitációs Főosztály másodfokú szakértői bizottságának szakvéleményére, mely szerint a felperes nem minősül súlyosan fogyatékosnak, tekintettel arra, hogy nem szorul a Fot. Vhr. 1. számú melléklete 5. pontjában felsorolt segédeszközök állandó használatára, továbbá nincs két végtagra, vagy egy végtagra és a törzsre kiterjedő tartós ízületi deformitása, merevsége, bénulása, mely állapot a mozgást, vagy az érintett testrészek használatát súlyos mértékben akadályozná, és nincs túlmozgással együtt járó súlyos mozgáskoordinációs zavara sem, amely a járást vagy a motoros képességeket jelentős mértékben akadályozná.
- [3] 1.2. A határozattal szemben a felperes nyújtott be kereseti kérelmet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, melyben az alperes Kormányhivatal határozatának hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a fogyatékosági támogatás megszüntetése nem tekinthető jogszerűnek, ugyanis állapota a korábbiakhoz képest nem javult, és továbbra is súlyosan fogyatékosnak minősül. A bíróság a felperes kérésére szakértőként a SOTE Igazságügyi Orvostani Intézetét rendelte ki, mely igazságügyi orvosszakértői véleményében meg-

állapította, hogy a felperes a súlyos fogyatékoság jogszabályban meghatározott kritériumai alapján nem tekinthető súlyosan fogyatékosnak, tekintettel arra, hogy nem szorul a Fot. Vhr. 1. számú mellékletében meghatározott feltételeknek megfelelően segédeszköz állandó és szükségszerű használatára.

- [4] 1.3. Az alapügy felperese a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő perben ezt követően kifejezetten hivatkozott az Alkotmánybíróság 21/2018. (XI. 14.) AB határozatára, mely szerint az igazságügyi orvosszakértőnek nem csupán a jogszabályok szerinti feltételek teljesülését kellett volna vizsgálnia, hanem azt is, hogy a felperes „élethelyzetét érdemben meghatározó tényleges fizikai állapota” is kedvezően változott-e. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság osztotta a felperes érvelését, és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. Indítványában hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság szerint a szociális védelem már elért szintjétől való visszalépés (a korábban megállapított ellátások összegének csökkentése) csak annyiban tekinthető jogszerűnek az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke alapján, amennyiben az a tulajdonhoz való joggal összefüggésben indokolható. A bíróság érvelése szerint sem a Fot., sem pedig a Fot. Vhr. nem írja elő a tényleges fizikai állapot változásának vizsgálatát a fogyatékosági támogatásokkal összefüggésben, ezért a támadott rendelkezések ellentétesek az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével, ekként nemzetközi szerződésbe ütköznek, és így pedig ellentétesek az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdésének rendelkezéseivel is.

II.

- [5] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi, nemzetközi szerződési, illetőleg jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

- [6] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”

- [7] 2. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„Első Kiegészítő Jegyzőkönyv

1. cikk Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tisztelőben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.”

- [8] 3. A Fot. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„23. § (1) Fogyatékosági támogatásra az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos, az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású személy, továbbá a magyar hatóság által menekültként, illetve hontalanként elismert személy jogosult, akinek

[...]

e) a mozgásrendszer károsodása, illetőleg funkciózavara miatt helyváltoztatása a külön jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy a külön jogszabály szerinti mozgásszeri betegsége miatt állapota segédeszközzel eredményesen nem befolyásolható (mozgásszeri fogyatékos), [...] és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul.”

[9] 4. A Fot. Vhr. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„13. § (4) Ha a súlyosan fogyatékos állapot már nem áll fenn, a fogyatékosági támogatást a felülvizsgálatot követő hónap első napjától kell megszüntetni.”

III.

[10] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek.

[12] 1.1. Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezések Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését is állítja indítványában. Az indítvány, miközben kifejezetten utal az Alkotmánybíróság Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja szerinti hatáskörére, kizárólag az Abtv. 25. § (1) bekezdését [és nem a 32. § (2) bekezdését] jelölte meg az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezésként, ugyanakkor az Alaptörvénnyel összefüggésben kizárólag a Q) cikk (2) és (3) bekezdésének sérelmét állítja, a nemzetközi szerződésbe ütközés tényére tekintettel.

[13] Az Alkotmánybíróság a 24/2019. (VII. 23.) AB határozatban rámutatott arra, hogy amennyiben az Alaptörvény és valamely vállalt nemzetközi kötelezettség tartalma azonos, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésén keresztül vizsgálja, hogy a belső jogszabály összhangban áll-e az Alaptörvény, és egyúttal a nemzetközi szerződés azonos tartalmú szabályából fakadó garanciális követelményekkel {elsőként: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [23], legutóbb: 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [83]}. Abban az esetben azonban, ha az indítványozó az általa megjelölt nemzetközi szerződés olyan rendelkezésére hivatkozik, amely nem található meg azzal azonos tartalommal az Alaptörvényben, tartalmilag minden esetben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja, illetőleg az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatáról lehet csak szó, mely vizsgálat lefolytatására az Alkotmánybíróság csak akkor lehet jogosult, ha az indítványozó ezen eljárás kezdeményezésére is rendelkezik az Abtv.-ben kifejezetten nevesített jogosultsággal {24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [84]}.

[14] Figyelemmel az indítványban foglalt érvelésre, továbbá figyelemmel az Alkotmánybíróság Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével kapcsolatos megállapításaira {különösen: 21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [18]}, az Alkotmánybíróság az indítványt tartalma szerint nemzetközi szerződésbe ütközésként bírálta el, melyre vonatkozóan az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítványban megjelölt Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapozza meg. Az Abtv. 32. § (2) bekezdésének megfelelően az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja szerinti eljárásban jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az eljáró bíró is jogosult akkor, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.

[15] 1.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja [az Abtv. 32. § (2) bekezdése] alapján induló bírói kezdeményezésre is vonatkoznak a bírói kezdeményezésekkel szemben az Abtv. 25. §-ával kapcsolatban támasztott követelmények {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [13]}. A bírói kezdeményezés a Fot. 23. § (1) bekezdés *e*) pontja és a Fot. Vhr. 13. § (4) bekezdése vonatkozásában állítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkébe mint nemzetközi szerződésbe ütközést. Az alapügyben eljáró bíróságnak olyan szociális ügyben hozott közigazgatási határozatot kell felülvizsgálnia, melyben a támadott rendelkezéseket alkalmazták. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben foglalt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24], 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28], 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}.

- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének elvi tartalmát legutóbb a 21/2018. (XI. 14.) AB határozatában vizsgálta, és a következők szerint összegezte. „Az Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvei nem tartalmaznak arra vonatkozó kötelezettséget, hogy az államok kiépítik-e a társadalombiztosítás rendszerét, és ha igen, akkor azon belül milyen feltételek teljesülése esetén, milyen típusú ellátásokat mekkora összegben tesznek elérhetővé. Az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke ugyanakkor kötelezi a részes államokat arra, hogy a természetes vagy jogi személyeket nem foszthatják meg a tulajdonuktól, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik. Az egyes öregség, rokkantság vagy más élethelyzet esetén az állam által nyújtott ellátások kizárólag akkor tartozhatnak az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá, amennyiben az ellátás legalább részben korábbi járulékfizetési kötelezettség teljesítésén alapul, ebben az esetben ugyanis az érintett személy tulajdonjogi értelemben vett jogos várakozásként számíthat arra, hogy a személyében fennálló körülmények változatlansága, illetőleg az őt terhelő együttműködési kötelezettség maradéktalan teljesítése esetén a jövőben is részesülni fog abban az ellátásban, melyet számára a korábbi járulékfizetési kötelezettsége alapján megítéltek. Még ebben az esetben is jogosult azonban az állam a már megítélt ellátás összegének, illetőleg az ellátás folyósítása feltételeinek általános jelleggel, jogszabállyal történő megváltoztatására, amennyiben azt valamilyen nyomós közérdek fennálltával megfelelően megindokolja. A tulajdonhoz való jog természetéből az következik ugyanakkor, hogy az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá tartozó javak élvezetébe történő beavatkozás még ilyen megfelelő indok igazolása esetén is csak az elérni kívánt céllal arányos mértékben lehet jogszerű. Nem tekinthető arányosnak az ellátórendszer feltételeinek megváltoztatása akkor, ha az intézkedés eredményeként egyes érintett személyek másokhoz képest túlzott, aránytalan terhet kénytelenek viselni.” {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak a fentiekre tekintettel meg kellett megvizsgálnia, hogy a fogyatékosági támogatás az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke szerinti tulajdonhoz való jog hatálya alá tartozó ellátásnak tekinthető-e.
- [18] A Fot. 22. §-a értelmében a fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy – a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez. A fogyatékosági támogatás folyósítása ugyanakkor [szemben a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) hatálya alá tartozó ellátásokkal, azaz a rehabilitációs ellátással és rokkantsági ellátással] nem korábbi járulékfizetési kötelezettség teljesítésén alapul, hanem arra mindazok jogosultak, akik a Fot. és a Fot. Vhr. szerinti, az állapotukra vonatkozó követelményeket teljesítik. A hatályos magyar szabályozás az Mmtv. szerinti rokkantsági ellátással, illetőleg rehabilitációs ellátással egyidejűleg is lehetővé teszi a fogyatékosági támogatás folyósítását, már csak azért is, mert azok célja egymástól eltérő. Amíg az Mmtv. szerinti rokkantsági ellátás, illetőleg rehabilitációs ellátás elsődleges célja a kieső jövedelem miatti keresetpótlás, addig a fogyatékosági támogatás kifejezetten a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok és többletköltségek kompenzálását célozza. Mindez ugyanakkor egyben azt is jelenti, hogy a fogyatékosági támogatás (szemben az Mmtv. szerinti rokkantsági ellátással, illetőleg rehabilitációs ellátással) nem tekinthető az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá tartozó ellátásnak, ennek megfelelően a fogyatékosági támogatás egyedi esetben történő megszüntetésére vonatkozó magyar szabályozás nem vetheti fel az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének sérelmét sem.
- [19] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fot. 23. § (1) bekezdés e) pontja, valamint a Fot. Vhr. 13. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/858/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3224/2019. (X. 11.) AB HATÁROZATA

utólagos normakontroll indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 23/A. § (1) bekezdése, 24. § (3) bekezdése és 30. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról szóló 2012. évi CXXVI. törvény 2. § *j*) pontja, 16. § (1) bekezdés *g*) pontja és 59/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 101. § (1) bekezdése és 29/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
4. Az Alkotmánybíróság az egyes törvényeknek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmával összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVI. törvény egésze, valamint az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény egésze közjogi érvénytelenségen alapuló alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
5. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 23/A. § (2), (3) és (4) bekezdése, 24. § (1) és (2) bekezdése, 25. §-a, 29. § (2) bekezdése, 30. § (1), (3) és (4) bekezdése, 32/A. §-a, 33. § (2) bekezdése, 34. § (2) bekezdése, 35. § (2) bekezdése, 35/A. § (2) bekezdése, 67/A. § (1) bekezdés *a*) pontja, 72. § *b*) és *i*) pontja, 73. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.
6. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 1. §-a, 28. § (3) bekezdése, 35. §-a, 91. § (10)–(11) bekezdése, 101. § (2) bekezdése, 102. §-a, 103. §-a és 110/D. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Országgyűlési képviselők egynegyede (kapcsolattartó: Dr. Tóth Bertalan, értesítési cím: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *e*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján a 2019. március 19-én benyújtott indítványban indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az egyes törvényeknek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmával összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVI. törvény, valamint az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény közjogi érvénytelenségét az elfogadásuk körülményeire tekintettel, és azokat a hatálybalépésükre visszamenőlegesen semmisítse meg.
- [2] 1.1. A törvények egésze megsemmisítésre irányuló indítványt arra alapították, hogy a fenti törvények – hasonlóan a 2018. december 12-én elfogadott többi törvényhez – az elfogadásuk körülményeire tekintettel köz-

jogilag érvénytelenek, mert a T/3636. számon, és a T/3637. számon benyújtott törvényjavaslatok elfogadására az Országgyűlés működéséről szóló, garanciális alkotmányos jelentőségű szabályok megsértésével került sor.

- [3] 1.2. Indítványozták továbbá, hogy a módosító törvényekkel módosított törvényeket illetően tartalmi okokból anyagi jogi alaptörvény-ellenességet állapítson meg az Alkotmánybíróság, és visszamenőleges hatállyal nyilvánítsa alaptörvény-ellenessé, továbbá semmisítse meg
- a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról szóló 2012. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Naktv.) 2. § j) pontja, 16. § (1) bekezdés g) pontja és 59/B. §-a, továbbá;
 - a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 1. § (1) bekezdésének az „és a helyi földbizottságra” szövegrésze, a 23. § (5) és (6) bekezdése, a 23/A. §-a, a 24. §-a, a 25. §-a, a 27. §-a, a 29. § (2) bekezdésének az „[a]z (1) bekezdésben meghatározott esetben – a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 8 napon belül –” szövegrésze, a 30. § (1) bekezdésének az „a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 15 napon belül” szövegrésze és a (3)–(5) bekezdései, a 32/A. §-a, a 33. § (2) bekezdésének utolsó mondata, a 34. § (2) bekezdésének utolsó mondata, a 35. § (2) bekezdésének utolsó mondata, a 35/A. § (2) bekezdésének második mondata, a 67/A. § (1) bekezdés a) pontjának az „és a helyi földbizottság által támogatott” szövegrésze, a 72. § b) és i) pontjai továbbá a 73. §-a valamint
 - a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 1. §-ának az „és a helyi földbizottságra” szövegrésze, a 28. § (3) bekezdése, a 29/A. §-a, a 35. §-a, a 91. § (10) bekezdése és (11) bekezdésének a „[h]a a (10) bekezdésben meghatározott esetben a helyi földbizottság a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésére 15 napon belül nem nyilatkozik” szövegrésze, a 101-103. §-ai valamint a 110/D. § (3) bekezdése rendelkezéseit.
- [4] 2. Az indítvány a Naktv., a Ftv. és a Fétv. egyes szabályait tartalmi okokból is alaptörvény-ellenesnek tartja.
- [5] 2.1. Az indítvány értelmében a helyi földbizottságoknál (az Agrárkamara területi szerve) a demokratikus legitimitáció hiányzik, továbbá hiányzik az Alaptörvényből következő köztisztviselési karakter is, alapvetően változtak meg a helyi földbizottságokra vonatkozó szabályok.
- [6] A Ftv. új 23/A. §-ának (1) bekezdése szerint a termőföldeket érintő adás-vételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásban az agrárgazdasági tevékenységet folytatók kötelező tagságán, és a tagok egyenlő szavazati jogán alapuló, köztisztviselési karakterrel működő Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szerve jár el „helyi földbizottságként”, aminek az állásfoglalása – különösen vétő alkalmazásakor – érdemben eldönti a jogügylet sorsát.
- [7] A Naktv. szerint a megyékben, valamint a fővárosban az alapszabályban meghatározottak szerint működik az agrárkamara területi szervezete. Ennél többet sem az Ftv., sem pedig a Naktv. nem árul el a „helyi földbizottságnak” kinevezett szervezetről.
- [8] A hatályos szabályozás számos alkotmányossági problémát vet fel az indítvány szerint. Törvénnyel létrehozott köztisztviselések (kamarák) alkotmányosan csak a tagság vonatkozásában hozhatnak kötelező, normatív döntéseket, rajtuk kívül álló jogalanyokra nem. A hozzáférhető statisztikai adatok alapján az eladóknak (termőföldtulajdonosoknak) legfeljebb tíz százaléka lehet kamarai tag, így alkotmányosan csak ők vethetők alá a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező kamarai területi szervezet döntéseinek, a tagsággal nem rendelkező, de a jogügyletekkel érintett más földtulajdonosokra nem vonatkozhatnak az ilyen kamarai döntések.
- [9] Az Alkotmánybíróság a demokratikus jogállamiság [B] cikk (1) bekezdés] és a népszuverenitás [B] cikk (3) bekezdése] elve egymásra vonatkoztatott értelmezésével dolgozta ki a demokratikus legitimitáció érvényesíthetőségének szempontjait. Mivel e tekintetben a korábbi Alkotmány és a jelenlegi Alaptörvény között kontextuális egyezőség állapítható meg [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]], így jelen ügyben sincs akadálya az Alaptörvény előtti alkotmánybírói esetjog figyelembevételének. Ennek értelmében a közhatalom gyakorlásának alkotmányos feltétele, hogy arra demokratikus legitimitáció alapján kerüljön sor [16/1998. (I. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 146]. Ezen túlmenően a demokratikus legitimitáció alkotmánybírói értelmezése összekapcsolja a jogállam fogalmát a szövegben előtte álló demokratikus jelzővel, alapjában véve a demokratikus jelző tartalommal való kitöltéséhez is hozzájárul.

- [10] A demokratikus legitimitáció követelményeit később kibontó, tovább fejlesztő döntések alapján azonban egyértelmű, hogy az Alkotmánybíróság e követelményeket nemcsak a klasszikus hatalmi ágak, illetve nemcsak az alkotmányos szervek működésére nézve kérte számon, hanem a demokratikus legitimitáció követelményét minden olyan szervvel szemben érvényesítette, amely közhatalmat, közhatalmi jellegű jogosítványt gyakorol.
- [11] A fentiekén túl az Alkotmánybíróság a tényleges (szűk értelemben vett) döntéshozatali jogosítványon túlmenően még az egyetértési jogot tekinti olyan minőségnek, amellyel kapcsolatban a demokratikus legitimitáció meglétét indokolt vizsgálni.
- [12] A mezőgazdasági igazgatási szerv demokratikusan legitimáltnak tekinthető ugyan, de a fenti követelmények teljes egészében hiányoznak a helyi földbizottság hatáskörében eljáró agrárkamara területi szerv esetében, különös tekintettel arra, hogy döntései a szervezeten kívüli jogalanyokat is köteleznek.
- [13] A helyi földbizottság hatáskörében eljáró agrárkamara területi szerv - a fent bemutatott alkotmányossági követelmények alapján - nem rendelkezik demokratikus legitimitációval, hatalmának forrása sem közvetlenül, sem közvetve nem legitimált, tehát tagjain kívül másra nézve kötelező döntést nem is hozhatna, és azt is csak megfelelő eljárási garanciákkal. Ehhez képest (és ezzel szemben) a helyi földbizottság hatáskörében eljáró agrárkamara területi szervezet nemleges, negatív állásfoglalása köti (lásd az Ftv. 27. §-át), kötelezi a demokratikus legitimitációval rendelkező mezőgazdasági igazgatási szervet, sőt, magát a bíróságot is mezőgazdasági igazgatási szerv döntésén keresztül: ez a (közvetett) vétő, ami az Ftv. 30. § (5) bekezdésében jelenik meg alaptörvényellenesen.
- [14] Az Ftv. 30. § (5) bekezdése tételesen ellentmond a 17/2015. (VI. 5.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) rendelkező részének 2. pontjában megfogalmazottaknak is. E döntésében az Alkotmánybíróság a földbizottságok eljárásával kapcsolatos alkotmányos követelményként megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése csak akkor biztosított, ha a földbizottságok állásfoglalása a törvényben megkövetelt értékelést olyan részletességgel tartalmazza, hogy annak okszerűsége érdemben is elbírálnak a hatósági eljárásban, a hatósági döntés ténybeli megalapozottsága és jogszerűsége pedig nemcsak formai szempontból, hanem érdemben is felülbírálnak a bírósági felülvizsgálat során.
- [15] Tekintettel az agrárkamara területi szerv (közvetett) vétőjogára, köztestületi minőségére, valamint *ex lege* ügyféli és kereset-indítási (kereshetőségi) jogára és hatáskörére, – szemben az Abh1. indokolásával – már nem lehet azzal érvelni, hogy a helyi földbizottság feladat- és hatáskörét gyakorló szerv „közvetett magánjogi érdekeltként” járna el, lenne érintett a termőföldre vonatkozó jogügyletekben.
- [16] A demokratikus legitimitáció hiányán túl a Naktv. új, 2. § j) pontja alappal megkérdőjelezi azt is, hogy valóban köztestületnek minősül-e az Agrárkamara, illetve azok területi szervei köztestületi szervezeteknek minősülnek-e.
- [17] A rendelkezés – áttekintve a vonatkozó egyesületi és köztestületi normákat - olyan „formátlan fórumot” iktatott a jogrendszerbe, amelyhez nem mérhető egyetlen más személyegyesülési képződmény sem. Még a hatósági hatáskörrel nem rendelkező egyesületek esetében is biztosított a személyes részvétel a legmagasabb szintű döntéshozatali fórumokon, nem beszélve a garanciákkal rendkívüli módon körülbástyázott különféle köztestületek (kamara) esetében. Alapos okkal merül tehát fel az, hogy a törvényhozó a „küldöttválasztó közgyűlési” szabályok megalkotásakor az agrárkamara és más köztestületi tagok között az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző önkényes különbségtételt tett, valamint nem tett eleget annak az alkotmányos követelménynek, miszerint törvény közjogi közfeladat ellátására, közérdekű tevékenység folytatására alkotmányosan indokolt módon hozhat létre köztestületet, szakmai kamarát, és írhatja elő a kötelező köztestületi tagságot [3149/2013. (VII. 24.) AB határozat], hiszen a Naktv. szerinti „küldöttválasztó közgyűlés” mint forma nélkülözi a köztestületi formához tapadó garanciák teljes érvényesülését a küldöttek megválasztásának folyamatában.
- [18] 2.2. A támadott rendelkezések visszaható hatályúak, és az egyedi ügyben hozott jogalkotás tilalmába ütköznek. A Naktv. új, 2. § j) pontját – a Naktv. 59/B. §-a értelmében a hatálybalépésekor folyamatban levő eljárásokban, és a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell. A módosítás azt is kimondja, hogy a hatályba lépését megelőzően ülést tartása nélkül lefolytatott megyei küldöttválasztó közgyűlést a 33. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelőnek kell tekinteni.
- [19] Egy jogvitában a bíróság álláspontja alapján a Naktv. 33. § (1) bekezdése alapján a küldöttválasztó közgyűlésnek is olyan ülésnek kell lennie, amely keretében a kamara tagjai megyénként ülést tartanak és ezen a fenti kritériumoknak megfelelő ülésen történik az agrárkamara küldöttek megválasztása. A fentiekhez képest a kamara álláspont szó szerint megegyezik a Naktv. új 2. § j) pontjával. Ezek alapján tehát nemcsak a Naktv. 2. §

- j) pontjával összefüggésben merülnek fel tartalmi alkotmányossági problémák, hanem annak alkalmazhatóságát előíró normával szemben is.
- [20] Egy jogszabály nem csupán akkor ütközhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezései – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]]. Jelen esetben a visszaható hatályú jogalkotás ez utóbbi típusa jelent meg, elvonva még a bírói értelmezés szabadságát is azáltal, hogy a konkrét, folyamatban levő ügyben érintett kamarai elnök előterjesztőként, majd a törvényjavaslat megszavazójaként a saját értelmezését tenné kötelezővé a konkrét bírósági ügyben.
- [21] Ezen túlmenően a normatív köntösbe bújtatott egyedi döntések diszfunkcionális jogalkotást eredményeznek. A konkrét jogviszonyokat ezzel a módszerrel megszüntető jogszabályi rendelkezések tartalmában jogalkalmazói aktusok, amely ellen viszont (tekintettel a jogszabályi formára) az érintettek jogorvoslással nem élhetnek, tehát sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése is.
- [22] 2.3. A kifogásolt módosítás további, a jogállamiság-klausulát sértő rendelkezéseket is tartalmaznak az indítvány szerint.
- [23] Közismert, hogy nem jöhettek létre a helyi földbizottságok, mert a Kormány nem alkotta meg a bizottságok megválasztásával kapcsolatos szabályokat. A Fétv. 2019. január 11-éig hatályos 103. § (1) bekezdése viszont azt írta elő, hogy ha a településen 2014. május 1-jéig a helyi földbizottság tagjainak megválasztására nem kerül sor, a mezőgazdasági igazgatási szerv a föld tulajdonjoga megszerzésének a hatósági jóváhagyása iránti eljárásban a Kamarának a föld fekvése szerinti területi szervét keresi meg állásfoglalás kiadása céljából. Ebben az esetben a földforgalmi törvények alkalmazása során a helyi földbizottság alatt a Kamara területi szervét kellett érteni. A Fétv. e rendelkezései tehát a kormány jogalkotói mulasztásával létrehozott alaptörvény-sértő állapotot törvényesítették.
- [24] Az Ftv. és a Naktv. rendelkezéseiből – Naktv. 21. §, 27. §, 28. §, 14. és 16. § – az következik, hogy a helyi földbizottságnak kinevezett agrárkamara területi szerv az agrárkamara megyei ügyfélszolgálat. Ezzel olyan határozatlan jogi tartalmú jogintézményt alkotott a törvényhozó, amelyről az érintett jogalanyok nem értesülhetnek a jogállamiság követelményeinek megfelelően, tehát kérdésessé válik, hogy cselekvéseiket, magatartásukat a jog előírásaihoz tudják-e igazítani, hiszen részben olyan (szub)normatív, részben pedig nem nyilvános (például kamarai alapszabályi) aktusokból derül ki a konkrét ügyekben eljáró „helyi földbizottság” fogalma, amelyről nem lehet tudomásuk.
- [25] A helyi földbizottság, mint intézmény elnevezése tehát megmaradt, de a név használatára, valamint a feladat- és hatáskör ellátásra az Ftv. 23/A. §-a egy, a jogalanyok számára is beazonosíthatatlan, demokratikus legitimitációval és köztestületi karakterrel nem rendelkező megyei szervezetet nevez ki.
- [26] 2.4. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában a helyi földbizottságok eljárásával kapcsolatos alkotmányos követelményként állapította meg, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése csak akkor biztosított, ha a földbizottságok állásfoglalása a törvényben megkövetelt értékelést olyan részletességgel tartalmazza, hogy annak okszerűsége érdemben is elbírálható a hatósági eljárásban, a hatósági döntés ténybeli megalapozottsága és jogszerűsége pedig nemcsak formai szempontból, hanem érdemben is felülbírálható a bírósági felülvizsgálat során (Abh1. rendelkező rész 2. pontja).
- [27] Az Ftv. 24. § (3) bekezdésébe foglalt szempontrendszer – figyelemmel az irányadó kormányrendelet hiányára is – alkalmazhatatlan, ami azt eredményezi, hogy a termőföldeket érintő jogügyelepek elbírálása során az arra feladat- és hatáskörrel rendelkező állami szervek nem képesek objektív módon, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak megfelelően eljárni ezekben az ügyekben, legyen szó akár új, akár megismételt eljárásokról.
- [28] Az Abh1. kimondta azt is, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog P) cikkekre tekintettel történő korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakkal való összhangját a Ftv.-nek a helyi földbizottság értékelési kötelezettségére, a képviselő-testülethez intézhető kifogásra, a hatósági jóváhagyásra és a hatóság döntésének bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályai biztosítják. Az Ftv. új szabályai az Alkotmánybíróság által biztosítékként említett tényezők közül megszüntették a képviselő-testülethez intézhető kifogás lehetőségét, – a fentebb és alább is részletezett módon – formálissá és szubjektívvé

teszik az állásfoglaláshoz szükséges értékelést, továbbá – az eladó hátrányára – korlátozzák a bírósági felülvizsgálat terjedelmét.

- [29] Az okszerű értékelés követelményét, mint alkotmányossági garanciát leginkább az Ftv. 24. § (3) bekezdés h) pontja sérti. E rendelkezés értelmében a helyi földbizottságnak kinevezett szerv értékelésének figyelembe kell vennie azt is, hogy a földnek az ügylet szerinti ellenértéke alapos indok nélkül meghaladja-e a földnek – indexálással meghatározott – 20 éves termelési időszakra számított jövedelemtermelő képességét. Bár a rendelkezés tartalma homályos, annak üzenete egyértelmű: minden négy tonna búzát termő föld ugyanannyit ér, legyen az akár a fővárosi agglomerációban, akár az ukrán határ közelében, akár Nógrádban, akár a Hajdúságban. Nehéz e szabályt nem a földspekuláció támogatásaként értékelni. Ez az előírás egyetlen tollvonással megfelelő ellentételezés nélkül leértékeli mintegy másfélmillió földtulajdonos vagyont, így felveti a szabályozási úton történő kisajátítás (*regulatory taking*) Alaptörvény XIII. cikke által tiltott esetét is.
- [30] 2.5. Az Ftv. 24. § (3) bekezdése a helyi földbizottságnak kijelölt agrárkamari területi szerv állásfoglalásának kialakításához olyan személyes adatok beszerzését, szolgáltatását, kezelését és figyelembe vételét írja elő, amelyek nem részei sem az állásfoglalással érintett jognyilatkozatoknak, sem – a közelebbről meg nem határozott – általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek. A Fétv. 101. § (1) bekezdése a vevő, illetve a jegyzékben szereplő elővásárlásra jogosult tizenöt napos határidőn belül teljesítendő köteletségévé teszi a megjelölt adatok írásban történő szolgáltatását. Ezeket az adatokat a helyi földbizottságnak kinevezett szerv jogosult kezelni, azokat más – ugyancsak közelebbről meg nem határozott – ügyben, valamint statisztikai célból is felhasználhatja (Fétv. 29/A. §).
- [31] Az indítvány szerint ez a törvényi szabályozás ellentétes az Alaptörvény személyes adatok védelméről (így az információs önrendelkezési jogról) szóló VI. cikk (3) bekezdésével, kollízióba került az információs önrendelkezési jogról és az információs szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénnyel (a továbbiakban: Infotv.), valamint az azzal azonos jogelvek érvényesülését előíró, a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendeletével (a továbbiakban: GDPR).
- [32] E jogi normák alapján önmagában a törvényi felhatalmazás az adatkezelésre nem teszi jogszerűvé az adatkezelést. Az adatkezelésnek az adatkezelés összes fázisában meg kell felelnie a célhoz kötöttség követelményének, a készletező, készletre történő, alkotmányos indok nélküli adatkezelés ellentétes az Alaptörvény fenti rendelkezésével és a GDPR 5. cikk (1) bekezdésével különös tekintettel az adattakarékosság elvére is), továbbá kollízióban áll az Infotv. 4. §-ával.
- [33] A kezelt személyes adatok olyan természetes személyekre (közeli hozzátartozókra) és mezőgazdasági termelőszervezetekre vonatkoznak, akik/amelyek nem részesei a termőföldre vonatkozó jogügyletnek, és sokan közülük nem is agrárkamari tagok. A rendkívül széles körben meghatározott közeli hozzátartozókra és a mezőgazdasági termelőszervezetre vonatkozó személyes adatok se nem relevánsak, se nem szükségesek az állásfoglalás kialakításához, tehát a célhoz kötöttség elve nem érvényesül.
- [34] Az irányadó szabályok olyan adatok szolgáltatására kötelezik a vevőt és az elővásárlásra jogosultakat, amelyeket nem is ismernek és/vagy – az érintett személy hozzájárulása nélkül – nem is rendelkezhetnek róla. Tisztázatlan az adatszolgáltatás elmulasztásának jogkövetkezménye is. A szolgáltatott adat, illetve az adatszolgáltatás hiányának ténye ugyanakkor az állásfoglalás kötelező tartalmi eleme [Fétv. 103. § *eb*) alpont].

II.

- [35] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[36] 2. A Naktv. indítványban támadott szabályai szerint:

„2. § E törvény alkalmazásában

j) küldöttválasztó közgyűlés: a kamarai tagok olyan ülés tartása nélküli választói akaratnyilvánító fóruma, amelynek kizárólagos célja a megyei küldöttgyűlési küldöttek megválasztása.”

„16. § (1) Az agrárkamara szolgáltatási közfeladatai keretében

[...]

g) ellátja a helyi földbizottsági feladatokat.”

„59/B. § (1) E törvénynek az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvénnyel (a továbbiakban: 2018. évi CXXXVII. törvény) megállapított 2. § j) pontját a 2018. évi CXXXVII. törvény hatálybalépésekor folyamatban levő eljárásokban is alkalmazni kell.

(2) E törvénynek a 2018. évi CXXXVII. törvénnyel megállapított 2. § j) pontját a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell.

(3) A 2018. évi CXXXVII. törvény hatályba lépését megelőzően ülés tartása nélkül lefolytatott megyei küldöttválasztó közgyűlést a 33. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelőnek kell tekinteni.”

[37] 3. Az Ftv. indítványban támadott és azokkal összefüggő szabályai szerint:

„1. § (1) Ez a törvény a mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld (a továbbiakban: föld) tulajdonjogának megszerzésére, a földön haszonélvezeti jog alapítására, a föld használatára, továbbá a szerzési korlátozások ellenőrzésére, és a helyi földbizottságra vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg.”

„23. § (1) A mezőgazdasági igazgatási szerv a részére jóváhagyás céljából megküldött okiratok közül az adásvételi szerződést és az elfogadó jognyilatkozatokat először – kizárólag azok tartalma és alaki kellékei alapján – az érvényességi és hatályosulási feltételeknek való megfelelés szempontjából vizsgálja meg, illetve ellenőrzi. A mezőgazdasági igazgatási szerv az okiratok beérkezésétől számított 15 napon belül döntést hoz az adásvételi szerződés jóváhagyásának a megtagadásáról, ha megállapítja, hogy [...].

(5) A (3) bekezdésben meghatározott esetben a mezőgazdasági igazgatási szerv a rendelkezésére álló okiratok és az általa készített jegyzék másolatának megküldésével haladéktalanul megkeresi a helyi földbizottságot az állásfoglalásának beszerzése céljából.

(6) Ha a (4) bekezdésben foglalt esetek valamelyike áll fenn, az (5) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni az-
zal az eltéréssel, hogy a mezőgazdasági igazgatási szerv jegyzék nélkül keresi meg a helyi földbizottságot.

23/A. § (1) Az adásvételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásban az agrárgazdasági tevékenységet folytatók kötelező tagságán, és a tagok egyenlő szavazati jogán alapuló, köztestületként működő Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szerve (a továbbiakban: helyi földbizottság) állást foglal arról, hogy az adásvételi szerződés megfelel-e

a) a birtokviszonyok átláthatóságára,

b) a spekulatív földszerezések megelőzésére,

c) az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező fölbirtokok kialakítására és megőrzésére,

d) a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére,

e) az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére, és

f) a mezőgazdaságban a generációváltás elősegítésére

vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek.

(2) A 23. § (3) bekezdésben meghatározott esetben a mezőgazdasági igazgatási szerv a rendelkezésére álló okiratok, a jegyzékben szereplő valamennyi elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatának és az általa készített jegyzék másolatának megküldésével haladéktalanul megkeresi a helyi földbizottságot állásfoglalásának beszerzése céljából.

(3) Ha a 23. § (4) bekezdésben foglalt esetek valamelyike áll fenn, a (2) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a mezőgazdasági igazgatási szerv jegyzék nélkül keresi meg a helyi földbizottságot.

(4) A helyi földbizottságot a mezőgazdasági igazgatási szerv adás-vételi, valamint csere szerződést jóváhagyó, vagy megtagadó határozatával kapcsolatos e törvény szerinti eljárásában az ügyfél jogállása, a mezőgazdasági igazgatási szerv adás-vételi, valamint csere szerződést jóváhagyó, vagy megtagadó határozatának bírósági felülvizsgálata vonatkozásában pedig keresetindítási jog illeti meg.

24. § (1) A helyi földbizottság a feladatkörébe tartozó ügyben a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésének beérkezésétől számított 30 napon belül adja ki az állásfoglalását.

(2) A helyi földbizottság az adás-vételi szerződést és a jegyzékben szereplő valamennyi elővásárlásra jogosult elfogadó jognyilatkozatát a köztudomású tények és legjobb ismeretei, valamint a (3) bekezdésben foglaltak szerint beszerzett információk együttes – kormányrendeletben meghatározott módon történő – mérlegelése alapján a 23/A. § (1) bekezdésében meghatározott szempontoknak való megfelelés vonatkozásában értékeli és támogatja vagy nem támogatja.

(3) Az adásvételi szerződésnek a 23/A. § (1) bekezdésében meghatározott szempontoknak való megfelelése értékelésének során figyelembe kell venni

a) a vevő vagy a jegyzékben szereplő elővásárlásra jogosult és közeli hozzátartozói tulajdonában, használatában a föld fekvése szerinti településen, vagy annak közigazgatási határától számított húsz kilométeres körzetén belül hány darab, mekkora térmértékű, művelési ágú és aranykorona értékű föld található és azok hol helyezkednek el;

b) a föld fekvése szerinti településen, vagy annak közigazgatási határától számított húsz kilométeres körzetén belül az a mezőgazdasági termelőszerkezet, amelyben a vevő, a jegyzékben szereplő elővásárlásra jogosult vagy ezen személyek közeli hozzátartozója tulajdoni részesedéssel rendelkezik, mekkora térmértékű és aranykorona értékű földterület használója;

c) a vevő vagy a jegyzékben szereplő elővásárlásra jogosult az adásvételi szerződést megelőző három éven belül kötöttek-e közeli hozzátartozójukkal földre vonatkozó jogügyletet, és ezen föld kinek a használatában áll;

d) a vevő vagy a jegyzékben szereplő elővásárlásra jogosult az adásvételi szerződés megkötését megelőző öt évben tett-e a föld fekvése szerinti településen, vagy annak közigazgatási határától számított húsz kilométeres körzetén belül található földre elővásárlóként elfogadó nyilatkozatot, de a jogügylet a szerződésszegése miatt nem ment teljesedésbe;

e) a föld adás-vétele mennyiben szolgálja a fiatal földműves, a pályakezdő gazdálkodó gazdaságátadással összefüggő tulajdonszerzését;

f) az elővásárlásra jogosult rendszeresen elfogadó jognyilatkozatot tesz-e olyan földre, amelyre elővásárlási joga fennáll, anélkül, hogy annak megszerzését gazdaságának mérete indokolná;

g) az adás-vételi szerződés szerinti vevő, illetve a jegyzék szerinti elővásárlásra jogosultak tulajdonában álló földek birtokmérete

ga) között nagyságrendbeli különbség áll fenn,

gb) és a település üzemének átlagos mérete között nagyságrendbeli különbség áll fenn;

h) a földnek az ügylet szerinti ellenértéke alapos indok nélkül ne haladja meg

ha) erdőnek nem minősülő föld esetén a földnek – indexálással meghatározott – 20 éves termelési időszakra számított jövedelemtermelő képességét,

hb) erdőnek minősülő föld esetében a földnek 50 éves termelési ciklusra számított jövedelemtermelő képességét azzal, hogy az erdőtalaj és a faállomány értékét együttesen kell megállapítani, amelynek során az erdőtalaj értékét az erdő örökös járadékából, míg a faállomány értékét a potenciális véghasználatból levezetett jelenérték szerint kell kiszámítani,

továbbá a földön létesített ültetvény vagy felépítmény értékét nettó pótlásiköltség alapú értékbecsléssel kell megállapítani.

25. § (1) A helyi földbizottság a 24. § (2) bekezdése szerinti értékelést köteles azonos szempontok szerint, a jegyzékben szereplő összes elővásárlásra jogosult, és az adás-vételi szerződés szerinti vevő vonatkozásában elvégezni.

(2) A 24. § (2) bekezdése szerinti értékelés során a helyi földbizottság több elővásárra jogosultat támogathat.
(3) Ha a helyi földbizottság az értékelés alapján egyik elővásárra jogosult esetében sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását, állást kell foglalnia abban, hogy az adás-vételi szerződés szerinti vevővel támogatja-e az adás-vételi szerződés jóváhagyását.

[...]

27. § (1) A mezőgazdasági igazgatási szerv – a 23. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott eseteken túl – az adás-vételi szerződés jóváhagyását megtagadja

a) ha a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján egyik elővásárlásra jogosulttal és az adás-vételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását, míg csereszerződés esetén a helyi földbizottság az állásfoglalása alapján bármelyik szerződő féllel nem támogatja a csereszerződés jóváhagyását,
b) a (2) bekezdésben meghatározott esetekben.

(2) A mezőgazdasági igazgatási szervnek meg kell tagadnia az adás-vételi szerződés és a csereszerződés jóváhagyását, ha

a) utóbb megállapítja, hogy a 23. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján az adás-vételi szerződés jóváhagyása megtagadásának lett volna helye, vagy

b) a helyi földbizottság által támogatott elővásárlásra jogosulttal vagy jogosultakkal, illetve az adás-vételi szerződés szerinti vevővel szemben megállapítja, hogy

ba) a birtokában álló föld jogellenes más célú hasznosítása, vagy a hasznosítási kötelezettség megsértése miatt az ingatlanügyi hatóság – az adás-vételi szerződés közlését megelőző 5 éven belül – véglegesen földvédelmi bírságot szabott ki;

bb) jogerősen megállapított földhasználati díjtarozása áll fenn;

bc) a földszerzéshez vállalt kötelezettség megsértése miatt a mezőgazdasági igazgatási szerv – az adás-vételi szerződés közlését megelőző 5 éven belül – véglegesen mulasztási bírságot szabott ki.

(3) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl, a mezőgazdasági igazgatási szerv – az adás-vételi szerződés vagy a csereszerződés jóváhagyását támogató helyi földbizottsági állásfoglalás ellenére – megtagadhatja az adás-vételi szerződés jóváhagyását, ha álláspontja szerint fennállnak a 24. § (2) bekezdésben meghatározottak szerinti körülmények.

(4) A mezőgazdasági igazgatási szerv a (2) bekezdés b) pont ba) alpontjának, valamint a (3) bekezdés alkalmazása során a helyi földbizottság állásfoglalását az adás-vételi szerződést, csereszerződést jóváhagyó, vagy azt megtagadó határozata meghozatalakor mint ügyféli nyilatkozatot veszi figyelembe, és ennek megfelelő alkalmazásával dönt az abban foglaltak figyelembe vételéről.”

„29. § (1) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv több, azonos ranghelyen álló elővásárlásra jogosult javára hozhatna jóváhagyó döntést, akkor ezen elővásárlásra jogosultak közül az eladó, illetve a (3) bekezdésben meghatározott esetben a mezőgazdasági igazgatási szerv választása szerinti jogosultat jelöli ki arra, hogy az adás-vételi szerződés szerinti vevő helyébe lépjen.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben – a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 8 napon belül – a mezőgazdasági igazgatási szerv az eladót – a (3) bekezdésben foglalt következményekre való figyelemfelhívással egyidejűleg – 15 napos határidővel felhívja a választási jogának gyakorlására. Az eladónak teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalnia a nyilatkozatát arról, hogy a több, azonos ranghelyen álló elővásárlásra jogosultak közül melyik jogosulttal kíván szerződni.”

„30. § (1) Ha a 27. §-ban foglaltak nem állnak fenn, és a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyja az adás-vételi szerződést a jegyzék szerinti sorrend alapján első helyen álló vagy a 29. § szerint kijelölt elővásárlásra jogosulttal, akkor az adás-vételi szerződés szerinti vevő helyébe az elővásárlásra jogosult lép be. A jóváhagyásról a mezőgazdasági igazgatási szerv – a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 15 napon belül – önálló határozatot hoz, és ezzel egyidejűleg az adás-vételi szerződést záradékkal látja el. Az adás-vételi szerződést jóváhagyó záradéknak tartalmaznia kell:

[...]

(3) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv a 27. §-ban foglaltak alapján az adás-vételi szerződés jóváhagyását megtagadja, erről a 27. §

a) (1) bekezdés a) pontjában foglalt esetben a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 8 napon;

b) (2) bekezdésében meghatározott esetben a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 15 napon belül döntést hoz.

(4) A mezőgazdasági igazgatási szerv az (1)–(3) bekezdésben meghatározott döntését közli az eladóval, az adásvételi szerződés szerinti vevővel, valamint azokkal az elővásárlásra jogosultakkal, akik az adásvételi szerződésre elfogadó jognyilatkozatot tettek, továbbá a helyi földbizottsággal.

(5) A mezőgazdasági igazgatási szerv döntésével szemben fellebbezésnek nincs helye. A közigazgatási perben a bíróság a mezőgazdasági igazgatási szerv döntését nem változtathatja meg.”

[38] 4. A Fétv. rendelkezései szerint:

„1. § E törvény a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) szerinti mező- és erdőgazdasági hasznosítású földek (a továbbiakban: föld) és tanyák forgalmával kapcsolatos jogügyletekre, jogviszonyokra, eljárásokra, az azokban résztvevő természetes személyekre és gazdálkodó szervezetekre, valamint az eljáró hatóságokra és a helyi földbizottságra vonatkozó rendelkezéseket állapítja meg.”

„28. § (1) A mezőgazdasági igazgatási szerv jogosult kezelni

[...]

(3) A mezőgazdasági igazgatási szerv az általa kezelt (1) bekezdés szerinti adatokat az ingatlanügyi hatóság részére, valamint a 35. §-ban meghatározott módon, az (1) bekezdés szerinti adatok közül az ügyfél nevét vagy megnevezését, lakcímét vagy székhelyét és az állampolgárságra vonatkozó adatát, valamint kamarai tagsági azonosító számát a helyi földbizottság részére adhatja át.”

„29/A. § (1) A helyi földbizottság jogosult kezelni:

a) a 28. § (3) bekezdésben foglaltak szerinti adatokat,

b) a 29. § (1) bekezdés a)–f) és i)–j) pontok szerinti adatokat, valamint

c) a Földforgalmi törvény 24. § (4) bekezdése alapján tudomására jutott azon adatokat, amelyeket az eljárás során az ügyfél a részére a felhívás alapján, tájékoztatóként adott.

(2) A helyi földbizottság részére az (1) bekezdés a)–b) pontjai szerinti adatokat térítésmentesen kell szolgáltatni.

(3) A helyi földbizottság az (1) bekezdésben foglaltak szerinti adatokat helyrajzi szám szerint is nyilvántartja.

(4) A helyi földbizottság az (1) és (2) bekezdés szerinti adatokat feladatkörében eljárva

a) az eljárás tárgyát képező ügyben,

b) az állásfoglalásával érintett más ügyben, valamint

c) egyedi azonosításra nem alkalmas módon statisztikai célból

használhatja fel.”

„35. § (1) A Földforgalmi törvény 23. § (5) bekezdésének alkalmazása esetén a mezőgazdasági igazgatási szerv a rendelkezésre álló okiratok másolatát a (2) bekezdésben meghatározottak szerint küldi meg a helyi földbizottság részére.

(2) A mezőgazdasági igazgatási szerv a megkereséshez csatolja:

a) a jegyző által a mezőgazdasági igazgatási szerv részére megküldött okiratok közül a nem biztonsági okmányon szerkesztett, a Földforgalmi törvény 21. § (2) bekezdésében előírtak szerint a jegyző által anonimizált és a hirdetőtáblára kifüggesztett adásvételi szerződés másolatát,

b) az elfogadó jognyilatkozat olyan másolatát, amelyen a mezőgazdasági igazgatási szerv felismerhetetlenné teszi a jognyilatkozatot tevő nevén, lakcímén vagy értesítési címén, valamint állampolgárságán kívül valamennyi természetes személyazonosító adatot.”

„101. § (1) A helyi földbizottság felhívására a vevő, illetve a jegyzékben szereplő elővásárlásra jogosult a Földforgalmi törvény 24. § (3) bekezdése szerinti körülményekről tizenöt napos határidőn belül írásban köteles adatot szolgáltatni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározottak szerinti időtartam a Földforgalmi törvény 24. § (1) bekezdése szerinti időtartamba nem számít bele.

102. § (1) A helyi földbizottság ülésén részt vehet az eladó, a vevő, az elővásárlási elfogadó nyilatkozatot tevő személy.

(2) A helyi földbizottság ülésén tárgyalandó szerződésekről a Kamara internetes honlapján, illetve a Kamara illetékes területi szerve hirdetőtábláján tájékoztatót tesz közzé az érintett ingatlanok helyrajzi számának és az ülés helyszínének, időpontjának megjelölésével.

(3) A helyi földbizottság a felet szükség szerint meghallgathatja. A helyi földbizottságnak a felet annak kérelmére meg kell hallgatnia.

103. § A helyi földbizottság állásfoglalása tartalmazza:

a) az eljáró szervezet megnevezését,

b) az érintett természetes személy személyazonosító adatait,

c) az érintett földrészetek azonosítására szolgáló adatokat,

d) az érintett fél vonatkozásában a szerződés létrejötte támogatásának vagy nem támogatásának kimondását,

e) az indokolásban:

ea) a megállapított tényállást,

eb) az ügyfél által a helyi földbizottság felhívására a Földforgalmi törvény 24. § (3) bekezdésében foglaltakról szolgáltatott adatokat vagy az adatszolgáltatás hiányát,

ec) az állásfoglalás kialakításánál figyelembe vett és az állásfoglalást alátámasztó szempontokat,

ed) az ec) alpont szerinti szempontok kormányrendeletben előírt mérlegelésének eredményét,

f) az állásfoglalás kiadásának dátumát, a kiadmányozó aláírását.”

III.

[39] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálja a jogszabályoknak – illetve a jelen eljárásban kizárólag azok elfogadása módjának – az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja szerint az eljárás kezdeményezésére – többek között – az országgyűlési képviselők egynegyede jogosult. Tekintettel arra, hogy az országgyűlési képviselők száma százkilencvenkilenc, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel az indítványt 52 országgyűlési képviselő írta alá, az megfelel az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek. Ezen túlmenően az indítvány eleget tesz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek is, amennyiben tartalmazza azt az alaptörvényi rendelkezést, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályokat, az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, indokolást arra nézve, hogy a támadott jogszabályok elfogadásával kapcsolatos eljárást miért tartják ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány a tartalmi okból támadott rendelkezéseknél nagyrészt tartalmazza azt is, hogy az egyes rendelkezéseket az indítványozók miért tartják ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott törvények – közjogi érvénytelenségen és más okokon alapuló – alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

[40] 2. Az Ftv. és Fétv. rendelkező rész 5. és 6. pontjában írt egyes szabályait illetően – amelyek jellemzően a helyi földbizottságra utalnak és az indítvány e miatt az utalás miatt tünteti fel ezeket a szabályokat is – az indítvány nem tartalmaz önálló érvelést, ezért az indítványt ebben a részében az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján visszautasította.

[41] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján, és azt tartalma szerint elbírálva döntött. Döntését az Alaptörvényre alapította és az indítványban felhozott érveket bírálhatta el. Az Európai Bíróság C-235/17. számú ügyben hozott ítélete – amely szerint „Magyarország a területén fekvő mezőgazdasági földterületeken közvetlenül vagy közvetetten más tagállambeli állampolgárok javára fennálló haszonélvezeti jogok megszüntetésével nem teljesítette a tőke szabad mozgásának elvéből és a Chartában biztosított tulajdonhoz való jogból eredő kötelezettégeit” – a jelen eljárásban az érdemi döntést az említett két ok miatt nem befolyásolta.

IV.

- [42] Az indítvány nem megalapozott.
- [43] Az Alkotmánybíróság elsőként a törvények egésze közjogi érvénytelenségét (1.), majd a demokratikus legitimitás (2.), ezt követően pedig a visszaható hatály és a konkrét esetre szóló törvény (3.) kérdését vizsgálta. Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta a földbizottságra és a kamarára vonatkozó egyes szabályok jogállamiságot sértő voltáról szóló kifogásokat (4.), továbbá a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog (5.) és a tulajdonhoz való jog állított sérelmét (6.) valamint az adatvédelmi felvetéseket (7.).
- [44] 1. Az Alkotmánybíróság az Országgyűlés 2018. december 12-i ülésnapján elfogadott más törvények közjogi érvénytelenségéről – azzal összefüggésben, hogy az ülésnapon a benyújtott törvényjavaslatok elfogadására az Országgyűlés működéséről szóló, garanciális alkotmányos jelentőségű szabályok megsértésével került sor – a jelen indítvány benyújtását követően döntést hozott 2019. április 9-én {15/2019. (IV. 17.) AB határozat, a továbbiakban: Abh2.}.
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen indítványban közjogi érvénytelenségre történő hivatkozással támadott valamennyi törvény elfogadására az Országgyűlés 2018. december 12-i ülésnapján, azonos körülmények között került sor. Az indítványozók közjogi érvénytelenség tárgyában előadott, tartalmilag – és részben szövegszerűen is – a korábban benyújtott és elbírált indítványokkal azonos érvelése éppen ezen, az Országgyűlés plenáris üléstermében az említett ülésnapon a szavazások idején fennálló speciális körülményeken, illetve ebből kifolyóan az ülésvezetés és a szavazások – az indítványozók álláspontja szerint a támadott törvények közjogi érvénytelenségét is okozó – szakasostól eltérő módján alapul.
- [46] A jelen ügyben formálisan más törvények egészét támadja az indítvány, mint amelyeknek a közjogi érvénytelenségét az Abh2. vizsgálta. Ezért ítélt dolog – Abtv. 24. § (3) bekezdése – miatt nincs helye visszautasításnak. Tekintettel azonban arra, hogy az Abh2.-ben elbírált ügyben és a jelen esetben is egyaránt az Országgyűlés 2018. december 12-i ülésnapján elfogadott törvények közjogi érvénytelenségének mikénti megítéléséről van szó, és a jelen indítvány nem tartalmaz olyan érvelést, amely újabb vizsgálatot tenne szükségessé a már az Abh2.-ben lefolytatotthoz képest, továbbá az Abh2. óta a körülményekben változás nem következett be, az Alkotmánybíróság az Ftv., a Naktv. és a Fétv., módosított szabályai – vagyis az egyes törvényeknek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmával összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVI. törvény egésze, valamint az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény egésze – alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett indítványt – utalva az Abh2.-ben foglalt érvekre – elutasította.
- [47] 2. Az Ftv. megalkotásakor az Országgyűlés élt az Alaptörvényben biztosított szabályozási szabadsággal. Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában vizsgált körben megállapítható, hogy a Földforgalmi törvény az Alaptörvény P) cikknek a termőföld megszerzésére vonatkozó rendelkezései gyakorlati megvalósítására több jogalany, köztük több intézmény együttműködését írta elő. A termőföldre vonatkozó adásvétel közvetlen magánjogi érdekeltjei, az eladó és a vevő mellett rendelkezett az elővásárlási jogosultakról; a szerződésre vonatkozó további anyagi jogi szabályokról, a jogosultságok gyakorlásában közreműködő jegyzőről és a szerződés jóváhagyása tekintetében az állami akarat érvényesülését biztosító, hatósági hatáskörben eljáró mezőgazdasági igazgatási szervről, az utóbbi eljárásáról, valamint különleges eljárásokról. Ebben a szabályozási környezetben rendelkezett a törvényhozó a földbizottságokról és eljárásukról, valamint eljárásukkal összefüggésben a települési önkormányzat képviselő-testületének szerepéről. Ezeket a rendelkezéseket egészítik ki a Földforgalmi törvénnyel összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény.
- [48] Az Ftv. 68. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a földbizottság a települési önkormányzat közigazgatási területén földet használó földművesek, mezőgazdasági termelőszervezetek, más természetes és jogi személyek gazdálkodói közösségének választott képviselői szerve. A földbizottság működésének célja az, hogy a helyi termőföld forgalmát befolyásolja, mégpedig a birtokviszonyok átláthatósága és versenyképessége, a spekulatív földszerezés megelőzése, és a helyi gazdálkodó közösség érdekérvényesítése céljából.
- [49] A földbizottság jogállására vonatkozó szabályok alapján, illetve a hatósági jogkörre utaló törvényi rendelkezés hiányából az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben azt a következtetést vonta le, hogy a törvényhozó a földbizottságot nem közhatalom gyakorlására hatalmazta fel, nem hatósági jogkört biztosított számára.

- [50] Az Abh1. megállapította, hogy a földbizottság nem közhatalmat gyakorol a termőföld adásvételével kapcsolatos eljárásban, nem hatósági jogkörben, hanem közvetett magánjogi érdekelteként jár el. A demokratikus legitimitáció csak közhatalmat gyakorló intézmények tekintetében értelmezhető (Indokolás [58]).
- [51] A Fétv. 103. § (1)–(2) bekezdése értelmében, ha a településen 2014. május 1-jéig a helyi földbizottság tagjainak megválasztására nem kerül sor vagy a megválasztott helyi földbizottság működésképtelen, a mezőgazdasági igazgatási szerv a föld tulajdonjoga megszerzésének a hatósági jóváhagyása iránti eljárásban a Kamarának a föld fekvése szerinti területi szervét keresi meg állásfoglalás kiadása céljából. A helyi földbizottság alatt a Kamara területi szervét kell érteni.
- [52] Az agrárkamara köztestület. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 65. §-a alapján a köztestület nem az egyesülési jog alapján jön létre, hanem megalapítását törvény rendeli el. Törvény meghatározhat olyan közfeladatot, amelyet a köztestület köteles ellátni. A törvény az agrárkamara önálló jogi személyiséggel rendelkező önkormányzati és közfeladatot ellátó köztestületnek minősíti (3. §).
- [53] Az agrárkamara ugyan köztestület, de az állásfoglalás kiadását a földbizottság helyett végzi, vagyis ebben, a földbizottságot helyettesítő feladatkörében nem közhatalmat gyakorol. A helyi földbizottságot a kormányhivatal adásvételi-, valamint csereszerződést jóváhagyó vagy megtagadó határozatával kapcsolatos eljárásában az ügyfél jogállása illeti meg.
- [54] A közhatalom gyakorlásának alkotmányos feltétele, hogy arra demokratikus legitimitáció alapján kerüljön sor. A demokratikus legitimitáció számos módon létrejöhet (a közhatalmat gyakorló testület közvetlen választása vagy a közhatalom elnyerése valamely más hatalmi ág közreműködésével, vagy delegálási rendszer). Demokratikus a legitimitáció akkor is, ha a közvetlenül választott szervezet által választott vagy kinevezett szervek, személyek gyakorolnak közhatalmat. Önkormányzat esetén a demokratikus legitimitáció megvalósulhat úgy is, ha a közhatalmat gyakorló szerv vagy személy felhatalmazását azoktól kapja, akiket az önkormányzatot létrehozó törvény az önkormányzat alanyainak nyilvánít. Az agrárkamara törvény hozta létre [Naktv. 3. § (1) bekezdés]. Az agrárkamara önkormányzati és közfeladatait a törvényben, az alapszabályban, valamint az agrárkamara önkormányzati szabályzatában meghatározottak szerint testületi szervei, tisztségviselői és ügyintéző szervezete útján látja el [Naktv. 3. § (2) bekezdés]. Az agrárkamara szolgáltatási és igazgatási jellegű közfeladatokot lát el, törvényben foglalt felhatalmazás alapján [Naktv. 12. § (1) bekezdés].
- [55] A földbizottságot helyettesítő feladatkör szolgáltatási jellegű. Az agrárkamara a helyi földbizottságokat helyettesítő feladatkörében nyilvános megyei elnökségi üléseket tart az adásvételi szerződés(ek) jóváhagyásának megtagadásához, vagy a jóváhagyás megadásához szükséges állásfoglalás kiadásához. A földbizottsági meghívók (2989) az agrárkamara honlapján elérhetők. A földbizottságok feladatait az agrárkamara területi szervei látták el 2014 óta, több mint 12 ezer helyi gazdálkodó részvételével, évente 50–70 ezer termőföld-adásvételt véleményezve (<https://www.nak.hu/kiadvanyok/kiadvanyok/2645-valtozasok-a-foldforgalmi-szabalyozasban/file>). A támadott módosítás értelmében a helyi földbizottsági feladatokat a jövőben egyértelműen az agrárkamara területi szervei fogják ellátni, az eddigi gyakorlatnak megfelelően, megszüntetve a korábbi bizonytalan jogi helyzetet. Ennek során a jövőben is először a Települési Agrárgazdasági Bizottságok adnak ajánlást a helyi ismereteik szerint, ami alapján alakítja ki a Kamara megyei elnöksége az állásfoglalását.
- [56] Ebben a szabályozási környezetben, a földbizottság helyettesítőjeként, nem vizsgálható a Kamara demokratikus legitimitációja, mivel a demokratikus legitimitáció csak közhatalmat gyakorló intézményeknek a közhatalmi tevékenysége tekintetében értelmezhető.
- [57] Az indítvány a demokratikus legitimitáció körében arra is hivatkozik, hogy az Ftv. 30. § (5) bekezdésében közvetett vétó jelenik meg az igazgatási szerv döntésén keresztül. Ez a szabály nem zárja ki az érdemi felülbírálatot, a hatósági döntés megalapozottságának vizsgálatát. Csupán azt tartalmazza, hogy a közigazgatási perben a bíróság a mezőgazdasági igazgatási szerv döntését nem változtathatja meg. Ebből következően a bíróság vagy helyben hagyja a felülvizsgált döntést, vagy hatályon kívül helyezi azt. A felülvizsgálat terjedelmét tehát a vizsgált szabály nem érinti, csak a jogkövetkezményt. A bíróság döntésének pedig nemcsak a rendelkező része, hanem az indokolása is kötelezi a hatóságot a megismételt eljárásban, ha a bíróság a közigazgatási cselekményt hatályon kívül helyezte [Kp. 97. § (4) bekezdés]. Az igazgatási szerv döntése tehát semmiben nem köti a bíróságot, így „vétóként” sem értelmezhető.
- [58] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ftv. 23/A. § (1) bekezdése és 30. § (5) bekezdése, valamint a Naktv. 2. § j) pontja elleni indítványt nem találta megalapozottnak.
- [59] 3. Az Alaptörvény B) cikkének sérelmét állító felvetéssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Naktv. 59/B. § (1)–(2) bekezdése nem tartalmaz valódi visszaható hatályú rendelkezést. Igaz, hogy a múltban

- keletkezett jogviszonyokra, a folyamatban lévő és megismételt eljárásokra vonatkozik, ugyanakkor nem nyilvánít valamely magatartást utólag jogellenessé, és a hatályba lépését megelőző időre nem állapít meg vagy tesz terhesebbé kötelezettséget. Nem jelent tehát visszaható hatályú jogalkotást, mivel alkotmányjogi értelemben különbség van a valódi és a kvázi visszaható hatály között, az előbbi az új jogszabálynak a már lezárt jogviszonyokra való alkalmazása, az utóbbi a korábban létrejött, de nem lezárt jogviszonyokra való alkalmazás. Vagyis ez az utóbbi lényegében az azonnali hatály, ami azt jelenti, hogy egy jogszabályt a hatályba lépésétől kezdve alkalmazni kell, a le nem zárt jogviszonyokra is. A kvázi visszaható hatály alkalmazhatóságának feltételeit az Alkotmánybíróság többször megállapította [összefoglalóan: 8/2016. (IV. 6.) AB határozat Indokolás [54]–[57]].
- [60] A Naktv. 59/B. § (3) bekezdése a küldöttválasztó közgyűlést illetően tartalmaz rendelkezéseket. A küldöttválasztó közgyűlés – a 2. § j) pontja értelmében – a kamarai tagok olyan ülés tartása nélküli választói akarattal nyilvánító fóruma, amelynek kizárólagos célja a megyei küldöttgyűlési küldöttek megválasztása. A módosítás indokolása szerint „[a] javaslat 19. §-a egy, a gyakorlati jogalkalmazásban előforduló jogértelmezési kérdést tisztáz. A küldöttválasztó közgyűlés – az eredeti jogalkotói szándékoknak megfelelően – nem testületként gyakorolja kizárólagos jogosítványát, amely a kamara megyei küldöttgyűlési küldötteinek a megválasztása. A fogalom meghatározásban az ülés tartása nélküliségre azért kell külön is utalni, mert a kamarai választásban résztvevő kamarai tagok megyénkénti nagy száma (esetenként 40–50 ezer kamarai tag) gyakorlatilag kivitelezhetetlenné teszi azt, hogy a tagság e jogait a testületként működő szervek általános szabályai szerint működjön. A küldöttválasztó közgyűlést öt évenként kell összehívni, melynek kizárólagos napirendje a megyei kamarai küldöttek megválasztása.” A 25. §-hoz fűzött indokolás szerint „[a] javaslat – a hatályon kívül helyezendő rendelkezésekkel együtt – szintén megerősíti azt az eredeti jogalkotói szándékot is, miszerint a közel négyszázéves kamarai tagságra figyelemmel a törvény eredeti szövegében szereplő megyei küldöttválasztó közgyűlések – összhangban a törvény kamarai testületi szervek felsorolását tartalmazó rendelkezéseivel – nem minősülnek a kamara testületi szerveinek, azokat az országos küldöttgyűlés által e célból megalkotott külön eljárásrendben meghatározottak szerinti eljárásban, ülés tartása nélkül, öt évenként egyszer és csak a megyei küldöttek megválasztása céljából kell megtartani.”
- [61] A Naktv. 59/B. § (3) bekezdése jogértelmezési kérdést tisztázott, jogalkotói jogértelmezéssel. Nem ismerhető fel ezért benne visszaható hatályú jogalkotás.
- [62] Az 59/B. § értelmében a küldöttválasztó közgyűlésre vonatkozó szabályt a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban, továbbá a megismételt eljárásokban is alkalmazni kell, továbbá a hatályba lépését megelőzően ülés tartása nélkül lefolytatott megyei küldöttválasztó közgyűlést a 33. § (1) bekezdése rendelkezéseinek megfelelőnek kell tekinteni. (Eszerint az agrárkamara tagjai az országos küldöttgyűlés által meghatározott időpontban az agrárkamara küldöttek választása céljából megyénként országos küldöttválasztó közgyűlést tartanak.)
- [63] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében önmagában valamely döntés egyedi jellege sem eredményezi a rendelkezés alkotmányellenességét. Ennek megfelelően a jelen ügyben is azt lehet vizsgálni, hogy a lefolytatott megyei küldöttválasztó közgyűlésre, vagyis konkrét esetre is szóló döntésnek a tartalma ütközik-e az Alaptörvény valamely előírásával. Egyedi döntésekkel kapcsolatos korábbi alkotmánybírósági határozatok – amelyek jellemzően személyi-szervezeti kérdésekről szóltak – akkor állapították meg az alkotmányellenességet, ha az egyedi döntés alapjogot korlátozott [lásd: ABH 2004, 98, 114, 121, hivatkozva: 3076/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [20] és [22]]. A jelen esetben azt, hogy az 59/B §. alapvető jogot korlátozna, nem lehet megállapítani. A Naktv. és ezzel összhangban a Kamara Alapszabálya nem szabályozza a nem önálló jogi személy megyei szervezetek közgyűlési testületi formáját a Kamara önkormányzati rendszerében. Ennek következtében a Naktv. nem kötötte sem a kamara, mint jogi személy, de különösen nem a – jogi személyiség nélküli – megyei szervezetek működését a régi Ptk.-ban a jogi személy legfőbb testületi szerve működésére előírt szabályokhoz akkor sem, ha a Naktv. értelmében egyedi esetre és ott meghatározott célból közgyűlés tartását szabályozza.
- [64] Az agrárkamara megyei szervezeti nem rendelkeznek jogi személyiséggel. A megyei szervezetek legfőbb testületi szerve a küldöttgyűlés. A közgyűlés nem önálló szerve az agrárkamara, mint jogi személy önkormányzati rendszerének, jogállását, feladat- és hatáskörét teljes egészében a küldöttgyűlés tölti be. Ezért az, hogy a közel négyszázéves kamarai tagságra figyelemmel a törvény eredeti szövegében szereplő megyei küldöttválasztó közgyűlések – összhangban a törvény kamarai testületi szervek felsorolását tartalmazó rendelkezéseivel – nem minősülnek a kamara testületi szerveinek, azokat az országos küldöttgyűlés által e célból megalkotott külön eljárásrendben meghatározottak szerinti eljárásban, ülés tartása nélkül kell megtartani, jogértelmezést tartalmazó előírás. A megyei küldöttválasztó, megyei közgyűlések egyetlen feladata a megyei küldöttek megválasztása, ezért a megyei szervezetekhez tartozó kamarai tagságnak a más döntési jogkört nem tartalmazó választási

fórumai, amelyek ülés tartása nélkül is működhetnek. A megyei küldöttválasztó közgyűlések ülés tartása nélküli szavazáson alapulnak. Ezt támasztja alá a jogi szabályozás mellett az is, hogy az agrárkamara megyénkénti magas taglétszáma (amely jellemzően a tízezret meghaladja, Pest Megyében ötven ezer feletti) nem teszi lehetővé azt, hogy a kamara tagjai ülés tartásával, az ülésen, együttesen tudják megválasztani a megyei küldötteiket. Minderre figyelemmel a jogértelmezést tartalmazó szabály, a 2. § j) pontja alkalmazásának az előírása a folyamatban lévő vitás ügyekre is nem jelent konkrét esetre szóló, alaptörvény-ellenes jogalkotást, abban nem ismerhető fel valamely alapvető jog korlátozása. Azt fejezi ki, hogy mind a módosítás előtt, mind a módosítás után értelmezhető úgy a „küldöttválasztó közgyűlés” fogalma ebben az esetben, hogy az a kamarai tagok olyan ülés tartása nélküli választói akaratnyilvánító fóruma, amelynek kizárólagos célja a megyei küldöttgyűlési küldöttek megválasztása.

- [65] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Naktv. 59/B. §-a nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Nem állapítható meg a fentiekre tekintettel az sem, hogy a jogszabály konkrét jogviszonyokat szüntetett volna meg, vagy a jogszabályi rendelkezések tartalmukban jogalkalmazói aktusok lennének, amely ellen (tekintettel a jogszabályi formára) az érintettek jogorvoslással nem élhetnek. Így az 59/B. § nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sem.
- [66] 4. Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta a földbizottságra és a kamarára vonatkozó egyes szabályok jogállamiságot sértő voltáról szóló kifogásokat. Az Ftv. 23/A. § (1) bekezdése szerint az adás-vételi szerződés jóváhagyására irányuló eljárásban az agrárgazdasági tevékenységet folytatók kötelező tagságán, és a tagok egyenlő szavazati jogán alapuló, köztestületként működő Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szerve (a továbbiakban: helyi földbizottság) állást foglal arról, hogy az adásvételi szerződés megfelel-e. A módosítás fenntartja a helyi földbizottság jogintézményét, de azt Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szervével azonosítja.
- [67] Az Alkotmánybíróság megállapította már, hogy nincs oka eltérni attól, hogy minden norma értelmezésre szorul, a jogszabályok egyre növekvő száma és bonyolultsága ezt az értelmezési igényt folyamatosan növeli {3/2019. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [69]}. A norma megszővegezéséből fakadó nehézségek csak ott vetik fel a jogbiztonság sérelmét, és válik elkerülhetetlenné a norma megsemmisítése, ahol a jogszabály eleve értelmezhetetlen, és ez alkalmazását kiszámíthatatlanná, a norma címzettjei számára előreláthatatlanná teszi {3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [10]}.
- [68] A helyi földbizottság döntést meghozó nyilvános ülésén az eladó, a vevő és az elővásárlási elfogadó nyilatkozatot tevő személy részt vehet, és az eljárással érintett személyt az eljárás során kérelmére kötelezően meg kell hallgatni. Az agrárkamara megyei elnöksége nyílt ülésen alakítja ki állásfoglalását, az agrárkamara Területi Agrárgazdasági Bizottsága (TAB) ajánlását figyelembe véve. Az agrárkamara 2014. május 4-én eljárásrendet adott ki az agrárkamara megyei szervezetei, települési és járási agrárgazdasági bizottságainak helyi földbizottsági jogkörben ellátandó feladatairól. A jogszabályi háttér az Ftv., a Fétv., a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet és az agrárkamara (legutóbb 2018. december 20. napján elfogadott módosítással módosított) Alapszabálya.
- [69] Az, hogy az agrárkamara látja el a helyi földbizottsági feladatokat [Naktv. 16. § (1) bekezdés g) pontja], és a Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szerve, mint helyi földbizottság jár el, annak a 2014 óta követett, a törvényen [a Fétv. 2019. január 11-éig hatályos 103. § (1) bekezdésén] alapuló gyakorlatnak a törvénybe foglalása és kizárólagossá tétele, amely szerint ott, ahol helyi földbizottság nem jött létre, a kamara területi szerve jár el. A Fétv. 2019. január 11-éig hatályos 103. § (1) bekezdése írta elő, hogy ha a településen 2014. május 1-jéig a helyi földbizottság tagjainak megválasztására nem kerül sor, a mezőgazdasági igazgatási szerv a föld tulajdonjoga megszerzésének a hatósági jóváhagyása iránti eljárásban a Kamarának a föld fekvése szerinti területi szervét keresi meg állásfoglalás kiadása céljából; ebben az esetben a földforgalmi törvények alkalmazása során a helyi földbizottság alatt a Kamara területi szervét kellett érteni.
- [70] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből nem következik a kifogásolt tartalmú ilyen jogalkotás tilalma. Habár a földforgalmi törvény eredetileg a helyi földbizottságoknak szánta feladatuk a termőföld-adásvételek helyi szempontok és ismeretek szerinti véleményezését, tekintettel arra, hogy ezek nem alakultak meg, feladatukat az agrárkamara területi szervei látták el 2014 óta. A helyi földbizottsági feladatokat a jövőben egyértelműen az agrárkamara területei szervei fogják ellátni, az eddigi gyakorlatnak megfelelően.
- [71] Nem állapítható tehát meg az indítványban felhozott érvek alapján az, hogy a földbizottságra és a kamarára vonatkozó egyes szabályok [Ftv. 23/A. § (1) bekezdése, Naktv. 16. § (1) bekezdés g) pontja] eleve alkalmazha-

tatlanok vagy értelmezhetetlenek lennének, és ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköznének. Az Ftv. 23/A. § (1) bekezdése és a Naktv. 16. § (1) bekezdés g) pontja nem ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.

- [72] 5. Az Ftv. 24. § (3) bekezdéséről – a földbizottsági állásfoglalás kiadása szempontjai – sem állapítható meg, hogy eleve alkalmazhatatlan vagy értelmezhetetlen lenne. Nincs kellő következtetési alap annak megállapítására sem, hogy a termőföldeket érintő jogügyeletek elbírálása során az arra feladat- és hatáskörrel rendelkező állami szervek nem képesek objektív módon, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak megfelelően eljárni. A földbizottságok megválasztásával kapcsolatos szabályokról szóló kormányrendelet indítványban állított hiánya nem sérti a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Nem minden jogalkotói feladat teljesítésének elmaradása okoz egyúttal alaptörvény-ellenességet is, hanem csak az, amely az Alaptörvény valamely szabályát sértő helyzet fennállását is előidézi. Mindaddig, amíg a felhatalmazáson alapuló jogszabály megalkotásának hiánya nem akadályozza a felhatalmazó jogszabály – a jelen esetben az Ftv. – alkalmazását, a törvénysértő mulasztás önmagában nem sérti az Alaptörvényt. Ellenkező értelmezés esetén bármely jogsértés önmagában az Alkotmánybíróság által orvosolandó alaptörvény-ellenességet jelentene. A földbizottságok megválasztásával kapcsolatos szabályok hiánya – figyelemmel arra, hogy a földbizottság nem minősül hatóságnak, és a földbizottság hiánya nem akaszthatja meg az eljárást, mert ebben az esetben a Kamara területi szerve járt és jár el – nem okozza a hatósági eljárásokra irányadó, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét. A Ftv. 24. § (3) bekezdése nem ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével.
- [73] 6. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői [25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]]. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat indokolása (Indokolás [39]) is.
- [74] Az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése szerint „a termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelés-szervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.” A Földforgalmi tv. sarkalatos törvény (71. §).
- [75] Az Alkotmánybíróság mindig figyelembe vette, hogy a földtulajdon sajátos természeti és vagyoni jellemzői, nevezetesen a föld véges jóság volta, nélkülözhetetlensége, megújuló képessége, különleges kockázatérzékenysége és alacsony nyereséghezama a földtulajdon különös szociális kötöttségét testesítik meg. Ezek a körülmények indokolhatják a tulajdonosi jogokkal szemben a közérdek érvényesítését vagy a tulajdonjogszerzés korlátozását. Az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdése szerint alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Jelen esetben a XIII. cikkben biztosított tulajdonhoz való jogot az Alaptörvény P) cikke teszi korlátozhatóvá. A P) cikk a korlátozás határait nem jelöli meg, ezért azt csak az I. cikk (3) bekezdésének alkalmazásával lehet megállapítani.
- [76] Az, hogy tulajdonjogot termőföldön hogyan és milyen terjedelemben biztosít a jogrendszer, a tulajdonjog tartalmának a meghatározását jelenti, ami a jogalkotóra tartozó kérdés. A tulajdonhoz való jogba történő beavatkozás akkor minősülhet alkotmányjogi értelemben igazoltnak, ha a beavatkozást törvény írja elő, közérdekű célból történik, valamint a közösség érdekeinek biztosítása és az egyén alapvető jogainak védelme között egyensúlyi helyzetet teremt. A jelen esetben a korlátozások törvényben jelennek meg (Ftv.), az Alaptörvényben megjelenő közérdeken alapulnak [Alaptörvény P) cikk]. A 3051/2016. (III. 22.) AB határozat [20] és [34] bekezdései értelmében az Alaptörvény XIII. cikke egyrészt védi a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, másrészt védi a szintén már megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen. Az alapvető jogi értelemben vett tulajdonjog a már megszerzett tulajdont védi, nem ad jogot a tulajdon megszerzésére.

- [77] Az a körülmény, hogy a törvény szerint a földbizottságnak a szerződés értékelésekor figyelembe kell vennie a vételárat is, és ehhez a törvény értelmében a föld jövedelemtermelő képességét kell alapul venni, nem vet fel alkotmányossági kérdést a tulajdonhoz való alapvető joggal összefüggésben; alapos okkal a felek a szerződésben eltérhetnek ettől a szabálytól.
- [78] Ezért az Ftv. 24. § (3) bekezdés *h*) pontja nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [79] 7. Az Alkotmánybíróság 32/2013. (XI. 22.) AB határozata értelmében az Alaptörvény az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén közösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, a nélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené. Ez következik különösen az Alaptörvény O) cikkéből és II. cikkéből. Ezért az Alaptörvény értelmezése során is fenntartható a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként értelmező korábbi alkotmánybírósági gyakorlat. Az információs önrendelkezési jog szorosan kapcsolódik a magánszférához való joghoz és az arról való döntést foglalja magában, hogy az egyén mikor és milyen korlátok között fedi fel a személyéhez köthető adatokat. Az egyénnek társadalmi lényként, szociális beágyazottsága miatt bizonyos mértékben azonban el kell tűrnie adatai kötelező kiszolgáltatását, és azok állam általi felhasználását (Indokolás [88]).
- [80] Újdonság a törvényben, hogy a szerződés jóváhagyásakor értékelni kell a szerzésre vevőként, elővásárlásra jogosultként jelentkező személyen kívül annak közeli hozzátartozóit is, ide értve az e személyi kör tulajdonában álló jogi személyt is. Figyelembe kell venni azt is, ha a korábbi földszerzéseket családon belüli ügyletként, pl. ajándékozással másik közeli hozzátartozó javára engedték át, de a használat akár továbbra is egy kézben összpontosul.
- [81] Az adatkezelést törvény írja elő. Vizsgálni lehet a más-más személy tulajdonában vagy használatában álló, de valójában azonos érdekkör által művelt gazdasági egységeket is. A földbizottságok vizsgálhatják azokat a családon belüli ügyleteket is, melyek ajándékozással valósultak meg, de a föld használója továbbra sem változik. A szabályozás célja a birtokviszonyok átláthatósága, átláthatóbb birtokviszonyok kialakulása, a törvényi rendelkezések betartását azáltal, hogy olyan átalakulási tendenciát kezdeményez, mely által a föld tényleges használója és tulajdonosa a jövőben ugyanaz a személy lesz. További cél az, hogy a szerződés a föld fekvése szerinti településen, vagy annak közigazgatási határától számított húsz kilométeres körzetén belül az ott helyben lakó, vagy gazdálkodó földművesek életképes gazdaságának kialakítását, fennmaradását, a föld használatán alapuló jövedelmező mező-, erdőgazdasági tevékenység folytatását ne veszélyeztesse, ne zavarja vagy ne lehetetlenítse el.
- [82] A termőföld véges jószág, ezért fontos feladat a tulajdonjogi viszonyok világos rendezése és nem ellentétes az Alaptörvénnyel egy stabil birtokszerkezet kialakítására törekvés. A támadott adatkezelést ennek a célnak az elérése érdekében írja elő a törvény. A korlátozásnak felismerhető célja van, szükséges eszköz az elérni kívánt cél érdekében, alkalmas a cél elérésére, továbbá megfelelő egyensúlyt teremt a termőföld védelme és az érintett személyek személyes adatai védelme érvényesítése között. Az agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek megfelelés vizsgálhatósága érdekében megalkotott szabályokról nem állapítható meg, hogy azok a személyes adatok védelméhez való jogot alaptörvény-ellenesen korlátoznák.
- [83] Az Ftv. 24. § (3) bekezdése, a Fétv. 101. § (1) bekezdése és 29/A. §-a nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/376/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3225/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.934/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Marczingós László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.I.21.934/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek sérelmére alapította.
- [2] 2. Az indítványozó 2007 októberében deviza alapú kölcsönszerződést kötött egy hitelező pénzügyintézetrel, ezzel párhuzamosan pedig önálló zálogjogot alapított a hitelező javára a tulajdonában álló ingatlanra. A kölcsönjogviszony és a zálogjogviszony létrejöttét az indítványozó közjegyzői okiratban ismerte el, amelyben egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A zálogjogosult hitelező a zálogjog alapján fennálló követeléseit később a szerződést refinanszírozó bankra engedményezte, az engedményezés tényéről az engedményes 2011 decemberében az indítványozót értesítette. Az indítványozóval szemben a kölcsönszerződéshez nem kapcsolódó parkolási díjnak, valamint pótdíjnak és járulékainak megfizetése érdekében végrehajtás indult, amelynek során az önálló bírósági végrehajtó lefoglalta a zálogtárgyat, az illetékes földhivatal pedig a végrehajtási jogot az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte. A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a 2013. decemberi végzésével engedélyezte, hogy a zálogjogosult a végrehajtási eljárásba bekapcsolódjon.
- [3] Az indítványozó a végrehajtási eljárás megszüntetését kérte az elsőfokú bíróságtól arra hivatkozva, hogy az alperesi jogelőddel (hitelező) kötött kölcsönszerződés nem jött létre érvényesen, így a semmis szerződést biztosító zálogjogra végrehajtás nem folytatható. Az elsőfokú bíróság a végrehajtási eljárást megszüntette, a másodfokú bíróság az elsőfokú döntést a végrehajtást megszüntető részében helybenhagyta. Az alperes zálogjogosult kérelmére indult felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős döntést hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, az önálló zálogjog jogi természetét kifejtve az indítványozó keresetét elutasította, arra hivatkozva, hogy az önálló zálogjog nem járulékos jellegű, tehát nem szükséges, hogy egy alapügyletbe kapcsolódjon, mivel az önálló zálogjog nem egy járulékos mellékkötelezettség, hanem maga a főkötelezettség. Erre tekintettel a Kúria az ítélete elvi tartalmaként azt állapította meg, hogy az önálló zálogjog mögött esetlegesen meghúzódó alapügylet létrejöttét, valamint érvényességét az alapügylet kötelezettje az önálló zálogjogon alapuló végrehajtás megszüntetése érdekében nem vitathatja.
- [4] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy noha kereseti kérelmében a kölcsönszerződés tekintetében több semmisségi okot is megjelölt, ezek közül mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság csak egy okról döntött, a többit érintetlenül hagyta, így – tekintettel a Kúria számára kedvezőtlen, a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztató és a keresetet elutasító döntésére – kereseti kérelme (annak egy része tekintetében) elbírálatlan maradt. Nézete szerint a Kúria az egész jogvitát megkerülve deklarálta az önálló zálogjogi rendelkezés semmisségének kizártságát és elvonta az indítványozó azon alapjogát, hogy a perbe vitt jogvita felől döntsön a bíróság. A kereseti kérelmében előadott egyes érvei elbírálásának hiánya álláspontja szerint egyben a bizonyítás lehetőségétől való megfosztását, végső soron – a rendelkezési elvet sértő módon – a kereseti kérelméről való döntés hiányát okozta. Az indítványozó – keresete bíróságok által nem vizsgált érvei tekintetében – hivatkozott még a bizonyítási teherrel kapcsolatos kioktatás hiányára is. Mindez együttesen álláspontja szerint a *fair trial* elv sérelmén keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga sérelmét okozta.

- [5] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [6] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pont] eleget tesz.
- [7] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek megfelel, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése], amely tekintetében a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Kúria támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [9] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [10] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló bírósági eljárás felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [11] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [13] Az indítványozó által előadott – a polgári peres eljárás alapelveire, a szerződések érvénytelenségére és semmisségére, valamint az Alkotmánybíróság, illetve jogtörténeti és jogelméleti tárgyú források ezekkel kapcsolatos megállapításaira való utalásokat, ezekből származó idézeteket tartalmazó – érvek alapvetően két témakör, a peres feleket megillető rendelkezési jog (beleértve a bírósághoz fordulás jogát és a kérelemhez kötöttség elvét is) tartalma, valamint a deviza alapú kölcsönszerződések jogi és etikai megítélésének kritikája köré csoportosíthatók. Az indítványozó utalt rá, hogy a – keresethalmazatot, illetve vagylagosan előterjesztett kereseti kérelmeket nem tartalmazó – kereseti érvelésében a deviza alapú kölcsönszerződés tekintetében több semmisségi okot is felsorolt. Az elsőfokú bíróság ítélete ezen okok mindegyikére ugyan nem tért ki, de megállapította a deviza alapú kölcsönszerződés semmisségét, a végrehajtási eljárást pedig megszüntette. Az ítéletet a másodfokú bíróság kizárólag a perköltség tekintetében megváltoztatva helybenhagyta, a Kúria viszont az indítványozó által támadott döntésében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva pedig a keresetet elutasította. Ezáltal az indítványozó szerint sérült az ahhoz való joga, hogy a bíróságok a perbe vitt jogvitát, a felek jogait és kötelezettségeit az erre irányuló (kereseti) kérelmének megfelelő (eredeti) tartalommal elbírálják. Mivel így „az első és másodfokú bíróságok csak az előadott keresetben kifejtett semmisségi okok egyikéről döntöttek, a többi okot érintetlenül hagyták, így azon okok állítottak maradtak, de a bíróságok nem nyilatkoztak arról, azokat valóban fogadják el vagy sem”, az indítványozó pedig az ún. „devizakölcsönökkel” kapcsolatos, az alkotmányjogi panaszban részletesen kifejtett érvelését az eljárás során nem adhatta elő, ezért szerinte a per során nem érvényesült a kereset kimerítésének kötelezettsége. Ez véleménye szerint a perbeli önrendelkezési joga és a *fair trial* elvének sérelmét okozta.
- [14] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglalt ezen érvekkel összefüggésben megállapította, hogy a Kúria a támadott ítéletben a fenti indítványozói érveléshez nem kapcsolódó indokok alapján hozta meg – az indítványozóra nézve kétségtelenül kedvezőtlen tartalmú – döntését. A Kúria döntése ugyanis az önálló zálogjog (szak)jogi természetével kapcsolatos érvelésen alapult. Kifejtette, hogy az önálló zálogjog biztosítékként is kiköthető ugyan, de ez nem feltétlenül szükséges, és szemben más zálogjogokkal, ebben az esetben sem járulékos jellegű. Mivel nem feltétlenül kapcsolódik követeléshez, így nem is osztja valamely követelés sorsát, ebből következik legfontosabb tulajdonsága is: önmagában, azaz követeléstől függetlenül is átruházható, vagyis forgalomképes, ami miatt a joggyakorlat a váltóhoz hasonlóan tekinti. Utalt továbbá arra is, hogy a periratok alapján a felek akarata önálló zálogjog alapítására irányult, amit a per során az indítványozó sem vitatott, hiszen a szerződési akarat hiányára a deviza alapú kölcsönszerződés, nem pedig a zálogjog tekintetében hivatkozott.

- [15] Mindezek mellett a Kúria az indítványozó által a perben kifogásolt, az elsőfokú bíróság által semmisnek nyilvánított szerződés jogi megítélése tekintetében a támadott ítéletben nem foglalt állást. Ezzel éppen ellentétesen, azt állapította meg elvi élel, hogy (a nem az indítványozó által sérelmezett kölcsönszerződéssel összefüggésben, hanem más okból megindult) önálló zálogjogon alapuló végrehajtás megszüntetése iránt indult per nem „az önálló zálogjog mögött esetlegesen meghúzódó alapügylet” létrejöttének, érvényességének vitatására szolgál. Ítélete indokolásában a Kúria utalt arra is, hogy az indítványozó által a felülvizsgálati tárgyaláson előadottak szerint az indítványozó időközben külön pert is indított a kölcsönadó jogutódjával szemben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Mivel azonban egyfelől a Kúria önálló zálogjoggal kapcsolatos (szak)jogi álláspontja az volt, hogy annak absztrakt, az esetlegesen alapul szolgáló egyéb jogügylettől független jogviszony jellegéből adódóan, másrészt pedig mivel a konkrét ügyben a zálogjogosult a jogosultságát refinanszírozás keretében szerezte, a kölcsönügylet megkötésében pedig részt sem vett, úgy ítélte meg, hogy az említett kötelmi per (illetve annak kimenetele) nem volt előfeltétele a zálogjogosult által előterjesztett felülvizsgálati kérelem elbírálásának.
- [16] Megállapítható, hogy az indítványozó által előadott, a deviza alapú kölcsönszerződés semmisségével és az erre vonatkozó egyes kereseti állításai elbírálatlanságával kapcsolatos indokolás, valamint az általa támadott kúriai döntés lényegi tartalma (a kölcsönszerződés érvényességének vitatására nem az önálló zálogjogon alapuló végrehajtási eljárás megszüntetése iránt folyó perben van lehetőség) alapvetően eltérő szempontú érveket tartalmaz. Ennek alapján az indítványban előadott érvek nem alkalmasak a jelen ügyben vizsgált bírói döntésben foglalt, alapvetően a polgári szakjogi kérdések körébe sorolható megállapítások alkotmányossági szempontú értékelésére, az Alkotmánybíróság pedig a rendes bíróságok szakjogi kérdésekben történő felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel.
- [17] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria támadott ítéletében foglaltakkal kapcsolatban az indítványozó által előadott érvek alapján nem volt feltárható a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi kérdés, ezért az indítvány nem tesz eleget az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása tekintetében a törvényben (vagyilagosan) előírt tartalmi feltételek egyikének sem.
- [18] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2281/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.010/2018/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Darázs Lénárd ügyvéd) eljáró, bolti kiskereskedelmi tevékenységet folytató gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.010/2018/11. számú ítéletének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] 1.1. Az indítványozó az egyes ágazatokat terhelő különadóról szóló 2010. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Különadó tv.) szerinti adó alanya volt. Ebben a minőségben terhelte a bolti kiskereskedelmi tevékenységet végzők bevallási és befizetési kötelezettsége, amelynek eleget is tett. Ezt követően a 2011. évre vonatkozó önellenőrzéssel az adóalapot és a fizetendő adó összegét nulla Ft-ra helyesbítette 2012-ben, mert álláspontja szerint a Különadó tv. ellentétes az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) meghatározott cikkeivel, ezért adófizetési kötelezettségét törölni kell.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság az indítványozó önellenőrzését elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljárt másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot az indokolás kiegészítésével helyben hagyta. Hangsúlyozta, hogy a különadó alkalmazása a közösségi joggal teljes mértékben összeegyeztethető, nem diszkriminatív, a gazdasági letelepedés szabadságát nem korlátozza és nem minősül a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak.
- [4] 1.2. Az indítványozó keresettel támadta a másodfokú adóhatósági határozatot. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) a keresetet elutasította az 5.K.30.650/2014/14. számú ítéletével. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához.
- [5] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a KMB előbbi ítéletét hatályon kívül helyezte a Kfv.III.35.085/2015/14. számú végzésével, valamint a KMB-t új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria végzésében rögzítette, hogy az indítványozó felperesként az első érdemi tárgyalás végéig nem állította, hogy a sérelmezett törvényi előírások azért lennének ellentétesek az EUMSZ rendelkezéseivel, mert erősen progresszív adómérték keretében tartalmazzák a diszkrimináció bármely megvalósulási formáját. Mivel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 335/A. § (1) bekezdése szerint a felperes keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg és az előbb említett jogszabálysértést eddig az időpontig az indítványozó nem terjesztette elő, ezért törvényes határidőben előterjesztett kereseti kérelem hiányában a jogszabálysértést a KMB-nek nem kellett vizsgálnia (tiltott keresetváltogatás). Ugyanakkor azt is megállapította a Kúria, hogy az indítványozónak az EUMSZ 107. és azt követő cikkeihez kapcsolódóan előterjesztett kereseti kérelméről és bizonyítási indítványairól a KMB nem döntött, ami a régi Pp. 213. § (1) bekezdésében foglalt sérelmet jelenti (a kereseti kérelem ki nem merítése). Ezért a Kúria arra utasította a KMB-t, hogy döntsön az állami támogatás tilalmának megsértésével kapcsolatos bizonyítási indítványokról és kereseti kérelemről (Kúria Kfv.III.35.085/2015/14. számú végzés, Indokolás 5–6. oldal; Kúria Kfv.I.35.010/2018/11. számú ítélet, Indokolás [1]–[8]).

- [6] 1.3. A megismételt eljárásban a KMB az indítványozó keresetét ismételen elutasította a 28.K.30.147/2016/27. számú ítéletével, mert álláspontja szerint a Különadó tv. nem valósít meg hátrányos megkülönböztetést és a tiltott állami támogatás fogalmi feltételei sem voltak megállapíthatók.
- [7] Az indítványozó ismét felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő és abban engedélyt kért a Kúriától arra, hogy kérelmének részletes indokait 15 napon belül nyújthassa be. Az indítványozó a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidőn túl előterjesztett beadványában részletesen indokolta a határidőn belül benyújtott felülvizsgálati kérelemben rövid vázlatpontokban megjelölt jogszabálysértéseket. Vitatta továbbá a Kúria megelőző eljárásban hozott végzésének azt a részét is, amely az erős progresszivitással kapcsolatos érvelést tiltott keresetváltoztatásnak minősítette.
- [8] A sérelmezett ítéletben a Kúria rögzítette, hogy a régi Pp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében kizárólag a törvényes határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket jogosult és köteles érdemben vizsgálni és elbírálni. Miután az indítványozó a részletes indokolással ellátott iratát e 60 napos határidőn túl terjesztette elő, ezért az abban írtak nem képezhették a felülvizsgálati eljárás tárgyát. „A felülvizsgálati kérelemben nem elegendő csupán felsorolni, hogy a jogerős ítélet mely jogszabályt sértett meg. [...] Önmagában a jogszabálysértés megnevezése, felsorolása nem elég, ha nem állapítható meg, hogy azzal összefüggésben mit sérelmez a felperes. A Kúria már több ügyben kifejtette ezt az álláspontját, így a Kfv.I.35.642/2017/6., Kfv.VI.35.041/2017/8., Kfv.I.35.644/2017/6. számú ítéleteiben” {Kúria Kfv. I.35.010/2018/11. számú ítélet, Indokolás [27]}. A Kúria ítélete arra is kitért, hogy „[u]gyan a felülvizsgálati kérelem utal arra, hogy a kereseti kérelem nem teljes terjedelmében került elbírálásra, de annak megjelölése, hogy az elsőfokú bíróság mit nem bírált el e körben, nem kerül kifejtésre” (Kúria Kfv. I.35.010/2018/11. számú ítélet, Indokolás [29]).
- [9] A Kúria ezek alapján úgy döntött, hogy a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelemben nem volt olyan érdemi indokolás, amelyből a jogszabálysértés mibenléte a tényálláshoz köthetően kiderült volna. Ezért azzal az elvi tartalommal hozta meg határozatát, hogy „[a]z a felülvizsgálati kérelem, amely ugyan a jogszabálysértést konkrét jogszabályhelyre utalással megjelöli, de nem köti össze az elsőfokú bíróság ténymegállapításával és jogi következtetéseivel, nem alkalmas az érdemi felülbírálat elvégzésére” (Kúria Kfv.I.35.010/2018/11. számú ítélet, Indokolás [32]).
- [10] 2. Az indítványozó a Kúria ítéletét alkotmányjogi panasszal támadta, amelynek lényege a következő:
- [11] 2.1. Az indítványozó érvelése szerint a Kúria támadott ítélete sérti a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [12] Az alkotmányjogi panaszindítvány részletesen ismerteti a pertörténetet és jogi érvelést ad egyfelől arra, hogy a Kúria megelőző eljárásban született végzése, másfelől a sérelmezett ítélete az indítványozó szerint miért sérti a régi Pp.-t, illetve az Alaptörvényt. A Kúria megelőző eljárásban hozott végzése nem korlátozhatta volna a megismételt eljárásban a bírót abban, hogy a kereseti kérelmeket elbírálja. Tiltott keresetváltoztatás ugyanis nem történt. Ez a végzés azonban megakadályozta azt, hogy az indítványozó keresete bíróság által teljeskörűen elbírálható legyen, és ily módon az indítványozó ügyét tisztességes eljárásban döntsék el. A Kúria sérelmezett ítélete érdemben nem bírálta el a felülvizsgálati kérelmet, hiszen a határidőben benyújtott kérelmet arra alkalmatlannak minősítette és a részletes indokolást tartalmazó beadványt „határidőn túl előterjesztett felülvizsgálati kérelemnek” tekintette. Ez a minősítés és az ezen alapuló döntés „nyilvánvalóan szubjektív, csak az indítványozó jogainak és törvényes érdekei érvényesítése megakadályozását célozza”. Az indítványozó úgy fogalmazott, hogy a felülvizsgálati kérelmet tartalmazó dokumentum „pontos megítélését tisztelettel kérjük az Alkotmánybíróságtól”.
- [13] 2.2. Összegzésként az indítványozó azt adta elő, hogy „[a]z alkotmányjogi panasszal támadott ítélet következtében a Panaszossal szemben meghozott közigazgatási határozat egy része bíróság által felülvizsgálatlan maradt. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és elvonja a Panaszostól a törvényben biztosított bírói utat.”
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.

- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette. A támadott döntéssel (a Kúria ítéletével) szemben további jogorvoslati lehetőség nem állt a rendelkezésére.
- [16] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30. §-ában, 52. § (1b) bekezdés a) pontjában szabályozott, fentebb elbírált feltételeknek.
- [17] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3215/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [13], 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét csupán megemlítette az alkotmányjogi panaszban. Kapcsolódó magyarázatot ehhez az alapjoghoz egyáltalán nem adott. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] nem azonosítható a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] {lásd: 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás 34, 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [37]}. Következésképpen a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog körében az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott azon törvényi követelménynek, miszerint indokolni kell a panaszban felhívott Alaptörvényben biztosított jog sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [19] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik {3125/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [20] Az indítványozó a jogorvoslati jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét azzal összefüggésben adta elő, hogy a Kúria sérelmezett ítélete hatályában fenntartotta a KMB ítéletét, azaz az indítványozó felülvizsgálati kérelmét elutasította. A felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslati jog egymáshoz való viszonyát.
- [21] Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslati jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.” {Lásd legutóbb: 3216/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [17]}
- [22] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyike sem áll fenn a jogorvoslati jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] tekintetében, mert annak védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint.
- [23] 3.4. Az alkotmányjogi panaszban előadottakat az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben is értékelte, jóllehet azokat az indítványozó nem szűkítette le kifejezetten ennek a jognak a sérelmére, hanem a jelen végzés indokolásának [11] bekezdésében

felhívott mindhárom alapjogra nézve egyaránt vonatkoztatta. A sérülni vélt alapjogokat tömbösítve indokoló alkotmányjogi panaszindítvány méltányosan értékelve azért tekinthető határozottnak az előbbi jog tekintetében, mert tartalmilag beazonosítható módon – lásd a jelen végzés [13] bekezdésében idézettek – írja körbe a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a bírósághoz fordulás jogának az állítólagos sérelmét egy olyan eljárásban, amelyik adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálatáról szól.

- [24] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „a bírósághoz fordulás jogának van egy sajátos vetülete, mégpedig az a rész, amelyik a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági felülvizsgálatakor érvényesül. Ezek szerint annak érdekében, hogy a közigazgatási bíráskodás ne csak formálisan létezzen, hanem érdemben működjön, a tisztességes bírósági eljárás részelemként a törvényalkotónak olyan szabályokat szükséges lefektetnie, amelyek lehetővé teszik többek között azt, hogy az alperesként eljáró közigazgatási szerv mérlegelését a bíróság felülbírálja a jogszerűség szempontjából. E követelmény egyfelől arra vezethető vissza, hogy az alperes joghoz kötött, azaz köteles az anyagi és eljárási jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően eljárni, másfelől a közigazgatási bíróság feladat- és hatáskörébe tartozik az alperesi határozat jogszerűségéről dönteni a kereseti kérelem keretei között. A közigazgatási ügyben ítélező bíró eljárása fogalmilag akkor lehet fair és méltányos, ha nincs kötve az alperes döntéséhez. Ekkor érvényesül valójában a felperest megillető bírósághoz fordulás joga, ezen keresztül valósul meg a közigazgatás működésének jog alá rendelése. [...] A bírósághoz fordulás joga tehát általánosságban azt az elvárást támasztja a szabályozással szemben, hogy a peresített igényekről érdemi döntést hozhasson az eljáró bíróság. [...] Az érintett alapjog célja tehát az eljárás minőségének a védelme.” {17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [43] és [47]}
- [25] Az alkotmányjogi panaszindítvány annak az alátámasztására törekszik, hogy a Kúria sérelmezett döntését érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség uralja két ok miatt is. Az egyik a tiltott keresetváltoztatás megállapításában, a másik a felülvizsgálati kérelem minősítésében jelölhető meg az indítványban írtak szerint. Az Alkotmánybíróságnak ezért arra kellett választ adnia az érdemi vizsgálatot megelőzően, hogy a kereset tartalmának a beazonosítása, illetve annak eldöntése, hogy tartalmilag mi minősül felülvizsgálati kérelemnek, kimeríti-e az Abtv. 29. § első fordulatában foglalt befogadási feltételeket vagy sem.
- [26] Az Alkotmánybíróság következetesen alkalmazza azt a megközelítést, miszerint „az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...] } {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. »Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti 'szuperbíróság' szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el« {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.” {Lásd legutóbb: 3217/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [30]}
- [27] Ugyancsak az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata részét képezi, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3056/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}. [...] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállónan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}.” {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]} {Lásd összefoglalóan még: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9], 3151/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [14], lásd legutóbb: 3125/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [11]}
- [28] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az indítványozó megismételt eljárásban benyújtott beadványa (felülvizsgálati kérelme) csupán vázlatpontokban adta elő azt, hogy a jogerős ítélet miatt törvénysértő az indítványozó álláspontja szerint. Adekvát jogi indokolást teljes mértékben nélkülözött. Azt pedig maga az indítványozó sem vitatta, hogy a részletes indokolást tartalmazó beadványt a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidőt követően nyújtotta be.

- [29] Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszeljáráásban már vizsgált olyan kúriai döntéseket, amelyek nem vették figyelembe a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő elteltét követően benyújtott beadványban megjelölt érveket {lásd például: 3124/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [11]–[13], 3161/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az utóbbi ügyben az érvek annak alátámasztására szolgáltak volna, hogy a jogerős ítélet sérti az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkét {3161/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint „[ö]nmagában az a tény, hogy ezt az indokolást [azaz jelen esetben az előkészítő irat Kúria által elkészített minősítését, illetőleg annak megállapítását, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében nem állította az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének sérelmét] az indítványozó vitatja, ugyancsak nem alapozhatja meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét” {3161/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság szerint annak megítélése, hogy a bírósági eljárásban alkalmazott szakjogi szabályok tükrében mi minősül tiltott keresetváltoztatásnak, illetve hogy a fél melyik beadványa minősül olyan felülvizsgálati kérelemnek, amely alkalmas az érdemi felülbírálat lefolytatására, a bíróság hatáskörébe tartozik. Az előbb idézett eseti döntéssel és az Alkotmánybíróság fentebb áttekintett gyakorlatával is ez a megállapítás áll összhangban. Következésképpen: a felülvizsgálati kérelmet tartalmazó dokumentum pontos megítélése, minősítése kívül esik az Alkotmánybíróság szerepkörén. Ugyancsak a bíróság rendelkezik hatáskörrel arra, hogy határozzon arról, hogy az ítéletben foglalt döntés kiterjed-e valamennyi kereseti kérelemre, vagy hogy meghaladja-e azokat. Ezek a szakjogi kérdések nem olyanok, amelyek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét felkeltenék.
- [31] Az Alkotmánybíróság végül rámutat arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza nem tartalmaz olyan elemet, amely az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapulna. Az indítvány maga sem veti fel annak a kételyét, hogy a régi Pp. valamely, az indítványozó ügyében alkalmazott szabálya aggályos lenne a bírósághoz fordulás jogával kapcsolatban. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tehát nem azonosítható az alkotmányjogi panaszban tartalmilag felhívott részjogosítványt (a bírósághoz fordulás jogát) illetően.
- [32] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a jelen ügyben nem teljesül az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételek egyike sem.
- [33] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/430/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3227/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 3.Pf.21364/2018/4. számú ítélete, valamint a sportról szóló 2004. évi I. törvény 67. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kovács Attila Ervin ügyvéd) eljáró Kropkó Triatlon Club indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §- a és 26. § (1) bekezdése alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint a peres felek egyesületi formában működnek, az alperes (a továbbiakban: indítványozó) a felperes sportági szakszövetség tagja. Az indítványozó az általa szervezett, és a felperes éves versenynaptárában feltüntetett „Ironman 70.3 Budapest” elnevezésű sportrendezvény megrendezése céljából engedélyezési kérelmet nyújtott be a felpereshez, amely „úszás, futás, kerékpár” sportág megnevezést tartalmazott. Az indítványozó kérelmében a rendezvény jellegét amatőr tömegsportként határozta meg, a várható versenyzői létszámot 8 000, a nézők számát 50 000 főre becsülte. A kérelem tartalmazott rendkívüli eljárásra történő utalást, mert az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy a sporteseményen nem kívánja a felperes versenyszabályzatát (a továbbiakban: Versenyszabályzat) alkalmazni. Mivel az indítványozó rendkívüli engedélyezési kérelmét csak néhány nappal a verseny előtt nyújtotta be, a felperes a rendkívüli engedélyezési eljárás és a sürgősségi eljárás díjának a Versenyszabályzatban meghatározott összegét, összesen 1 030 000 Ft-ot számlázott ki számára.
- [3] Miután az indítványozó határidőben nem tett eleget fizetési kötelezettségének, és a felek közötti egyeztetések sem vezettek eredményre, a felperes fizetési meghagyás kibocsátását kérte az indítványozóval szemben. Az elmentmondás folytán perré alakult eljárásban a felperes a fizetési meghagyás szerinti tartalommal tartotta fenn keresetét. A perben az indítványozó azzal védekezett, hogy a Versenyszabályzat a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Stv.) 77. § r) pontja értelmében a versenyrendszer keretében folytatott sporttevékenységre vonatkozó előírások összessége, az általa szervezett verseny azonban nem feleltethető meg az Stv. 77. § q) pontjában meghatározott versenyrendszer egyikének sem, ezért az általa szervezett verseny tekintetében a Versenyszabályzat alapján a felperesnek nem volt engedélyezési hatásköre, díjkövetelésének ezért nincs jogalapja.
- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljes egészében alaposnak találta. Indokolása szerint az indítványozó által szervezett verseny az Stv. hatálya alá tartozó amatőr sportverseny volt, amely kizárólag a szakági sportszövetség engedélyével volt megrendezhető. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a versenyre történő nevezéssel és a nevezési díj megfizetésével a versenyzők és az indítványozó között sportszerződés jött létre, a verseny pedig szabályozott amatőr versenyrendszerben került megrendezésre.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 3.Pf.21364/2018/4. számú ítéletével indokbeli kiegészítésekkel és részben eltérő jogi indokkal helybenhagyta az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a felperes engedélyezési jogkörét nem a tagsági viszonyból, hanem a Stv. rendelkezéseiből vezette le. A másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságtól eltérő álláspontja szerint az indítványozó által megrendezett verseny nem felel meg az amatőr versenyrendszernek. Egyrészt azért, mert a versenyzők és az indítványozó között a nevezéssel, nevezési díj megfizetésével megállapodás jön ugyan létre, amely a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:58. § szerinti szerződésnek minősül, nem felel meg ugyanakkor az Stv. 5. § (2) bekezdésében körülírt sportszerződés fogalmának, és a versenyzők sem tekinthetők az Stv. 1. § (3) bekezdésében meghatározott amatőr sportolóknak. Másrészt kétségtelen ugyan, hogy az Ironman is versenyrendszer, de nem vonható

a versenyrendszer Stv. 77. § *q*) pontjában meghatározott versenyrendszer fogalmi körébe. Mindebből a másodfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a Versenyszabályzat 1. § (1) bekezdés első fordulata alapján a felperes engedélyezési hatásköre nem állt fenn az indítványozó által szervezett sportrendezvényre. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban az indítványozó által szervezett amatőr tömegsport rendezvényre az Stv. 67. § (1) bekezdéséből, a Versenyszabályzat 1. § (1) bekezdés második fordulatából, illetve 70. § (1) bekezdéséből levezethető, hogy a felperes engedélyezési hatásköre fennállt a perbeli triatlon sportesemény kapcsán, így annak díját az indítványozó köteles megfizetni. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a perben nem jogosult annak vizsgálatára, hogy a Versenyszabályzat előírásai ellentétesek-e az Stv. 77. § *r*) pontjában foglaltakkal, döntését a hatályos Versenyszabályzatra és a Stv.-re alapította.

- [6] 2. Az indítványozó a másodfokú ítélettel szemben nyújtotta be elsődleges alkotmányjogi panaszát, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, illetve a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított. Az indítványozó álláspontja szerint a perben az volt az ügydöntő kérdés, hogy jogszabálysértő-e a Versenyszabályzat 1. § (1) bekezdése, amely az Stv. 77. § *r*) pontjánál tágabb körben határozta meg saját tárgyi hatályát. Azzal, hogy a másodfokú bíróság deklarálta, hogy nincs jogosultsága ezt a kérdést a perben vizsgálni, állítása szerint sérült a bírósághoz forduláshoz való joga, mert védekezését a bíróság érdemben nem vette figyelembe, ezáltal a felperesi keresetet is csak formálisan bírálta el, annak fennállását, jogszerűségét ténylegesen nem vizsgálta. Kifejtette, hogy bírósághoz forduláshoz való jogának fenti sérelme annak ellenére bekövetkezett, hogy a Ptk. 3:35–3:37. §-ai alapján lehetősége lett volna a felperes határozatának bírósági felülvizsgálatát kérni. Kijelentését azzal indokolta, hogy a jogintézmény preventív jellegű, egyedi jogvédelmet nem biztosít, a felülvizsgálat kezdeményezésére pedig csak meghatározott személyek jogosultak. Az indítványozó a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény szerinti törvényességi felügyeleti eljárást – vagy bármilyen ehhez hasonló eljárást – sem tekinti olyanoknak, amely a folyamatban volt perben elvonta volna a perbíróság hatáskörét a Versenyszabályzat jogellenességének vizsgálatától.
- [7] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állította azzal összefüggésben is, hogy érdemi védekezésének figyelmen kívül hagyásával nem érvényesült a fegyverek egyenlőségének elve a per során. Állította, hogy a felek jogosultságai közötti egyensúly megbillent azáltal, hogy a felperesnek a Versenyszabályzatra alapított keresetével szemben a szabályzat jogszabálysértő voltának állításával nem tudott védekezni, a kollíziót a bíróság nem oldotta fel, és úgy hozott ítéletet, hogy a kereset jogalapját érdemben nem bírálta el.
- [8] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés sérelmére is. Állította, hogy a jogállamiság elvével nem összeegyeztethető, hogy a bíróság nem tett eleget a jog uralma követelményének, nem folytatta le a Versenyszabályzat 1. § (1) bekezdésének jogszerűségi vizsgálatát. Az indítványozó szerint elfogadhatatlan az a bírói értelmezés, amely teret enged a jog uralmát figyelmen kívül hagyó, önkényes szabályozásnak.
- [9] Az indítványozó arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság a támadott jogerős ítélet alaptörvény-ellenességét nem állapítaná meg, másodlagos alkotmányjogi panaszt is előterjesztett, melyben az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozással az Stv. 67. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét állította. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a támadott bírói döntés nem alaptörvény-ellenes, akkor az annak alapjául szolgáló és az indítványozó alapjogi sérelmét okozó jogszabályi rendelkezés alkotmányellenessége áll fenn. A támadott jogszabályi rendelkezésnek az ítélet szerinti értelmezéséből az a következtetés vonható le, az indítványozó szerint, hogy a sportági szakszövetségek előírásokat határozhatnak meg sportrendezvények szervezése kapcsán, ezek az előírások kötelezettségeket telepítenek jogalanyokra, amelyeket polgári bíróságok kényszeríthetnek ki, de az előírások jogszerűségét nem vizsgálhatják. A támadott rendelkezés az indítványozó állítása szerint sérti bírósághoz forduláshoz való jogát, mert aszimmetrikus helyzetet teremt a peres felek között azzal, hogy elveszi a lehetőséget az alperestől, hogy a szakszövetség előírásai, így például a Versenyszabályzat jogellenességével védekezzen. Állította, hogy az Stv. 67. § (1) bekezdése a felek méltányos egyensúlyát, a fegyverek egyenlősége követelményének érvényesülését is kizárja, mert a bíróság értelmezése szerint érdemben nem vitatható Versenyszabályzat alapján marasztalták.
- [10] A támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozó meglátása szerint ellentétes a B) cikk (1) bekezdésével is. Mivel a Versenyszabályzat alapján a felperes engedélyezési hatásköre nem csak tagsági jogviszony alapján áll fenn, az Stv. 67. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít jogszabálynak nem minősülő, kötelező erővel bíró általános magatartási előírások megalkotására, amelyeknek jogszabályba ütközését a bíróságok nem vizsgálhatják. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek nincs alaptörvényi felhatalmazása saját belátása szerinti szabályok alkotására.

Az indítványozó szerint a jog uralmának sérelmét eredményezi az Stv. támadott rendelkezése azzal, hogy a jogszabályok fölé helyezi a Versenyszabályzatot.

- [11] Az indítványozó állította továbbá, hogy a támadott bírói döntés, illetve jogszabályi rendelkezés a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és a B) cikk (1) bekezdésébe ütközése mellett magántulajdonhoz való jogának sérelmét is okozta.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendben meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindekenélőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [13] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmazni. A kérelem az (1b) bekezdés értelmében akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított elsődleges, illetve annak eredménytelensége esetére az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított másodlagos alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Az Alkotmánybíróság szerint a kérelem határozottságára vonatkozó követelmény alól az Abtv. nem határoz meg kivételeket, ezért sem a vagylagos, sem pedig a feltételtől függő kérelem nem tekinthető határozottnak. Az alkotmányjogi panaszra vonatkozó szabályok alapján azonban nem kizárt, hogy az indítványozó mind a támadott bírói döntés, mind a döntés alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége miatt az Alkotmánybírósághoz forduljon, a két típusú alkotmányjogi panasznak ugyanis más a célja, illetve más lehet az eredménye. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát a támadott bírói döntés és jogszabályi rendelkezés elleni indítványnak tekintette, a befogadhatóság vizsgálatát mindkét panaszelemre vonatkozóan lefolytatta.
- [14] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, és a 27. § a) pontja értelmében az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme miatt fordulhat panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint „Magyarország független, demokratikus jogállam.” Az indítványozó által megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezésben a jogállamiság elve fogalmazódik meg, amely nem minősül Alaptörvényben elismert olyan jognak, amelyre önállóan alapítható alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában csupán a jogállamiság részeként értelmezett visszamenőleges hatály tilalma vagy a jogszabályok hatálybalépésével kapcsolatos kellő felkészülési idő hiánya szolgálhat alkotmányjogi panasz alapjául [például 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3059/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [7]]. Mivel az alkotmányjogi panasz ilyen tartalmú indokolást nem tartalmaz, a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.
- [15] 3.3. Az indítványozó hivatkozott a támadott bírói döntés, illetve jogszabályi rendelkezés következtében a magántulajdonhoz való joga tekintetében elszenvedett sérelmére is. Az indítványnak ez az eleme azonban a kijelentésen kívül mást nem tartalmaz, így nem felel meg a határozott kérelemre és a befogadhatóság egyéb feltételeire vonatkozó követelmények egyikének sem.
- [16] 3.4. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a tisztességes eljárás sérelmére alapított indítványi elemek megfelelnek-e az Abtv. 29. § szerinti feltételek valamelyikének, azaz felvetik-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy indokolják-e alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vizsgálatát.
- [17] Az indítványozó állítása szerint a támadott ítélet tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának részjogosítványait, a bírósághoz fordulás jogát és a fegyverek egyenlőségének elvét sértette. Az indítványozó tényként kezeli, hogy pervesztessége alaptörvény-ellenes bírói értelmezés következménye. Az indítványozó meggyőződése szerint a támadott ítélet akkor nem sértette volna tisztességes eljáráshoz való jogát, ha a bíróság a Versenyszabályzat jogszerűségének vizsgálatát a perben lefolytatja. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés szerint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ennek megfelelően az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatásköre alapján a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából vizsgálja, döntésével szükség esetén az alaptörvény-ellenes bírói jogértelmezést küszöböli ki, ezáltal pedig a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói

mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {összefoglalóan: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [18] Jelen ügyben a másodfokú bíróság úgy értelmezte az Stv. 67. § (1) bekezdésének a sportrendezvények szervezésére vonatkozó szabályozást a szakszövetségekre, sportági szövetségekre delegáló rendelkezését, amely az Stv. 23. § (1) bekezdés a) pontja értelmében kötelezően megalkotandó versenyszabályzat vonatkozásában delegálja az előírások tartalmának meghatározását. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az Stv. 23. § (2)–(3) bekezdései csupán két kérdés versenyszabályzatban történő szabályozását írják elő, a versenyszabályzat további előírásának az adott sportág sajátosságaihoz igazodó tartalmát a törvényi felhatalmazás alapján maguk a szövetségek határozhatják meg. Hangsúlyozza továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a támadott ítéletben hivatkozott Stv. 67. § (1) bekezdése a sportrendezvények vonatkozásában ad felhatalmazást a szövetségeknek, a sportrendezvény fogalmába ugyanakkor az Stv. 77. § u) pontja szerint a sportszervezet vagy sportszövetség által versenyrendszerben megtartott versenyek mellett a sportszervezet vagy sportszövetség által versenyrendszerben megtartott versenyeken kívül megtartott versenyek, mérkőzések is beletartoznak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az a bírói értelmezés, amely a Versenyszabályzat indítványozó által állított jogellenességének a perben történő vizsgálata nélkül, az Stv. fenti rendelkezéseiből, illetve a Versenyszabályzatról az ítéletben megjelenő értelmezést vezette le, nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [19] Az indítványozó szerint az Stv. 67. § (1) bekezdése azért sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert lehetővé tette azt a bírói értelmezést, amely kizárja a Versenyszabályzat rendelkezése jogellenességének vizsgálatát, ezáltal a védekezést a Versenyszabályzatra alapított keresettel szemben. Az indítványozó az Stv. 67. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességére az ítélet indokolásának azon mondatából következtetett, miszerint a törvényszék nem jogosult annak vizsgálatára, hogy a Versenyszabályzat (tárgyi hatályára) vonatkozó előírása ellentétes-e az Stv. 77. § r) pontjával. Ebből a mondatból azonban az Alkotmánybíróság szerint nem következik, hogy ne lehetne bírói utat igénybe venni a Versenyszabályzat jogszerűségének vizsgálatára, mint ahogy az sem, hogy az indítványozónak nem voltak jogi eszközei a Versenyszabályzat jogszerűsége vizsgálatának kezdeményezésére. A támadott rendelkezés nem ad felhatalmazást jogellenes előírások megalkotására, és nem biztosít védelmet jogellenes előírásoknak, ezért a bíróság hivatkozott kijelentésének indítványozó általi értelmezése az Alkotmánybíróság megítélése szerint nincs érdemi összefüggésben a támadott jogszabályi rendelkezéssel, az ugyanis nem a támadott jogszabályi rendelkezés értelmezésén alapul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Stv. 67. § (1) bekezdése nem veti fel az indítványozó által megfogalmazott, de a bíróságnak tulajdonított alkotmányossági aggályokat.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítvány nem felel meg a befogadhatóság több törvényi feltételének, ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította. A panasz visszautasítására tekintettel az indítványozónak a végrehajtás felfüggesztésére vonatkozó kérelme tárgyában az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/380/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.490/2018/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján a Kúria Kfv.VI.37.490/2018/11. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése sérelmét állította indítványában, illetve indítvány-kiegészítésében.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy előzményeként az indítványozó és szomszédja között jogvita keletkezett a terepszint megemlése és a csapadékvíz elvezetése miatt, ezért építésügyi hatósági intézkedést kértek. Az alkotmányjogi panasszal érintett bírósági döntések alapját közvetlenül a Szegedi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala által 2015. szeptember 29-én kelt CS-06D/01/69-25/2015. számú határozat, illetve az azt helyben hagyó, a Csongrád Megyei Kormányhivatal által 2016. május 30 napján hozott CSD/01/60-6/2016. számú határozatok képezték, amelyek tárgya az építetói ingatlan terepszintjének megemlése és az ingatlanon lévő gépjárműbejáró csapadékvíz-elvezetése volt. (Ezek mellett az ügyben számos közigazgatási döntés született, azonban az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló pernek azok nem képezték tárgyát, így ismertetésüktől az Alkotmánybíróság eltekint.)
- [3] A másodfokú közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben a felperes kérte az építetói ingatlan zöldfelületi lefedettsége vonatkozásában készített tervek végrehajtásának felfüggesztését, valamint a 2012. február 29-én jogerőre emelkedett használatbavételi engedély visszavonását.
- [4] 2. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.28.317/2016/145. számú ítélete az indítványozó mint felperes keresetét elutasította. Kifejtette, hogy nincs jogszabályi lehetősége a tervek végrehajtásának felfüggesztésére, továbbá az annak alapján jogerőre emelkedett használatbavételi engedély visszavonására. Emellett a zöldfelületi lefedettségi terv nem képezte a közigazgatási eljárás tárgyát, így a perben emiatt sem vizsgálható. Az indítványozó kifogásolta az alperes pernyertességének előmozdítására a perbe beavatkozók bíróság általi engedélyezését, amely kérelmet a bíróság szintén elutasított, mivel az érintett személyek megfeleltek a beavatkozóra vonatkozó jogszabályi követelményeknek. Azt is kifogásolták a felperesek, hogy egyes bizonyítási eszközök bemutatására nem kaptak lehetőséget, amivel kapcsolatban a bíróság rámutatott, hogy a kérdéses cd-lemez kizárólag a keresetlevél összefoglalását tartalmazta, míg más cd-lemezek esetében a bíróság a tárgyaláson játszotta le azokat. A felperesek vitatták azt is, hogy a támadott közigazgatási határozat nem indokolta meg az eljárási illeték visszatérítése vonatkozásában hozott döntését, amivel kapcsolatban a bíróság oldalszám szerint megjelölte a határozat azon részét, ahol az erre vonatkozó indokolás található.
- [5] A bíróság megállapította azt is, hogy a felpereseknek azt kellett volna bizonyítaniuk, hogy a terepszint megemlése az építkezés során történt, azonban ezt nem tudták, és a felperesek állítását a perben rendelkezésre állt adatok sem igazolták. A felpereseknek kellett volna bizonyítania azt is, hogy a gépjárműbejáró csapadékvíz-elvezetése szabálytalan, aminek következtében a csapadékvíz a felperesi ingatlan felé folyik és károsítja annak épületeit. Ezzel kapcsolatban a bíróság rámutatott, hogy – mivel nem engedély-köteles tevékenységről van szó – csak azt kellett vizsgálnia, hogy a térburkolat megfelelően vezeti-e el a csapadékvizet, és alkalmas-e a csapadékvíz telken belüli elszikkasztására, elszivárogtatására. Ezért a bíróság mellőzte a kiviteli terv bekérését, a perben kirendelt szakértőnek pedig nem volt feladata a gépjárműbejáró szerkezeti felépítésének vizsgálata. Emellett

a bíróság rámutatott, hogy a felperesek hivatkozásával ellentétben nem korlátozta az iratbetekintési jogukat sem. Ugyanakkor a felperesek indítványára igazságügyi szakértői intézetet rendelt ki a bíróság, azonban a felperesek vitatták a szakvéleményt, mivel az nem felel meg a valóságnak és elfogult volt. A bíróság e tekintetben is elutasította a keresetet, illetve alaptalannak találta azt a hivatkozásukat is, hogy a bíróság egyik bizonyítási indítványukat sem fogadta el. Mindezek alapján a keresetet elutasította.

- [6] 3. A felperesek a bíróság döntésének felülvizsgálatát kezdeményezték. A Kúria indítvánnyal támadott Kfv.VI.37.490/2018/11. számú ítélete a bíróság döntését hatályában fenntartotta. Rámutatott arra, hogy kizárólag a rendelkezésre álló iratok alapján dönt, és csak a felperes által megjelölt jogszabálysértések tárgyában. A Kúria megállapította, hogy jogszabálysértés nem volt megállapítható sem a bizonyítékok értékelése, sem az egyes bizonyítási indítványok mellőzése kapcsán. A felperesek által felvetett további kérdésekben való döntés pedig a Kúria hatáskörén kívül esett.
- [7] 4. Az indítványozó indítványában és indítvány-kiegészítésben kifejtett álláspontja szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, B) cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [8] Az Alaptörvény XXIV. cikkével összefüggésben az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy „adjon iránymutatást a bírói és közigazgatási szerveknek”, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése alapján intézkedjenek az eddig felmerült eljárési költségek megtérítése miatt, és adjon helyt összesen az 290 000 Ft perköltség visszafizetésének.
- [9] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság „adjon útmutatást új eljárás lefolytatására egy független építési hatóságnak”, illetve „intézkedjen a Csongrád Megyei Kormányhivatal [...] VI-B-001/1870-7/2012. ikt. sz. végzés 5. és 6. oldalán, valamint a Csongrád Megyei Kormányhivatal [...] VI-B-001/1870-11/2012. ikt. sz. végzés 7. oldalának 1. bekezdésében megállapított szabálytalan állapotokkal szemben”, és hogy „ezen hatóság intézkedjen a tárgyi ingatlan épületeinek állagvédelméről”.
- [10] Az indítványozó szerint a tisztességes ügyintézés és tájékoztatás követelményével ellentétes, hogy nem kapott arról tájékoztatást az eljárás során, hogy „hogyan lett egy jogerősen szabálytalanul kimondott építési állapotból bármiféle hatósági intézkedés nélkül nem építéshatósági ügy”. Ez az Alaptörvény 28. cikkét sérti.
- [11] Az indítványozó szerint az eljárás során az ügyintézési időt és költségeket jelentősen túllépték, miután öt év hatósági és két év bírósági szakasz után hatáskör hiányában szüntették meg az eljárást. Ahogy az indítványkiegészítésében fogalmazott: „2016. 05. 30-án megállapítást nyert a 2011. 09. 01-én megindított építéshatósági eljárás nem építéshatósági ügy.” Ezen felül azt állította, hogy „a Kúria, a bíróság és az építéshatósági szervek indokolásaiban nem térnek ki rá és jogszabályi hivatkozással sem tudja tényállását alátámasztani, hogy a kerítés és a gépjármű bejáró, illetve térburkolat létrehozása, milyen tevékenységi körbe tartozik, egyszerűen kertépítési munkává próbálja redukálni ezeket”.
- [12] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a Kúria „különbséget tesz az ügyet bejelentő és a kérelmező személy között”, holott a „bejelentői szerepkört” nem ismeri a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.). Álláspontja szerint „hatáskör hiányában érdemi vizsgálat nélkül kellett volna az elutasításról rendelkezni, de egyik határozatban bírósági döntésben sincs erről említés, még jogszabályi szinten sem”. Ezzel az indítványozó álláspontja szerint a Kúria megfosztotta attól, hogy a hatósági döntés indokait megismerhesse. Emellett kifogásolta, hogy a Kúria nem foglalkozott érdemben azzal, hogy miért húzódott el az eljárás, és ezzel összefüggésben beidézi az indítványozó a Kúria támadott döntésének azon részét, amelyben a Kúria felsorolta, hogy a hatósági eljárás során keletkezett mely határozatok és végzések nem képezik – és melyek képezik – a közigazgatási per, és így a felülvizsgálat tárgyát. Ezzel összefüggésben ismét a Csongrád Megyei Kormányhivatal VI-B-001/1870-7/2012. számú és VI-B-001/1870-11/2012. számú végzéseire hivatkozik, mondván azok „nem lettek visszavonva, azok jogszerűségét illetően sem hatósági, sem bírósági eljárás alatt nem merült fel olyan bizonyíték, amely ezt kétségbe vonná”. Az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási per tárgya az a határozat, amely „a 2011. 09. 11-én indított építéshatósági ügy lezárása volt”. A Kúria azonban „tiszteletlen módon és jogszabályi indokolás nélkül tudta leredukálni a felülvizsgálatot csak egy határozatra”, amivel a Kúria figyelmen kívül hagyta az „ügy folytonosságát”. Tiszteletlennek és törvénysértőnek tartja ezzel összefüggésben továbbá az indítványozó, hogy ezen jogerős végzések megállapításait és rendelkezéseit „figyelembe sem veszik és azzal ellentétes döntést hoznak”, s ezt a döntését a Kúria nem indokolta. Mindez sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és XXIV. cikk (1) bekezdését.

- [13] 5. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [15] 5.1. Az Abtv. 27. §-a alapján bírói döntéssel szemben az ügyben érintett személy vagy szervezet amiatt fordulhat Alkotmánybírósághoz, mert az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére hivatkozással is kérte a támadott végzések alaptörvény-ellenességének megállapítását. Mivel a hivatkozott rendelkezések nem alapjogról rendelkeznek, így azok alapján az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának az Abtv. 27. §-ára tekintettel nem lehet helye.
- [16] 5.2. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó kifogásolta, hogy a támadott kúriai döntés különbséget tesz bejelentő és kérelmező között, holott ilyen különbséget a Ket. nem tartalmaz. Az indítványozó felvetése tartalmilag a bíróság által alkalmazandó jogszabály alkalmazását vitatja, ezen felül a diszkrimináció mibenlétére vonatkozóan semmilyen indokolást nem adott elő, ezért az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az ügyben alkalmazott, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) ismeri és külön kezeli a kérelmező és a bejelentő fogalmát (lásd Étv. 2. § 4. pont).
- [17] 5.3. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó a Csongrád Megyei Kormányhivatal – 2012. február 21-én, valamint október 15-én – VI-B-001/1870-7/2012. számú és VI-B-001/1870-11/2012. számú (az elsőfokon eljáró hatóságot új eljárásra utasító) végzésével összefüggésben állította, hogy ezek a végzések nem képezték a Kúria (és a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.28.317/2016/145. számú ítélete) vizsgálatának tárgyát. Az indítványozó felvetése tartalmilag a bíróság által alkalmazott jogszabály – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény – téves alkalmazását állítja, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértését illetően semmilyen indokolást nem adott elő, ezért az indítvány ebben a részében sem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [18] 5.4. Az indítványozó azt állította, hogy az eljárás tartama és költségei túlzóak voltak, ugyanakkor ezzel összefüggésben sem konkrét alaptörvényi rendelkezésre nem hivatkozott, sem az alapjog-sérelem mibenlétére vonatkozóan semmiféle indokolást nem adott elő, így ez az indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. §-a szerinti határozott kérelem követelményeinek. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az elsőfokon eljáró bírósági döntés kifejezetten megjelölte az Étv. azon rendelkezéseit, amelyekre tekintettel a gépjárműbejáró és a térburkolat építése, átépítése és kivitelezése nem minősül építési engedély-köteles tevékenységnek, így erre tekintettel folytatta le a közigazgatási határozat felülvizsgálatát.
- [19] 5.5. Az Alkotmánybíróság végül rámutat arra, hogy nincs felhatalmazása sem a bíróság eljárásában megállapított perköltség visszafizetésének elrendelésére, sem a közigazgatási hatóságok eljárásra utasítására, sem a közigazgatási eljárás lefolytatása érdekében hatóság kijelölésére. Ezeket ugyanis sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem teszi lehetővé az Alkotmánybíróság számára. Az Alkotmánybíróság kizárólag az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdésében és az Abtv. 39–46. §-ában foglalt jogkövetkezményeket alkalmazhatja. Mint ahogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése sem ad közvetlen felhatalmazást az Alkotmánybíróságnak kártérítési összeg megállapítására vagy a bírósági eljárás során megállapított perköltségről való rendelkezésre.
- [20] 5.6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy – mivel az nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, valamint (1b) bekezdés e) pontjában megjelölt feltételeknek – az alkotmányjogi panasz befogadásának nincs helye. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és

az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/246/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3229/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Járásbíróság 23.Szpi.2243/2018/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Legeza László ügyvéd) eljáró dr. Tóthné dr. Zimonyi Edina indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló szabálysértési eljárásban a bíróság által megállapított tényállás szerint a Gyulai Rendőrkapitányság mint elsőfokú szabálysértési hatóság az eljárás alá vont indítványozót határozatával (a továbbiakban: határozat) a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 218. § szerinti „az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése” szabálysértés elkövetése miatt 30 000 Ft pénzbírsággal sújtotta. A határozat rendelkezést tartalmazott a közlekedési balesetben részes másik személygépkocsit vezető személyére vonatkozóan is, aki a határozatot tudomásul vette.
- [3] Az indítványozó a határozattal szemben kifogást terjesztett elő, ebben vitatta szabálysértési felelősségét, és az eljárás megszüntetését kérte. A Gyulai Járásbíróság 35.Szk.7225/2017/3. számú végzésével a határozatot hatályban tartotta. A bíróság indokolása szerint a szabálysértési hatóság a tényállás és a bizonyítékok alapján helyesen állapította meg az indítványozó felelősségét, amit a rendelkezésre álló adatok, helyszínrajz, tanúvallomások, fényképfelvételek és a kirendelt igazságügyi műszaki szakértő véleménye támasztottak alá. Utalt a bíróság arra is, hogy az indítványozó által megbízott magánszakértő véleményét mint okirati bizonyítékot a tényállás megállapítása során nem vette figyelembe, „tekintettel arra, hogy a szabályosan és alaposan lefolytatott helyszíni szemle adataira figyelemmel az igazságügyi műszaki szakértői véleményben tett megállapításokat a magánszakértői vélemény nem tudta cáfolni”.
- [4] A jogerős végzés ellen az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő, amelyet a magánszakértői véleményre, és egy tanú vallomására mint új bizonyítékokra alapított. A Gyulai Járásbíróság 23.Szpi.203/2018/2. számú végzésével a perújítási kérelmet elutasította, mert álláspontja szerint a magánszakértői vélemény, illetve a meghallgatni kért tanú vallomása a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság által lefolytatott eljárásban már értékelésre került, ezért a perújítás elrendelésének törvényi feltételei nem álltak fenn.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Szpi.3/2018/4. számú végzésével az elsőfokú végzést megváltoztatta, és a Gyulai Járásbíróságot a perújítási eljárás lefolytatására utasította. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a korábban már előterjesztett bizonyíték vagy bizonyítási indítvány csak abban az esetben nem képezheti perújítás alapját, amennyiben az (alap)eljárás során a bíróság kellő indokolás mellett utasította el a bizonyítási indítványt vagy hagyta figyelmen kívül a benyújtott bizonyítékot. A másodfokú bíróság megítélése szerint az indítványozó kifogása tárgyában eljáró bíróság érdemben nem vizsgálta a magánszakértői véleményben leírtakat, nem tisztázta az indítványozó által aggályosnak tekintett kérdéseket, ennek következtében pedig nem tudott eleget tenni a mellőzéssel kapcsolatban fennálló indokolási kötelezettségének, így a magánszakértői vélemény új, még el nem bírált bizonyítéknak tekintendő. A másodfokú bíróság arra utasította az elsőfokú bíróságot, hogy a perújítási eljárásban érdemben vizsgálja a becsatolt magánszakértői véleményt, és amennyiben szükséges, a kirendelt szakértő és a magánszakértő együttes meghallgatásával tisztázza a véleményeik közötti ellentéteket annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogyan következett be a baleset.
- [6] A Gyulai Járásbíróság a perújítási eljárásban ezt követően tárgyalást tűzött ki, amelynek során meghallgatta a balesetben részes személyeket, valamint a kirendelt igazságügyi szakértőt. Az igazságügyi szakértő vélemé-

nyét fenntartotta, és azt kiegészítette a magánszakértő véleményében foglaltakra vonatkozó álláspontjával, magyarázatával. A bíróság a 23.Szpi.2243/2018/11. végzésével a perújítási kérelmet elutasította. A végzés indoklása szerint a magánszakértő véleményében foglaltakkal szemben a kirendelt szakértőnek a tárgyaláson kiegészített és a magánszakértői véleménnyel ellentétes álláspontokra is kitérő, azokat magyarázó véleményét fogadta el, mert annak megállapításaival szemben kétsége nem merült fel. A bíróság úgy ítélte meg, hogy a magánszakértő tanúként történő meghallgatására vagy véleményének írásbeli kiegészítésére nem volt szükség, mert ennek hiányában is megállapítható volt az indítványozó felelőssége.

- [7] 2. A perújítási kérelmet elutasító végzéssel szemben nyújtott be az indítványozó alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz biztosított alapjoga sérelmét állítva. Az indítványozó előadása szerint a helyszíni szemle során felvett jegyzőkönyv, a rendőrségi feljelentés, illetve a baleset helyszínén meghallgatott tanú vallomása alapján nem merült fel a felelőssége, csak a rendőrség által kirendelt igazságügyi szakértő véleménye vetette azt fel. Ezzel a szakértői véleménnyel szemben azonban állítása szerint az eljárás egésze alatt nem volt lehetősége védekezni, mert az általa megbízott magánszakértőt, illetve a baleset helyszínén tartózkodó személyt tanúként nem hallgatták meg. Állította, hogy a fegyverek egyenlőségének elve sérült azáltal is, hogy a kirendelt szakértő által a tárgyaláson elmondottakra kompetencia hiányában nem tudott reagálni. Az indítványozó indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmét arra alapította, hogy a támadott határozatot hozó járásbíróóság nem adta indokát annak, miért hagyta figyelmen kívül a perújítási kérelem érdemi elbírálása során a másodfokú bíróság utasításait, és mellőzte az indítványozott bizonyítás elrendelését. Az indítványozó szerint a pártatlanság követelménye is sérült azáltal, hogy ugyanaz a bírósági titkár tárgyalta érdemben perújítási kérelmét, aki korábban érdemi vizsgálat nélkül elutasította azt. Álláspontja szerint elvárható lett volna, hogy a bírósági titkár maga jelentsen be elfogultsági kifogást. Hangot adott annak a véleményének is, miszerint nem szerencsés, és kontroll nélküli ítélkezéshöz vezet az a szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy ugyanaz a bíró vagy bírósági titkár a perújítás lefolytatására kötelező másodfokú határozatot figyelmen hagyva a perújítási kérelmet ismét elutasítsa.
- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [9] Az Abtv. 29. §-a alapján a befogadhatóság alaki és további tartalmi feltételeinek egyébként megfelelő alkotmányjogi panasz is csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel vagylagos, vizsgálatuk az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés szerint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ennek megfelelően az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatásköre alapján a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából vizsgálja, döntésével szükség esetén az alaptörvény-ellenes bírói jogértelmezést küszöböli ki, ezáltal pedig a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Az „Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz [összefoglalóan: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [11] 3.1. Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben arra hivatkozva állította, hogy az egész eljárás során nem volt lehetősége a kirendelt igazságügyi műszaki szakértő véleményével szemben ellenbizonyításra. Ezzel szemben megállapítható az iratokból, hogy az indítványozó az általa megbízott magánszakértő véleményét még az alapeljárás során benyújtotta, azt azonban a kifogást elbíráló bíróság a tényállás megállapítása során nem vette figyelembe. A másodfokú bíróságnak a perújítási eljárás lefolytatására kötelező végzése szerint az okirati bizonyíték mellőzésére azonban csupán formális indokolás alapján került sor, a Gyulai Törvényszék ezért nem látta akadályát annak, hogy a magánszakértői véleményre mint korábban már előterjesztett, de el nem bírált bizonyítékra alapított perújítási kérelmet érdemben vizsgálja az elsőfokú bíróság. A perújítási eljárás érdemi szakaszában a bíróság a kirendelt igazságügyi szakértőnek megküldte a magán-

szakértő véleményét, aki – fenntartva a szakértői véleményében foglaltakat – részletesen elemezte a magán-szakértői véleményt, magyarázatot adott a két szakvélemény megállapításai közötti eltérések okaira. Ilyen előzmények után, a két szakértői vélemény ismeretében alapította a bíróság panasszal támadott végzését a kirendelt szakértő véleményére, amellyel kapcsolatban nem merült fel kétsége. Az a tény, hogy a bíróság az indítványozótól eltérően értékelte a bizonyítékokat, önmagában nem vet fel alkotmányossági aggályokat.

- [12] 3.2. Hivatkozott az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmére is. Azt nem vonta kétségbe, hogy a bíróság elutasíthatja a bizonyítási indítványokat, állítása szerint azonban a bíróság nem indokolta meg, hogy miért nem hallgatta meg a tárgyaláson a magánszakértőt, illetve miért nem idézte a tanúként meghallgatni indítványozott személyt, ezáltal miért mellőzte a másodfokú bíróság utasításait.
- [13] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintett indokolt bírói döntéshez való jog „a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárás törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A másodfokú bíróság a perújítás lefolytatására kötelező végzésében arra utasította az elsőfokú bíróságot, hogy a tényállás megalapozottsága céljából vizsgálja meg érdemben az indítványozó által benyújtott magánszakértői véleményt is, és az elsőfokú bíróság mérlegelési jogkörébe utalta annak eldöntését, hogy a magánszakértő, illetve a szakértők együttes meghallgatása szükséges-e. A magánszakértői vélemény érdemi vizsgálatára, a két vélemény közötti eltérések okainak feltárására a perújítási eljárásban a végzés indokolásából kitűnően sor került, és a bíróság indokát adta annak is, miért nem tartotta szükségesnek elrendelni az indítványozott további bizonyítást, azaz a magánszakértő illetve a tanú meghallgatását. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bíróság indokolási kötelezettségével kapcsolatban állított sérelem alapja ténylegesen az, hogy a bíróság az indítványozótól eltérően ítélte meg a tényállás bizonyítottságát, és az indítványozó alkotmányjogi panaszával ténylegesen a bírói döntés törvényességi felülvizsgálatát kívánta elérni. Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs felhatalmazása a tisztán szakjogi, törvényességi kérdésekben elfoglalt bírói álláspont felülbírálatára, az pedig, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, önmagában nem elégséges a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására, mert nem vet fel alkotmányossági kérdést. Emlekeztet az Alkotmánybíróság korábban megfogalmazott álláspontjára, melynek lényege szerint az Alaptörvény a tisztességes „bírói eljáráshoz biztosít alanyi jogot, s nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.].
- [14] 3.3. Sérelmezte az indítványozó, hogy a perújítási eljárásban nem érvényesült a pártatlanság követelménye, mert perújítási kérelmét érdemben ugyanaz a bírósági titkár bírálta el, aki korábban perújítási kérelmét elutasította, így „saját korábbi döntésének védelmében elfogultsága [...] nyilvánvaló”, és elvárható lett volna, hogy maga jelentsen be elfogultsági kifogást.
- [15] Az Alkotmánybíróság a pártatlanság követelményét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintti, amely a bíróság előtt folyamatban lévő ügyeknek tárgyilagos, elfogulatlan, előítélet-mentes elbírálását biztosítja. A pártatlanság tényleges érvényesülésének biztosítékai az eljárás törvényekben szabályozott kizárási rendelkezések. A Szabs. tv. 42. § (5) bekezdés értelmében a járásbírói hatáskörbe tartozó ügyekben – a 216/A. § (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés kivételével – bírósági titkár is eljárhat. A Szabs. tv. 47. § (5) bekezdése szerint „[a] kizárás e törvényben nem szabályozott eseteire a büntetőeljárásról szóló törvény kizárásra vonatkozó rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.” A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 18. § (3) bekezdésére figyelemmel „[a] bíró kizárására vonatkozó rendelkezéseket a bírósági titkár, a jegyzőkönyvvezető és a bírósági ügyintéző kizárására is megfelelően alkalmazni kell, ezért a bírósági titkár által elbírált szabálysértési ügyekben is érvényesülnie kell a pártatlanság követelményének.” A Szabs. tv. a bírósági hatáskörbe tartozó szabálysértési ügyek perújítási eljárás szakaszára vonatkozóan tartalmaz különleges – az általános, azaz minden eljárásban és eljárás szakaszban érvényesülő kizárási okokon felül – érvényesíthető, illetve érvényesítendő kizárási okot. A Szabs. tv. 51. § (3) bekezdése szerint „a perújítási eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a perújítási kérelemmel támadott határozatot hozta”. E rendelkezés – ahogy erre az indítványozó is hivatkozik – nem alkalmazható a panaszban kifogásolt helyzetre, azaz nem jelenti objektív akadályát annak, hogy a másodfokú bíróság döntése alapján ugyanaz a bíró vagy bírósági titkár vizsgálja érdemben a perújítási kérelmet, aki azt – a perújítás feltételeinek hiánya miatt – korábban elutasította. Törvényi akadály tehát nem volt a sérelmezett eljárásnak.

- [16] Az indítványozó a bírósági titkár elfogultságát feltételezve hivatkozott a pártatlanság követelményének sérelmére. A Szabs. tv. 46. § (1) bekezdés c) pontja alapján a szabálysértési ügyben bíróság tagjaként nem járhat el az sem, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A jogi képviselővel eljáró indítványozó azonban nem állította, és a bírósági iratokban sincs nyoma annak, hogy a szabálysértési eljárás során kifogásolta volna az eljáró bírósági titkár elfogultságát, és vele szemben kizárási okot jelentett volna be. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint, ha az indítványozó a bírósági titkár elfogultságát a szabálysértési eljárás bírósági szakában már észlelte, a tárgyalásra szóló idézés kézhezvételétől lehetősége lett volna jogorvoslatot kérni a sérelmesnek ítélt helyzet megszüntetése érdekében.
- [17] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a kizárási eljárás kezdeményezése azt a lehetőséget is biztosíthatta volna az indítványozó számára, hogy az általa kifogásolt szabályozás alkotmányossági vizsgálatát kérje. Az indítványozó panaszában nem állította, hogy az ügyben eljáró bírósági titkár eljárási cselekményei elfogultságot mutattak volna, az Abtv. 27. §-ára alapított panaszában a pártatlanság követelményének bírói értelmezésével kapcsolatos, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozó, alkotmányjogilag értelmezhető és értékelhető indokokat, érveket nem sorakoztatott fel. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a számára kedvezőtlen döntést a bírósági titkár elfogultságának tudja be. Ez a feltételezés azonban önmagában nem teszi az eljárást tisztességtelenné, nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálva nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetni fel.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott feltételek egyikének sem, ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1278/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.166/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Béres Ügyvédi Iroda által képviselt Central Lux Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.166/2018/3. számú végzése ellen terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2019. január 14-én, elektronikusan, a Pesti Központi Kerületi Bíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2019. január 24-én érkezett be. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, 26. cikkével, 28. cikkével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az indítványozó egy gazdasági társasággal (a továbbiakban: alperes) 2011. június 2-án adásvételi szerződést kötött, melyvel megvásárolta az alperes üzlethelyiségét. Az indítványozó tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték, az ingatlant birtokba vette és azt sajátjaként használta. 2016. augusztus 26-án azonban a Budapest Főváros VI. Kerület Terézváros Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) levélben felszólította az indítványozót, hogy ürítse ki az általa birtokolt helyiséget, mivel az az önkormányzat tulajdonát képezi. Tájékoztatva az indítványozót, hogy az érintett ingatlan nyilván van tartva, és az 5 éves elévülési időn belül meghatározott összegű használati díjra is igényt tartott. Az indítványozó egyeztetést kezdett az önkormányzattal, és az önkormányzat igényéről az alperest is tájékoztatta, kérve tőle az adásvételi szerződéssel keletkezett kára megtérítését. Az alperes ezt az igényt visszautasította, amelyet követően 2016. december 31-én az indítványozó fizetési meghagyás kibocsátást kérte az alperessel szemben. Az eljárás az alperes ellentmondása folytán perré alakult, melyben az indítványozó két jogcímen – árleszállítás és kártérítés – 1 050 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest, kamatfizetésre kötelezés és perköltségben történő marasztalás mellett. Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a követelések elévültek és jogalap nélküliek.
- [4] 2.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2017. június 20-án kelt, 28.G.300.412/2017/14. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet szerint az indítványozó keresete nem volt alapos, az alperes szavatossági kötelezettséggel nem tartozik az indítványozó irányába, és az indítványozó igénye – mindkét jogcímen – elévült. Az ítélet indokolásában a bíróság rámutatott, hogy az ingatlanok helyrajzi számait még 1995. december 19-én keverték össze, amikor az alperes jogelődje az önkormányzattól megvásárolta a .../8. hrsz.-ú helyiséget, de valójában a .../7. hrsz.-ú – ténylegesen megvásárolni és használni szándékozott – helyiséget kapta birtokba, és ennek korrigálását 2008. július 24. óta hiába kérte az önkormányzat vagyongazdálkodó nonprofit gazdasági társaságtól.
- [5] 2.2. Az indítványozó az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezett, ám a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2018. február 13-án kelt, 4.Gf.75.728/2017/4-I. számú ítéletével a fellebbezést nem találta alaposnak, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével teljes mértékben, az általa kifejtett jogi indokolással pedig részben értett egyet. Álláspontja szerint ugyanis az árleszállítás (mint hibás teljesítésből eredő szavatossági jog) tekintetében az elévülés bekövetkezett, de a kártérítési követelés tekintetében nem. A kártérítési követelést érdemben vizsgálva azonban a másodfokú bíróság azt ál-

lapította meg, hogy az indítványozó már magának a kárnak a bekövetkezését sem tudta bizonyítani, mert arra hivatkozott, hogy a kár a két ingatlan forgalmi értékkülönbségetől eredt, ez a kárigény pedig „idő előtti, ugyanis az ingatlanok esetleges forgalmi értékkülönbsége kárként időben akkor merülhet fel [...], ha az általa hivatkozottak szerint az önkormányzattól a .../7. hrsz.-ú ingatlant megveszi (vagy a két ingatlanra csereszerződést kötnek)”. Ezért a másodfokú bíróság az indítványozó kárigényét nem ítélte alaposnak.

- [6] 2.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyet azonban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság – az alkotmányjogi panaszban támadott – 2018. október 4-én kelt, Pfv.V.21.166/2018/3. számú végzésével hivatalból elutasított. A végzés indokolása szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése értelmében: „Nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a sérelemdíj iránt indított perekre, a 23. § (1) bekezdés *b)* pontjában, valamint a 24. § (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott ügyekre, valamint azokra az ügyekre, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlant terhelő jogra vonatkoznak, vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, továbbá valamennyi olyan ügyre, amely megállapításra irányul.” Mivel pedig az indítványozó felülvizsgálati kérelmében vitatott érték 1 050 000 Ft, és az ügy nem tartozik az értékhatár alóli kivételek körébe sem, ezért a jogerős ítélettel szemben a régi Pp. idézett bekezdése értelmében nincs helye felülvizsgálatnak. A Kúria ezért a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 273. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján hivatalból elutasította.
- [7] 3. Az indítványozó a Kúria végzése ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését, mivel a végzést alaptörvény-ellenesnek tartotta. Az alaptörvény-ellenesség indokát az indítványozó abban jelezte meg, hogy a Kúria „a perbeli ügyben alkalmazandó hatályos jogszabály, nevezetesen a [rég]i Pp.] kötelező érvényű rendelkezéseit, annak 271. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseit figyelmen kívül hagyta, és [az indítványozó] által benyújtott felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította”. A Kúria ugyanis arra hivatkozott döntésében, hogy a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték 1 050 000 Ft, és az ügy nem tartozik az értékhatár alóli kivételek körébe sem, ezért az ügyben felülvizsgálatnak nincs helye. Az indítványozó ezt az értelmezést tévesnek tartotta, saját jogi álláspontját pedig az alábbiak szerint foglalta össze.
- [8] 3.1. Az alkotmányjogi panasz idézte a régi Pp. ügyben alkalmazott 271. § (2) bekezdését, és arra hivatkozott, hogy az abban foglalt kivételszabály szerint az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik „azokra az ügyekre, amelyek [...] ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek”. Az indítványozó véleménye szerint ügye ez alá a kivételszabály alá esik, mert ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő jogvitának minősül minden olyan jogvita, amely bármilyen módon kapcsolódik egy ingatlanhoz. A kivételszabályt tehát az indítványozó véleménye szerint tágan kell értelmezni, ezzel szemben a Kúria a minél szűkebb értelmezés mellett foglalt állást, ez pedig összeegyeztethetetlen a jogállamiság követelményével. A Kúria szűkítő jogértelmezésének illusztrálására az indítvány több jogesetre is hivatkozott (BH+ 2014.7.305, BH+ 2015.2.66, BH+ 2015.4.161, BH+ 2015.5.206, BH 2017.12.408), melyek lényegüként azt emelte ki, hogy a bírói gyakorlat egységes abban, hogy a kivételszabály csak akkor alkalmazható, „ha az érvényesíteni kívánt kötelmi jogi követelés az ingatlan jogi helyzetét befolyásolja”. Ez az indítványozó szerint már bírói jogalkotásnak tekinthető, mert a Kúria egy olyan plusz feltételt támasztott a kivételszabály alkalmazhatóságához, amelyet a régi Pp. nem tartalmaz. Ezt a kúriai álláspontot, szűkítő jogértelmezést rögzítette aztán a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 2. pontja is.
- [9] Az indítványozó szerint a kivételszabály helyes értelmezését az Alkotmánybíróságnak kell megadnia: „jelen ügyben abban a kérdésben kell az Alkotmánybíróságnak állást foglalnia, hogy a [rég]i Pp.] 271. § (2) bekezdésében szabályozott ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő ügy kategóriájába tartozik-e a jelen per, azaz lehetővé teszi-e ezen jogszabályi rendelkezés a jelen ügyben a felülvizsgálati kérelem előterjesztését. Összeegyeztethető-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülése a fenti, Kúria által a jelen alkotmányjogi panasszal támadott végzésben alkalmazott jogértelmezéssel.” Az indítványozó szerint a Kúria önkényesen járt el, az ügyre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát nem alkalmazta, és nem adta kellő indokát sem a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának; ezzel megsértve az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az alkotmányjogi panasz idézte az Alkotmánybíróság több határozatát is a jogállá-

miság és a jogbiztonság értelmezéséről, és kifejtette, hogy támadott végzés a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mellett az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését is sérti. Megsértett alaptörvényi rendelkezésként felsorolta még az indítványozó 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket is.

- [10] 3.2. Ezt követően az indítvány részletesen bemutatta a tényállást és a pertörténetet; majd szóról szóra megismételte a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat, kifogásolva a másodfokú bíróság ítéletében foglalt egyes, tévesnek tartott megállapításokat, különösen a perbeli kártérítési igény mibenlétének és idő előttiségének értelmezését illetően.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [12] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek az alábbiak miatt.
- [13] 5. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében alább felsorolt követelményeinek részben eleget tesz: *a)* tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az utalást a Kúria kifogásolt jogértelmezésére a felülvizsgálati eljárás kizártságáról]; *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Pfv.V.21.166/2018/3. számú végzése); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, 26. cikk, 28. cikk, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény – egyes, de nem valamennyi – megjelölt rendelkezésével; valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [14] Megállapítható továbbá, hogy az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtották be [figyelemmel az Ügyrend 28. § (2) bekezdésére]; az indítványozó érintett, mivel a felülvizsgálati kérelmet ő nyújtotta be; a Kúria Pfv.V.21.166/2018/3. számú, hivatalból elutasító végzése a bírósági eljárást befejezte; „Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére” az indítványozó hivatkozott [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését megjelölve]; továbbá az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette, mert a Kúria végzésével szemben felülvizsgálatnak nincs helye.
- [15] 6. Az Abtv. 27. §-a szerint: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a)* az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b)* az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig kimondja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés *e)* pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [16] 6.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (2) bekezdésére, 26. cikkére, 28. cikkére és XXIV. cikk (1) bekezdésére. E rendelkezések közül a B) cikk (1) bekezdése, a R) cikk (2) bekezdése, a 26. cikk és a 28. cikk nem minősül az Abtv. 27. § *a)* pontja szerinti, Alaptörvényben elismert olyan jognak, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható; az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését pedig az indítványozó mindössze felsorolta, mint sérülni vélt rendelkezést, de ahhoz érdemi indokolást nem kapcsolt, és arra sem tett utalást – továbbá ilyen körülmény a pertörténetből sem tűnik ki –, hogy az ügyben hatósági eljárás zajlott volna, melynek kapcsán a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelme egyálta-

lán felmerülhet. Ezért az indítvány e részeinek érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség, mert ezek nem felelnek meg az Abtv. 27. § a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [17] 6.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Kúria a támadott végzésben szűkítően értelmezte, és ezért tévesen nem alkalmazta a régi Pp. 271. § (2) bekezdésének azon kivételszabályát, amely értékhatártól függetlenül megengedi a felülvizsgálatot az ingatlanra vonatkozó jogviszonyból eredő ügyekben; ezzel pedig elzárta őt az érdemi felülvizsgálat lehetőségétől.
- [18] 6.2.1. Az Alkotmánybíróság számos döntésében rámutatott, hogy „nem rendelkezik hatáskörrel arra [...], hogy [...] kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [...]. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {Lásd például: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]; 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]} Ilyen, a Kúria hatáskörébe tartozó törvényértelmezési kérdésnek tekinthető az indítvány azon felvetése is, hogy a felülvizsgálat értékhatártól függő kizártságát, és a régi Pp. 271. § (2) bekezdésében ez alól megállapított kivételeket szűken vagy tágan kell-e értelmezni.
- [19] 6.2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot legutóbb például a 3003/2019. (I. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. E döntés indokolásának [25]–[27] bekezdései szerint: „A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}. Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek ésszerű időn belül való befejezése {2/2017. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [51]–[52]} és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint polgári perekben is része a tisztességes eljárásnak, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 116, 118.; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.”
- [20] 6.2.3. Az indítványozó által előterjesztett érvelés a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a szerinte szűkítő, ezért téves és *contra legem* törvényértelmezés miatt látta megalapozottnak. Az idézett alkotmánybírósági gyakorlat egybevetésével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egyfelől jelen ügyben is tartózkodik attól, hogy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon, másrészt pedig a bírósági jogértelmezés sérelmezése önmagában – figyelemmel az Abh.-ban kibontott álláspontra – nem hozható kapcsolatba az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve annak részjogosultságaival {hasonlóan: 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [21] A felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása a jogorvoslathoz való jog sérelmét sem alapozza meg. Amint azt az Alkotmánybíróság például a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat indokolásának [24] bekezdésében kifejtette, „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a maga-

sabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {hasonlóan: 3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [22] 6.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében azt is megemlíttette, hogy a Kúria nem adta kellő indokát annak, hogy mi volt az oka a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának.
- [23] E hivatkozás kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a támadott végzés indokolásának [2]–[3] bekezdései – ugyan tömören, a régi Pp. irányadó 271. § (2) bekezdésének az idézésével és az arra való utalással, hogy az ügy nem tartozik az értékhatár alóli kivételek körébe – tartalmaznak okfejtést a felülvizsgálati kérelem hivatalból történt elutasítására. Egyebekben pedig az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indokolás hossza önmagában nem alkotmányossági kérdés. Amint azt az Alkotmánybíróság a 3183/2017. (VII. 14.) AB végzés indokolásának [14] bekezdésében megállapította, „az indokolás terjedelme önmagában nem fokmérője a tisztességes eljárás követelményének, így ezen formai szempont önmagában eleve nem alkalmas alapjogi sérelem okozására. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint »[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata« {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.” {Hasonlóan: 3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}
- [24] 6.4. Az Abtv. 29. §-a szerint: „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, a fent kifejtettek miatt, nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [25] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. § a) pontjában, 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban, valamint 29. §-ában foglaltakra tekintettel visszautasította az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/160/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3231/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.20.696/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.20.696/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az eljárás megindításának előzményeként az indítványozó előadta, hogy közte mint gázszolgáltató és egy magánszemély között gázszolgáltatásra vonatkozó fogyasztási szerződés jött létre. Az indítványozó alkalmazottjai a fogyasztási helyen ellenőrzést végeztek, amely során észlelték, hogy a plomba a gyári állapottól eltérő, és a szakértői vélemény megállapította, hogy a mérőműszeren tapasztalt anomáliák szabálytalan vételezésre (vagy annak lehetőségére) utalnak. Az indítványozó fizetési meghagyás útján, majd a perré alakult eljárásban felperesként azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperes fogyasztót 540 000 Ft kötbér megfizetésére. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, amely ítéletet a felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró törvényszék helybenhagyott.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék döntése megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, a 15. cikk (4) bekezdését, amely előírja, hogy a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjogát. A bíróság döntésének alaptörvény-ellenességét álláspontja szerint az okozza, hogy a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet 1. számú mellékletének (Földgázelosztási Szabályzat, a továbbiakban: Gesz.) 18.5. pontját alkalmazta, mert annak időbeli és tárgyi hatálya nem terjed ki a peres igényre, a mérésügyi törvénnyel ellentétes, *contra legem* jogalkalmazást valósít meg.
- [4] 1.2. A főtitkár hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, aki határidőben kiegészítette az indítványt.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] 2.1. A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [7] Az indítványozó ügyvédje 2017. május 26-án vette át a jogerős döntést, az alkotmányjogi panaszt 2017. július 25-én postázta határidőben. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Az indítványozó sérelme az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [8] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.

- [9] Az indítvány szerint a perében a másodfokú bíróság a Gesz. 18.5. pontját az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alkalmazta, mivel a tárgyi hatálya nem terjed ki a felperes peres igényére; ráadásul a kormányrendelet álláspontja szerint a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvénnyel (a továbbiakban: Mérésügyi tv.) is ellentétes, s így annak alkalmazása az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdését is sérti.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya lépését követően is fenntartotta gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14], 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének az indítványban állított – az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésében szereplő – aspektusa, amely szerint a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, a Kormány rendeletének a jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét rögzíti, és nem minősül alapvető jognak vagy Alaptörvényben biztosított jognak; ekként nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét sem {vö. 9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [46]; 3376/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] Szintén nem nyújtható be alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben arra hivatkozással sem, hogy a bíróság az alkalmazandó jogot hibásan határozta meg.
- [13] A fentiek alapján az indítvány ezekben a részeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [14] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát csak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggő visszaható jogalkalmazás és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében tudta mérlegelni.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [17] A jogállamiság sérelmét az indítványozó a Gesz. 18.5. pontjának visszamenőleges alkalmazására hivatkozással állította. A rendelkezés szerint „[a] plomba sérülésére az engedélyes csak abban az esetben hivatkozhat, ha azt a felhasználó dokumentáltan, azonosítható módon, sérülésmentes állapotban vette át a földgázelosztótól. A plombák számára, azonosítójára és sérülésmentes külsejére vonatkozóan a felhasználót írásban tájékoztatni kell.” Az indítvány szerint a Gesz. 18.5. pontja 2009. július 1-jén lépett hatályba, a perbeli fogyasztásmérő felszerelése azonban még 2006-ban történt, így erre a jogszabályi rendelkezés nem lett volna alkalmazható.
- [18] Az Alkotmánybíróság az ítélet vizsgálata során megállapította, hogy a törvényszék valóban hivatkozott a Gesz. 18.5. pontjára, ugyanakkor figyelemmel volt annak időbeli hatályára, és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 164. § (1) bekezdése alapján (lásd a törvényszék ítélete, 3. oldal) a Gesz. hivatkozott szabályától függetlenül is a felperestől várta el a plomba felszerelés kori sértetlen állapotának bizonyítását: „Megjegyzni a törvényszék, hogy – bár a mérőeszköz felszerelésének az időpontjában a Gesz. még nem volt hatályban – a mérőóra felszerelésének időpontjára vonatkoztatva is elengedhetetlen a körülmények vizsgálata, az akkori helyzet áttekintése külön jogi szabályozás hiányában is. A fentiekben kifejtettek szerint a felperes sem a hitelesítési bizonyítvánnyal, sem a felszerelés kor kiállított munkautalvánnyal, sem egyéb módon nem bizonyította a hitelesítő plomba alperes részére történő eredeti, sérülésmentes átadását, így az alperes – minden kétséget kizáró – szerződésszegése nem állapítható meg. Ennek folytán a felperes kötbér megfizetésére irányuló kereseti kérelme nem volt alapos.” (Lásd a törvényszék ítélete, 4. oldal)
- [19] A fentiekre figyelemmel a törvényszék a döntését nem a Gesz. 18.5. pontjára alapította, az ítéletben a rendelkezésre történő hivatkozás a bírói döntést érdemben nem befolyásolta.
- [20] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó amiatt állította, hogy az általa állított olyan tény bizonyításának elmaradását rótták a hátrányára, amely tény elfogadottságát a Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdésébe foglalt vélelem biztosította.

- [21] A Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdése szerint „[a] hitelesített mérőeszközt - az ellenkező bizonyításáig úgy kell tekinteni, hogy annak nincs a mérési eredményt befolyásoló hibája.”
- [22] A törvényszék ítéletének vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy annak indokolása nem tért ki a Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdésére, érvelését a törvény más rendelkezéseire, a 6. § (3) bekezdés a) pontjára, valamint a 10. § (1) és (3) bekezdésére alapította. Ezek alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy „[a] fenti jogszabályi rendelkezések szerint a hitelesítési bizonyítvány csak azt igazolja, hogy a perbeli mérőeszköz hatósági hitelesítése 2006. május 20-án megtörtént, azt azonban nem tanúsítja, hogy a követelménynek a mérőberendezés az alperesi fogyasztási helyen való felszereléskor is megfelelt” [lásd a törvényszék ítélete, 3-4. oldal].
- [23] Az indítványozó előadta, hogy a bíróság nem is indokolta a vélelem mellőzését, annak ellenére, hogy az indítványozó a vélelemre nyomatékosan hivatkozott; ez utóbbi állítását azonban az indítványozó okirattal nem támasztotta alá. Az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerint az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják. Ennek hiányában az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állító indítványi elemet ebben az összefüggésben nem vizsgálhatta meg.
- [24] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az Alkotmánybíróság jogköre arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [25] Az indítvány ebben az elemében sem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [26] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1660/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3232/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.20.874/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.20.874/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az eljárás megindításának előzményeként az indítványozó előadta, hogy közte mint gázszolgáltató és egy magánszemély között gázszolgáltatásra vonatkozó fogyasztási szerződés jött létre. Az indítványozó alkalmazottjai a fogyasztási helyen ellenőrzést végeztek, amely során észlelték, hogy a plomba a gyári állapottól eltérő, és a szakértői vélemény megállapította, hogy a mérőműszeren tapasztalt anomáliák szabálytalan vételezésre (vagy annak lehetőségére) utalnak. Az indítványozó felperesként keresetében azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperes fogyasztót 540 000 Ft kötbér megfizetésére. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, amely ítéletet a felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró törvényszék helyben hagyott.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék döntése megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, a 15. cikk (4) bekezdését, amely előírja, hogy a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjogát. A bíróság döntésének alaptörvény-ellenességét álláspontja szerint az okozza, hogy a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet 1. számú mellékletének (Földgázelosztási Szabályzat, a továbbiakban: Gesz.) 18.5. pontját alkalmazta, mert annak tárgyi hatálya nem terjed ki a peres igényre, a mérésügyi törvénnyel ellentétes, *contra legem* jogalkalmazást valósít meg.
- [4] 1.2. A főtitkár hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, aki határidőben kiegészítette az indítványt.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] 2.1. A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [7] Az indítványozó ügyvédje 2017. május 26-án vette át a jogerős döntést, az alkotmányjogi panaszt 2017. július 25-én postázta határidőben. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Az indítványozó sérelme az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [8] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.
- [9] Az indítvány szerint a perében a másodfokú bíróság a Gesz. 18.5. pontját az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alkalmazta, mivel a tárgyi hatálya nem terjed ki a felperes peres igényére; ráadásul a kormány-

rendelet álláspontja szerint a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvénnyel (a továbbiakban: Mérésügyi tv.) is ellentétes, s így annak alkalmazása az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdését is sérti.

- [10] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartotta gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14], 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének az indítványban állított – az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésében szereplő – aspektusa, amely szerint a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes, a Kormány rendeletének a jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét rögzíti, és nem minősül alapvető jognak vagy Alaptörvényben biztosított jognak; ekként nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét sem {vö. 9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [46]; 3376/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] Szintén nem nyújtható be alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben arra hivatkozással sem, hogy a bíróság az alkalmazandó jogot hibásan határozta meg.
- [13] A fentiek alapján az indítvány ezekben a részeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [14] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát csak a XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében tudta mérlegelni.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányosság szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [17] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó amiatt állította, hogy az általa állított olyan tény bizonyításának elmaradását rótták a hátrányára, amely tény elfogadottságát a Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdésébe foglalt vélelem biztosította.
- [18] A Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdése szerint „[a] hitelesített mérőeszközt – az ellenkező bizonyításáig úgy kell tekinteni, hogy annak nincs a mérési eredményt befolyásoló hibája.”
- [19] Az indítványozó előadta, hogy a bíróság nem is indokolta a vélelem mellőzését, annak ellenére, hogy az indítványozó a vélelemre nyomatékosan hivatkozott.
- [20] A törvényszék ítéletének vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy annak indokolása kifejezetten nem tért ki a Mérésügyi tv. 13. § (3) bekezdésére, ugyanis érvelését a törvény más rendelkezéseire, 6. § (3) bekezdés a) pontjára, a 10. § (1) és (3) bekezdésére, valamint a Gesz. 18.5. pontjára alapozta. Az utóbbi rendelkezés szerint „[a] plomba sérülésére az engedélyes csak abban az esetben hivatkozhat, ha azt a felhasználó dokumentáltan, azonosítható módon, sérülésmentes állapotban vette át a földgázelosztótól. A plombák számára, azonosítójára és sérülésmentes külsejére vonatkozóan a felhasználót írásban tájékoztatni kell.” Ezeknek az alkalmazásával jutott arra a bíróság következtetésre, hogy „[a] fenti jogszabályi rendelkezések szerint a hitelesítési bizonyítvány csak azt igazolja, hogy a perbeli mérőeszköz hatósági hitelesítése 2009. augusztus 24.–szeptember 11-én megtörtént, azt azonban nem tanúsítja, hogy a követelménynek a mérőberendezés az alperesi fogyasztási helyen való felszerelésekor is megfelelt. A mérőeszköz felszerelési hitelességét az arról készült jegyzőkönyvnek kellett volna igazolni oly módon, hogy abban kétséget kizáróan rögzítik, miszerint a felhasználó a mérőeszközt azonosítható módon sérülésmentes állapotban vette át és a Gesz. 18.5. pont szerinti tájékoztatás is megtörtént.” [Lásd a törvényszék ítélete, 4. oldal]
- [21] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az Alkotmánybíróság jogköre arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára

nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[22] Az indítvány ebben az elemében sem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

[23] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 27. és 29. §-aiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1661/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3233/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.562/2018/4-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselővel (dr. Váczi Péter ügyvéd) eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.562/2018/4-II. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 22.P.20.427/2016/65. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó néhai édesanyja és annak férje – a későbbi perben I. rendű alperes (a továbbiakban: I. rendű alperes) – 1999. február 20. óta voltak házastársak. 2003. július 11-én közösen megvásároltak egy beépítetlen telket. Tulajdonszerzésüket a földhivatal 1/2-1/2 arányban adásvétel jogcímén bejegyezte. A két tulajdonos a kivett terület megnevezésű ingatlanon egy lakóházat épített, amelynek műszaki átadása 2004. december 14-én megtörtént.
- [4] 2005. november 30-án az indítványozó édesanyja adásvételi szerződéssel tulajdoni illetőségét 2 millió forint vételár ellenében az I. rendű alperesre ruházta, holtig tartó haszonélvezet fenntartása mellett. A földhivatal a szerződés alapján bejegyezte az I. rendű alperes tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba.
- [5] 2006. január 25-én az indítványozó édesanyja elhunyt.
- [6] 2.2. Az indítványozó (2011. július 22-én) keresetet indított néhai édesanyja és az első rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Kérte annak megállapítását, hogy az adásvételi szerződés kizárólag az ingatlan telektestére jött létre, és hogy az ingatlan meghatározott része tekintetében az indítványozót – az édesanyja házastársi vagyontársaság címén történő tulajdonszerzésén keresztül – öröklés jogcímén tulajdonjog illeti meg.
- [7] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy az adásvételi szerződés érvényes és az ingatlan telektestére jött létre. Az alperesi fellebbezés folytán eljáró ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, mert a bíróság indokolási kötelezettségének az indítványozó által megjelölt érvénytelenségi ok tekintetében nem tett eleget, és megállapította, hogy a közbenső ítélet meghozatalának feltételei nem állnak fenn.
- [8] Az elsőfokú bíróság ezt követően ítéletet hozott, amellyel a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezéssel élt. Az ítéltábla a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 252. § (2) bekezdés szerint az ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította azzal, hogy hívja fel az indítványozót kereseti kérelme pontosítására, tájékoztassa a feleket a bizonyítási teherről, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítás elmulasztásának következményeiről.
- [9] Az indítványozó (végleges) kereseti kérelmében az adásvételi szerződés semmissége megállapítását kérte, mert szerinte néhai édesanyja a szerződés aláírásakor – tekintettel súlyos betegségére és kórházi kezelésére – nem rendelkezett a jogügylet önálló megkötéséhez szükséges belátási képességgel. Szakértő kirendelését kérte

annak megállapítására, hogy a szedni rendelt gyógyszer nélkül milyen fizikai tünetegyüttes jellemezheti a betegség akkori aktuális fázisát.

- [10] Az indítványozó másodlagos kereseti kérelme szerint – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 227. § (2) bekezdésére figyelemmel – annak megállapítását kérte, hogy az adásvételi szerződés kizárólag a telektestre jött létre –, így lehetetlen szolgáltatásra irányult, mert a szerződéskötés időpontjában a felépítmény már elkészült, műszaki átadása is megtörtént, azonban a használatbavételi engedélyt csak később kapták meg, így jogi értelemben csak maga a telektest létezett.
- [11] Harmadlagos kereseti kérelme szerint – figyelemmel a régi Ptk. 207. § (6) bekezdésére – az adásvételi szerződésnek színlelt volta miatti semmissége megállapítását kérte. Azzal indokolta, hogy a vétel tárgya nagyobb értéket képviselt, mint a szerződést kötő felek által megállapított vételár.
- [12] Negyedleges kereseti kérelmét a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) házastársi közös vagyronról rendelkező 27. §-ára és a több gyermek fejenkénti egyenlő részben való örökléséről rendelkező régi Ptk. 607. § (2) bekezdésére alapítottnan kérte örökrésze megállapítását 611/2684 tulajdoni illetőséggel.
- [13] 2.3. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Indokolása szerint az adásvételi szerződés időpontjában a perbeli ingatlanon a felépítmény már elkészült, jogerős használatbavételi engedély hiányában azonban jogilag csak a telektest létezett. Ebből következően a régi Ptk. 95. § (1) bekezdése és a 97. § (1) bekezdése értelmében – minthogy az építmény osztotta a föld tulajdonának sorsát – az adásvételi szerződés a telektest mellett a felépítményre vonatkozóan is létrejött. Megállapította, hogy az indítványozó néhai édesanyjának tulajdonátruházási szándéka a szerződéskötés körülményei alapján a felépítményre is kiterjedt, így az indítványozónak a jogi lehetetlenségre történő hivatkozását is megalapozatlannak találta. A bíróság megállapította, hogy bár a szerződő felek által meghatározott vételárnál a szerződés tárgya nagyobb értéket képviselt, az indítványozó feltűnően nagy értékkülönbségre nem hivatkozott. Mindkét szerződő fél részéről fennállt az ügyleti akarat, valamint az I. rendű alperes részéről a tulajdonszerzési szándék, így a szerződés színleltisége kizárt. A bíróság a XXV. számú Polgári elvi döntésre hivatkozva rögzítette, hogy az ingatlan vételárának a megállapodástól eltérő feltüntetése a szerződést önmagában nem teszi érvénytelenné. Az érvénytelenség iránti kereseti kérelmek elutasítása folytán pedig nincs helye annak megállapításának, hogy az indítványozó öröklés útján tulajdont szerzett, hiszen az adásvételi szerződés célja az ingatlan különvagyonba fordítása volt.
- [14] 2.4. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem rendelte el a korábbi perben lefolytatott szakértői bizonyítás kiegészítését és indítványa mellőzésének indokát nem adta. Kérte, hogy a másodfokú bíróság vegyen fel bizonyítást.
- [15] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak a másodlagos kereseti kérelmével kapcsolatos jogi érvelése téves, mert „a szerződés tárgya jogilag nem létezik, az ingatlan-nyilvántartásban nem szereplő felépítmény pedig a [rég]i Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján a szerződés semmisségét eredményezi”. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság iratellenesen állította, hogy néhai édesanyja ügyletkötési akarat a felépítményre is kiterjedt. Örökrésze vonatkozásában – negyedleges kereseti kérelme tekintetében – véleménye szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget.
- [16] Az I-II. és a IV. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmet terjesztettek elő, melyben az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozataik fenntartása mellett az ítélet helybenhagyását kérték.
- [17] 2.5. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében felülvizsgálta, határozata rendelkező részében az illeték összegét pontosította. Indokolásában a tényállás kiegészítését annyiban tartotta szükségesnek, hogy az adásvételben a leplezett vételár negyvenkét millió forint volt. Ezzel a kiegészítéssel az elsőfokú bíróság döntését a per főtárgya tekintetében osztotta, annak jogi indokaira kiterjedően.
- [18] A fellebbezésben foglaltak kapcsán megállapította, hogy egyetért az elsőfokú bírósággal abban, hogy az orvosszakértői vélemény kiegészítésére nem volt szükség, és a szakértő értékelte az indítványozó által felvetetteket is. Így az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a régi Ptk. 17. §-a szerinti semmisségi okról további orvosszakértői bizonyítás felvétele nélkül a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján foglalt állást.
- [19] A másodfokú bíróság szerint az indítványozó megalapozatlanul hivatkozott arra is, hogy a támadott szerződés jogilag lehetetlen szolgáltatásra irányult, ebben is osztva az elsőfokú bíróság indokait.

- [20] A szerződés színleltéje vonatkozásában is helytállóan tartotta az elsőfokú döntés indokait, hiszen a megállapodás valódi tartalmától eltérően feltüntetett színleges vételár önmagában a szerződést a régi Ptk. 207. § (5) bekezdése alapján nem teszi érvénytelenné.
- [21] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el az indítványozó keresetét.
- [22] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az alkotmányjogi panaszát és annak kiegészítését, amelyben mind a Fővárosi Törvényszék ítélete, mind a Fővárosi Ítéltábla ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, megjelölve az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése, XIII. cikke (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikke (1)–(2) bekezdése, valamint XXVIII. cikke (1) és (7) bekezdései sérelmét.
- [23] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a bírói ítéletek azért sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, mert az eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek és iratellenes állításokat tettek indokolásukban. Mindebből kifolyólag az indítványozó nem juthatott hozzá örökségéhez, ezáltal sérült az örökléshez és a tulajdonhoz való joga. Minthogy felülvizsgálati kérelmet nem nyújthatott be a Kúriához, jogorvoslati joga sérelmét is állította.
- [24] Panaszja kiegészítésében állította továbbá az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése sérelmét, mert a jogállam elképzelhetetlen tisztességes bírósági eljárás követelményének megtartása nélkül.
- [25] 3.2. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok indokolási kötelezettsége – melynek nem tettek eleget – szorosan összefügg jogorvoslati joga gyakorlásának lehetőségével. Panaszában hivatkozott az Európai Unió jogában meghatározott bírói indokolási kötelezettségre vonatkozó alapelvekre, amely kifejezett alapszerződéses rendelkezéseken (EEC 190. és 191. szakaszain) alapul.
- [26] A bíróság indokolási kötelezettsége körében hivatkozott továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. és 7. cikkeire, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága számos, álláspontja szerint kapcsolódó jogesetére.
- [27] Az indítványozó panaszja indokolásában felidézte az Alkotmánybíróságnak a bírói indokolási kötelezettség körében kialakult gyakorlatát és ennek körében hozott néhány döntését [54/2001. (XI. 29.) AB határozat; 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés; 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés; 3007/2016. (I. 25.) AB határozat; 3051/2016. (III. 22.); 3065/2016. (IV. 11.) AB határozat; 3075/2016. (IV. 18.); 3084/2016. (IV. 18.) AB végzés].
- [28] Utalt a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatra, és kiemelte, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. Állította az indítványozó, hogy sem az első, sem a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének negyedleges kereseti kérelme tekintetében, mert sem a kérelme megalapozottságát, sem az előterjesztett bizonyítékait nem vizsgálták. Állítása szerint az eljáró bíróságok téves ténymegállapításokat tettek és az iratokkal ellentétesen döntöttek.
- [29] 3.3. Sérelmezte továbbá az indítványozó, hogy a bíróság egy olyan tanú vallomását fogadta el, amely tanút egy másik (hagyatéki) perben elfogultnak tekintettek. Vitatta továbbá a bíróság azon ténymegállapítását, miszerint a testvére és ő fejenként 20-20 millió forintot kaptak volna, amikor a testvére a bíróságra benyújtott megállapodás szerint 35 millió forintot kapott.
- [30] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [31] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [32] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése, XIII. cikke (1)–(2) bekezdései, XXIV. cikke (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikke (7) bekezdése vonatkozásában nem adott elő önálló alkotmányjogi indokolást, mindezen

alaptörvényi cikkek sérelmét közvetetten abban látta, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek. A fentiekre, és az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjára tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdése, XIII. cikke (1)–(2) bekezdései, XXIV. cikke (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikke (7) bekezdése sérelmét nem vizsgálhatta.

- [33] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése vonatkozásában Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó rendelkezésekre hivatkozott és megfogalmazott indokolást is. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy az indítvány ezen eleme megfelel-e az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, miszerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik meglelte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kéteyle.
- [34] 4.3. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntések az alkalmazandó jogszabályt azonosan, de az indítványozó felfogásától eltérően értelmezték, a bizonyítékokat másként értékelték, mint ő. Ezen alaptörvényi cikk sérelmét amiatt állította még az indítványozó, mert szerinte az eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek.
- [35] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában rámutatott, hogy „[a]z indokolt bírói döntéshez fűződő jog [...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik.” Az Alkotmánybíróság azonban „a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését”. „[A]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” (Indokolás [33]–[34]).
- [36] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a jelen ügyben eljáró bíróságok eleget tettek indokolási kötelezettségüknek, az indítványozó valamennyi kereseti kérelmét – ideértve az örökrésze megállapítására irányuló kérelmét is – megvizsgálták, azokról kialakított jogi álláspontjukról, a hivatkozott jogszabályhelyek pontos megjelölésével számot adtak.
- [37] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírói indokolási kötelezettség maradéktalanul teljesült, így a bírói döntések alaptörvényességének kéteyle nem merül fel.
- [38] 4.4. A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítélésével, valamint az indítványozó által sérelmesnek tartott tanúvallomás felhasználása kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapítja meg. A bíróságok a bizonyítékok mérlegelése során szabadon döntenek arról, hogy mely tanúvallomást fogadják el bizonyítékként. Az Alkotmánybíróság ebben a körben is rámutat a korábbi döntéseiben kifejtettekre, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {első-

ként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}." {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „[A] jogállamiság elvont elve [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [39] 4.5. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által sérelmezett, a testvére és közte történt pénz-elosztási kérdés a jelen alkotmányjogi eljárás alapját képező pernek és a bíróságok döntéseinek nem volt tárgya.
- [40] 5. Mindezekből következően az indítvány alapján nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [41] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2019. október 1.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/295/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3234/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pf.20.513/2018/8. számú ítélete, a Veszprémi Járásbíróság 2.P.20.454/2017/30/I. számú ítélete, a Veszprémi Járásbíróság 2.P.20.454/2017/26. számú végzése és a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.511/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pf.20.513/2018/8. számú ítélete, a Veszprémi Járásbíróság 2.P.20.454/2017/30/I. számú ítélete, a Veszprémi Járásbíróság 2.P.20.454/2017/26. számú végzése és a Veszprémi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.511/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott, az elsőfokú bíróság által hozott ítéletben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy felperese) 1987-ben megszerzett egy balatoni belterületi, hétvégi ház és udvar megjelölésű ingatlant, míg az azzal szomszédos ingatlan az I-II. rendű alperesek tulajdonát képezi. Az indítványozó 1989. január 30-án kérte a földhivatalt, hogy ingatlanának területét 648 m²-re javítsa ki. A földhivatal az ingatlan területét kijavította 625 m²-ről a jelenlegi 648 m²-re, a természetben kialakult birtoklási viszonyok változatlanul hagyásával.
- [3] 3. Az indítványozó 2014. február 27-én kérte a telkével szomszédos ingatlan határvonalára vonatkozóan az ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítását, mert az az eredeti tulajdoni helyzethez képest eltérően ábrázolta az ingatlanokat. A Veszprém Megyei Kormányhivatal a határvonal érintetlenül hagyása mellett a hétvégi ház térképi határvonalát javította ki. A határozattal szemben az indítványozó keresetet nyújtott be a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, ahol keresetét a 2015. február 13-án kelt 3.K.27.223/2014/7. számú jogerős ítéletével a bíróság elutasította. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria Kfv.III.37.528/2015. szám alatti döntésében szintén elutasította. Ezt követően indítványozó a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pf.20.963/2013/3. számú részítélete folytán elbírálándóként fennmaradó keresetét kiterjesztette. Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában utalt arra, hogy egy korábbi jogerős ítélet, a Veszprémi Városi Bíróság 5.P.21.473/2001/29. számú ítélete már vizsgálta, hogy az érvényes térképi telekhatárhoz képest történt-e birtokháborítás, azaz a térképi állapotnak megfelelő-e a természetbeni használat. Abban az eljárásban már jogerősen megállapítást nyert, hogy a perbeli ingatlanok közötti természetbeni határvonal megegyezik az ingatlan-nyilvántartási határvonallal. Jelen perben kizárólag azt lehetett vizsgálni, hogy a térkép szerkesztése során történt-e az ingatlan-nyilvántartást kezelő hatóság részéről olyan hiba, amely az ingatlan-nyilvántartási térkép az indítványozó számára sérelmes szerkesztését jelentette.
- [4] 4. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó nyújtott be fellebbezést, kérve annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.
- [5] 5. A másodfokú bíróság a fellebbezést nem találta megalapozottnak, álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felek által felajánlott és szükséges bizonyítási eljárást lefolytatva a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése is helytálló.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pf.20.513/2018/8. számú ítélete, a Veszprémi Járásbíróság 2.P.20.454/2017/30/I. számú ítélete, a Veszprémi Járásbíróság 2.P.20.454/2017/26. számú végzése és a Veszprémi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.511/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének meg-

állapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint azok sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdésében, a XX. cikk (1)–(2) bekezdésében, a XXIV. cikk (1) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében és a 28. cikkében foglaltakat. Indokolása szerint az Alaptörvény XX. cikk (1)–(2) bekezdésében leírt alkotmányos jogát azáltal sértik a szomszéd ingatlan tulajdonosai, hogy a háza mellett a szétrozsdásodott kerítést végig összetöredezett azbeszt lemezekkel pótolták, veszélyeztetve az indítványozó és családja egészségét. Tulajdonosi joga azáltal sérült, hogy az alperesek jogelődje önkényesen, a telekmegosztás után a földmérési jeleket megszüntette és az általuk kimért helyre építette meg a kerítést a hétvégi házáig, ezért az ingatlanának területe nem felel meg az adásvételi szerződésben foglalt 648 m² területnek, az alperes jogelődje pedig az eltulajdonított területért kártalanítást nem fizetett. A XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait azáltal látja sérülni, hogy 30 éve járja a bíróságokat, a földhivatalokat, de a mai napig sem sikerült elintézní, hogy a törvényi előírásnak megfelelően, akár a hibahatár alkalmazásával is kitézzék a két ingatlan közötti határvonalat. A 30 év, amely alatt nem sikerült telekhatár ügyét elintézní, nem nevezhető „tiszteséges módon és ésszerű határidőn belüli” intézésnek. Az indítvány indokolása szerint továbbá nem felel meg a valóságnak az a szakértői nyilatkozat, ami alapján az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság ítélete is több valótlan megállapítást tartalmaz, a két tanú pedig hamis tanúzással is gyanúsítható.

- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [8] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [9] 4.2. A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [10] Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [11] 4.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény 28. cikke sérelmét is állította, amely azonban nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ezen indítványi elemet az Alkotmánybíróság a fentiek okán nem vonhatta vizsgálata körébe.
- [12] 4.4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; ennek követelményeként az (1b) bekezdés b) és e) pontjai rendelkeznek az indokolási kötelezettségről és annak tartalmáról.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozóan az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem feltételeit, ugyanis nem tartalmaz értékelhető indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel.
- [14] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás feltételeiről szól, így az nem hozható érdemi összefüggésbe az indítvány által állított sérelmekkel. Jelen ügyben nincs szó kisajátításról, így a tulajdon kivételesen, közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett történő kisajátítási lehetőségének a sérelme sem valósulhatott meg, e jogot a támadott bírói ítéletek fogalmilag nem sérthették.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az indítvány ugyancsak nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmétől elkülönülő, alkotmányjogilag értékelhető indokolást. [Ezt az indítványozó egyébként maga is elismeri, a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez ugyanis csak annyi indokolást írt, hogy: „Ennek cikknek az indokolása megegyezik a XXIV. cikk (1) bekezdésnél leírt indokolással.”]
- [16] Mivel az indítvány az Alaptörvény fenti rendelkezéseire alapított részében az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak nem felel meg, ezek tekintetében az nem volt vizsgálható.

- [17] 5. Az indítványozó által állított további alaptörvényi sérelmekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt egyéb tartalmi feltételeit is megvizsgálta az Abtv. 56. § (2) bekezdésének megfelelően. Az Abtv. 29. §-ában foglalt követelmények szerint az alkotmányjogi panasz csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány indokolásának egy része eleve nem a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítéletekkel elbírált jogvita tárgyával függ össze. Ezek a panaszelemek olyan kérdésekre vonatkoznak, amelyek jelen bírósági eljárás tárgyát nem képezték. A bíróságok a támadott ítéleteikben egyértelműen leszögezték, hogy jelen perben kizárólag azt lehetett vizsgálni, hogy a térkép szerkesztése során történhetett-e az ingatlan-nyilvántartást kezelő hatóság részéről olyan hiba, amely az ingatlan-nyilvántartási térkép indítványozó számára sérelmes szerkesztését jelentette. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kulcskérdés jelen perben az volt, hogy megfelel-e az ingatlan-nyilvántartási térkép az 1973. január 15-én kelt megosztási vázrajznak, illetve abban a megfelelő állapot létrejötte óta bármikor történt-e olyan változtatás, amely a telekhatárt az ingatlan-nyilvántartási térképen a felperes, illetve felperesi jogelőd hátrányára megváltoztatta. Ennek a kérdésnek a megválaszolására az elsőfokú bíróság az ügyben igazságügyi földmérő szakértőt rendelt ki, és az ő meggyőző és logikus indokolással ellátott nemleges válaszára alapította az indítványozó keresetét elutasító döntését. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy az indítványozó téves okfejtése alapvetően abból a körülményből eredhet, hogy bármilyen jelentősége lehet az 1973 előtti térképi állapotnak, tekintettel arra, hogy a telekhatár maga csak 1973-ban jött létre megosztással, így az 1973 előtti körülmények azt nem befolyásolhatják.
- [19] Az indítványozónak az Alaptörvény XX. cikkének sérelmére vonatkozó érvelése, miszerint a szomszéd ingatlan tulajdonosai a háza mellett a szétrozsdásodott kerítést végig összetöredezett azbeszt lemezekkel pótolták, veszélyeztetve családjá és saját maga egészségét, nem képezte ennek a bírósági eljárásnak a tárgyát, így jelen alkotmányjogi panasz eljárásban sem volt figyelembe vehető.
- [20] Az indítványozó a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti észszerű idő követelményének sérelmét abban látta, hogy 30 éve járja a bíróságokat, a földhivatalokat az ingatlanának telekhatárával kapcsolatba, ám ez idő alatt nem sikerült telekhatár ügyét elintézni, ezért ez az időtartam nem nevezhető „tiszteletes módon és észszerű határidőn belüli” intézésnek. A hivatkozott 30 év azonban értelemszerűen nem (csupán) a jelen bírósági eljárás, illetve az annak alapjául szolgáló hatósági eljárás időtartamára vonatkozik. Önmagában az, hogy az indítványozó hány éve jár a földhivatalba, illetve a bíróságokra, a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletekkel szembeni, alapvető alkotmányjogi jelentőségű érvként nem volt figyelembe vehető.
- [21] Az indítványozó minden további indokolása pedig valójában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést, a bíróságok által megállapított tényállást, a bizonyítékok mérlegelését támadja. A panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz; az indítvány az ítéletek tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek sem.
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik.” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]} Ez a megközelítés a jogszabályok bírósági eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]}.
- [23] Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések amúgy sem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [25] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]} {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A támadott bírósági döntések – a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – ezért nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.
- [26] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, a 29. §-ában, valamint az 52. § (1b) e) pontjában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/354/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3235/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 22. § (1) bekezdése, 22. § (1) bekezdés *i*) pontja és 39. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.504/2017/6. sorszámú ítélete és a Kúria Mfv.III.10.299/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Csóka Ernő indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Módosított indítványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a 2016-ban hatályos, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 22. § (1) bekezdése, 22. § (1) bekezdés *i*) pontja és a 39. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg.
- [3] Kérte továbbá a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatalnak a 6-00732/2016/3-as határozata, valamint az azt megerősítő, a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.504/2017/6. számú ítélete és a Kúria Mfv.III.10.299/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [4] Az Alkotmánybíróság a panaszt tartalma szerint bírálta el és a Tny. említett szabályai, valamint a bírói döntések alaptörvény-ellenességét illetően vizsgálódott.
- [5] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben a megyei kormányhivatal járási hivatala határozatában állapította meg az indítványozó öregségi nyugdíját (HBL-506/3822-11/2016., HB-03/L506/1600-6/2017.), amelynek összege az indítványozó szerint méltánytalanul alacsony. Fellebbezésére Budapest Főváros Kormányhivatala az elsőfokú határozat indokolási részét megváltoztatta (BP/L556/1927—3/2017.), ez azonban a nyugellátás összege tekintetében változást nem eredményezett. Az indítványozó keresettel fordult a bírósághoz, a bíróság a keresetet elutasította. Ezután az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, a Kúria a kérelmet megalapozatlannak tartotta és a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.504/2017/6. számú ítéletét hatályában fenntartotta (Mfv.III.10.299/2018/4.). A Kúria részletesen megindokolta azt is az indítványozó kifogásai és kérelme alapján, hogy miért mellőzte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.
- [6] 1.2. A panasz lényege szerint a 2016-ban hatályos Tny. 22. § (1) bekezdése, amelynek alapján a nyugdíj összegét megállapították, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sérti visszaható jellege miatt és diszkriminatív volta miatt sérti az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz fűződő és az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz fűződő jogot. A Tny. 22. § (1) bekezdés *i*) pontja és a 39. § (2) bekezdése szintén diszkriminatív, ezért sérül az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát. A panasz szerint „az ezen jogszabályok közös eredőjeként hozott bírói döntések aránytalanságuk és oktalanságuk miatt sértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti” jogait az indítványozónak.
- [7] Ezek a szabályok részben a mezőgazdasági őstermelő öregségi nyugdíja alapját képező havi átlagkereset összegéről szólnak (eszerint keresetként, jövedelemként kell figyelembe venni a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény [a továbbiakban: Tbj.] 30/A. § (2) bekezdésében meghatározott mezőgazdasági őstermelő esetében az éves bevételének 6 %-át), részben a minimálbérnél kisebb járulékalap esetén a biztosítási idő arányos időtartamának szolgálati

időként való figyelembevételét meghatározó szabály [Tny. 39. § (1) bekezdése] alkalmazását írják elő [Tny. 39. § (2) bekezdése]. A Tbj. 30/A. § (2) bekezdés értelmében nem a minimálbérnek megfelelő összeg után fizet járulékot az a mezőgazdasági őstermelő, akinek az e tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a személyi jövedelemadóról 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) szerinti mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi értékhatárt; ilyen esetben az őstermelői tevékenységből származó, tárgyévet megelőző évi bevételenek 20 %-a után kell nyugdíjjárulékot fizet. A panasz az utaló szabályt [Tny. 39. § (2) bekezdése] kifogásolja. A Tny. 39. § (1) bekezdése értelmében, ha a biztosítottnak a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonya keretében elért nyugdíjjárulék-alapot képező keresete, jövedelme a külön jogszabályban meghatározott minimálbérnél kevesebb, akkor a biztosítási időnek csak az arányos időtartama vehető szolgálati időként figyelembe. Ebben az esetben a szolgálati idő és a biztosítási idő aránya azonos a nyugdíjjárulék alapját képező kereset, jövedelem és a mindenkor érvényes minimálbér arányával.

- [8] A konkrét esetben az indítványozó mezőgazdasági kistermelőként a bevétele 20 %-a után fizetett járulékot, emiatt öregségi nyugdíja alapját képező havi átlagkeresete összegének a bevétele 6 %-át vették figyelembe, biztosítási idejének pedig – a konkrét esetben a minimálbérnél kisebb járulékalapra tekintettel – csak egy részét vették figyelembe szolgálati időként.
- [9] 1.3. A panasz szerint sem a 6 %-os számítási alapnak [Tny. 22. § (1) bekezdés *i* pontja] a 20 %-al szemben, sem az arányosított szolgálati időnek [a Tny. 32. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 30. § (1) bekezdés] a valóshoz képest semmi racionális alapja nincs. Az őstermelő nem foglalkozás, hanem életforma, a társadalom egy jól körülírható sajátos, természetközeli életmódot folytató homogén szegmense. Életmódjukból fakadóan jövedelmüket tekintve alacsonyabb szinten élő emberek. A fenti két jogszabály ezen életmódból fakadó alacsonyabb jövedelmi szint adta tulajdonságuknál fogva különbözteti meg őket.
- [10] A panasz szerint az őstermelők a nyugdíj tekintetében azonos szabályozási koncepcióba tartoznak mindenki más nyugdíjjogosulttal. A Tbj. 30/A. § (2) bekezdése nem kedvezmény számukra, hanem a törvény ezzel a jogszabállyal illeszti be őket az azonos szabályozási koncepcióba, vagyis ezzel lesznek azonosak a pékkel, a kőművessel, a hentessel járulék fizetés tekintetében. A Tny. 22. § (1) bekezdés *i* pontja és a Tny. 39. § (2) bekezdése viszont mint koncepción belüli homogén csoportot (őstermelő) kiemeli őket az azonos szabályozási koncepcióból és számukra más, hátrányos szabályokat állapít meg. Ezeknek a szabályoknak semmiféle racionális vagy alkotmányos oka, magyarázata nincs. Erre sehol sincs utalás.
- [11] A Tny. 22. § (1) bekezdés *i* pontja és a Tny. 39. § (2) bekezdése azért sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) és XV. cikk (2) bekezdését, mert az őstermelőket hátrányosan különböztetik meg, ennek következtében csökken a nyugdíj összege és sérül az Alaptörvény XIII. cikk szerinti tulajdonhoz fűződő jog.
- [12] A panasz szerint 37 év szolgálati idő után 28 500 Ft nyugdíjat állapítottak meg, ami jelentős vagyoni hátrányt okoz, és mivel a nyugdíj alkotmányosan védett tulajdon, sérti az Alaptörvény XIII. cikk szerinti tulajdonhoz fűződő jogot és sérti az Alaptörvény II. cikk szerinti az emberi méltóság megőrzéséhez fűződő jogot.
- [13] Az indítvány az Abtv. 27. §-a szerinti panaszt illetően azzal érvel, hogy a fenti jogszabályok eredőjeként hozott kormányhivatali határozat és az azt megerősítő bírói döntések azzal sértik meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, hogy a nyugdíj összegét, ami alkotmányosan védett jog, indokolatlanul, a reálisan elvárhatóhoz képest annyira alacsonyan állapították meg, hogy az alkalmatlan a szociális biztonság fenntartására és ebből következően az emberi méltóság megtartására.
- [14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételeinek nem felel meg. Az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályaival összefüggően az indítvány olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezhetné, nem vet fel és nem merül fel a konkrét esetben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség sem.

- [17] 2.1. A korábbi szabályok szerint a mezőgazdasági kistermelést folytató természetes személy – a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény (a továbbiakban: T.) szerint „egyéni gazdálkodó”, majd 1992. március 1-jétől mint egyéni vállalkozó [T. 103/D. § (1) bekezdés e) pont] – biztosítási kötelezettség alá esett, jogosult volt nyugellátásra jogosító szolgálati idő szerzésére és meghatározott egészségbiztosítási ellátásokra.
- [18] 1997. január 1-jétől a mezőgazdasági kistermelő kikerült az egyéni vállalkozó fogalma alól (1996. évi LXXXVII. törvény 14. §-a). A mezőgazdasági kistermelő (őstermelő) ettől kezdve nem esett biztosítási kötelezettség alá, jövedelme után nem fizetett társadalombiztosítási-, egészségbiztosítási- és nyugdíjjáradékot – így szolgálati időt sem szerezhette.
- [19] 1998. január 1-jétől a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban nem álló nagykorú személy, ezek között az őstermelő – a Tbj. 34. §-a szabályai szerint – megállapodást köthetett nyugellátást biztosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából.
- [20] 2006. december 31-ig a mezőgazdasági őstermelő önmagában e tevékenysége alapján nem volt biztosított, nem volt alanya a kötelező társadalombiztosítás rendszerének. A kötelező biztosításba való bevonásuk – a módosító törvényjavaslat indokolása értelmében – azért volt indokolt, mert biztosítás hiányában ellátásban sem részesülhettek, idős korukban a saját jogú ellátás helyett a szociális ellátórendszerre szorulhattak.
- [21] 2007. január 1-jétől hatályos szabályok értelmében az őstermelő biztosítottá vált, ha más jogcímen (pl. munkaviszonya alapján) nem biztosított, illetőleg saját jogú nyugdíjjal nem rendelkezik. Ez a biztosítási kötelezettség csak azokra a mezőgazdasági őstermelőkre vonatkozik, akiknél az irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő mértéke együttesen legalább 20 év, amely a teljes nyugdíj megállapításához szükséges.
- [22] Az őstermelők járulékfizetésére az általánostól részben eltérő szabályok vonatkoznak.
- [23] Ezek között szerepelt az a 2007. január 1-jétől hatályos szabály [Tbj. 30/A. § (2) bekezdés], hogy a mezőgazdasági őstermelő, akinek e tevékenységéből származó, a tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladta meg a hétmillió forintot, az őstermelői tevékenységéből származó bevétel 20 %-a után 8,5 % nyugdíjjáradékot is magában foglaló nyugdíj-biztosítási járulékot és természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizet. Az eredeti szabályok szerint a hétmillió forintot meghaladó bevétellel rendelkező őstermelő a minimálbérnek megfelelő összeg után fizeti meg a társadalombiztosítási járulékot, (29 %), az egészségbiztosítási járulékot, (7 %) és a nyugdíjjáradékot. (8,5 %).
- [24] A 2016-ban hatályos, kifogásolt szabályok értelmében a mezőgazdasági őstermelő fő szabály szerint a minimálbérnek megfelelő összeg fizeti meg a 19. § (3) bekezdése szerinti természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot és nyugdíjjáradékot. Ettől eltérően, az a mezőgazdasági őstermelő, akinek az e tevékenységéből származó, tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg az Szja tv. szerinti mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi értékhatárt (ez 2016-ban 8 millió forint), a tárgyévet megelőző évi bevételének 20 %-a után fizet természetbeni egészségbiztosítási járulékot és 10 % nyugdíjjáradékot.
- [25] A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetése bevezetésétől kezdve élő szabály, hogy a mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások (pl. nyugdíj) megszerzése érdekében az adóévre vállalhatja, hogy a járulékokat a reá irányadó járulékalapnál magasabb összeg után fizeti meg [Tbj. 30/A. § (3) bekezdése].
- [26] 2.2. A fenti rendelkezések értelmében az őstermelők egy részére a többi biztosítottól részben eltérő, jellemzően kisebb mértékű fizetési kötelezettség, és ezzel párhuzamosan más nyugdíj-megállapítási szabályok vonatkoznak. Meghatározott bevétel alatt (a társadalombiztosítási járulékok helyébe lépett) szociális hozzájárulási adót (és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot) nem kell fizetni, ugyanakkor a nyugdíj alapját képező átlagkereset ez utóbbi esetben az éves bevétel 6 %-a.
- [27] A Tbj. a járulékalap meghatározásánál az Szja tv. szerinti jövedelemre, az összevont adóalapba tartozó, az önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételnek azon részére épül, amelyet jövedelemként kell figyelembe venni. Ezzel szemben a mezőgazdasági kistermelőnél a járulékalap nem a jövedelem, hanem az éves bevétel 20 %-a.
- [28] A mezőgazdasági kistermelést folytató személyt az Szja tv. kezdettől fogva másokhoz képest kedvezőbb szabályokkal adóztatja (pl. más előírások vannak a bevételből a jövedelem meghatározására, a költségek igazolására). Ez a kedvezőbb elbánás jelenik meg a Tbj. 30/A. § (2) bekezdésében, azzal azonban, hogy – magasabb összegű ellátás megszerzése érdekében – önként vállalható a járulékoknak a törvényben meghatározott járulékalapnál magasabb összeg után fizetése is.

- [29] A fentiek alapján megállapítható, hogy a mezőgazdasági kistermelő más járulékfizetőkhöz képest – nemcsak a nyugdíjalap, hanem a járulékalap számításánál is – eltérő helyzetben lévőnek tekintendő, amely összességében egyébként kedvezőbb.
- [30] 3. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Személyek közötti, alaptörvény-sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis önkényes [lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének ezt az értelmezését követte a 32/2015. (XI. 19.) AB határozat is (Indokolás [78]–[80] és [91]).
- [31] Az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői [25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]]. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke.
- [32] Minthogy a mezőgazdasági kistermelő az ismertett szabályozás értelmében nem tekinthető azonos helyzetben lévőnek a többi járulékfizetővel, és nem állapítható meg az sem, hogy a kifogásolt szabályozás valamely korábban szerzett, és tulajdonként védett jogot érintene, az indítványban foglalt érvek alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz nem vet fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszt illetően a bírói döntésekkel kapcsolatban az indítvány nem tartalmaz megfelelő alkotmányjogi érvelést. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/975/2019

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3236/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 11. § (1) bekezdése, valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/B. § (1) és (2) bekezdései, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 11. § (1) bekezdése, valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tny. vhr.) 73/B. §-a és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tbj. vhr.) 4/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezménybe (a továbbiakban: egyezmény) mint nemzetközi szerződésbe ütközését és azokat az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.
- [3] Hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, Q) cikk (2)–(3) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, a II. cikk, a XIII. cikk (1)–(2) bekezdése, a XV. cikk (1)–(5) bekezdése és a XXIV. cikk sérelmére. Érvelt azzal is, hogy a kifogásolt szabályok az „Európai Unióról szerződés” és az „Európai Unió Alapjogi Chartája” egyes szabályaiba ütköznek.
- [4] 1.1. Utalt arra, hogy alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság a 3061/2015. (IV. 10.) AB határozat, a 3112/2016. (VI. 3) AB határozat és a Tny. 83/B §-a alkotmányossága tárgyában hozott határozatának (19/B/2007. AB határozat) ismeretében terjeszti elő, mivel egyrészt meggyőződése, hogy az újabb panaszban felhozott jogi érvekkel együttesen értékelve, az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiban elutasított indítványok is új megvilágításba kerülnek, másrészt az Alkotmánybíróság a 2014. és 2015. években benyújtott alkotmányjogi panaszait nem teljes körűen vizsgálta, az alkotmánybírósági végzésekben egymással is ellentmondásban álló megállapítások vannak.
- [5] A 3061/2015. (IV. 10.) AB határozattal lezárt ügyben a Kúria az indítványozó mint felperes felülvizsgálati kérelme alapján járt el és kezdeményezte a Kúria előtt Mfv.III.10.133/2014. szám alatt folyamatban lévő perben a Knymt. 11. § (1) és (2) bekezdése vizsgálatát, az eljárás felfüggesztése mellett. Végzése szerint a felperes 2007. december 31-től szolgálati nyugdíjban részesült, ám a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (a továbbiakban: Igazgatóság) szolgálati nyugdíját 2012. január 1-jétől a Knymt. 5. § (1) és (2) bekezdése alapján szolgálati járandóságként folyósította tovább. Az Igazgatóság 2012. december 7-én kelt határozatával az ellátás szüneteltetéséről döntött a Knymt. 11. § (1) bekezdése alapján: vagyis mivel a felperes jövedelme elérte a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/B. § (1) bekezdésében írt keretösszeget (a köte-

lező legkisebb munkabér havi összegének tizennyolcszorosát), 2012. december 1. és 31. között szüneteltette az ellátás folyósítását.

- [6] 1.2. A becsatolt iratok alapján megállapítható, hogy indítványra okot adó konkrét ügy tárgya szintén szolgálati járandóság folyósítása szüneteltetésének elrendelése (nyugdíjfolyósító igazgatóság 110/201531/2016. számú elsőfokú határozata, Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság 45-2/1622-2/2016. számú másodfokú határozata), azonban másik, a 2016. május 1-jétől december 31-ig terjedő időszakra. Az indítványozó társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatára irányuló keresetét a bíróság elutasította (Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 47.M.3025/2016/22.), az ítéletet a Kúria hatályában fenntartotta (Mfv.III.10.135/2018/5.). Az indítványozó szolgálati járandóságának folyósítását a Tny. – a Knymt. 11. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó – 83/B. § bekezdése alapján kell szüneteltetni a határozatok értelmében.
- [7] A Knymt. 11. § (1) bekezdése szerint a korhatár előtti ellátás és a szolgálati járandóság keresőtevékenység miatti szüneteltetésére a Tny. 83/B. § (1) és (2) bekezdését és 83/C. § (1), (2) és (4) bekezdését kell alkalmazni, azzal, hogy öregségi nyugdíj és nyugellátás alatt korhatár előtti ellátást és szolgálati járandóságot kell érteni.
- [8] A Tny. 83/B. § (1) bekezdése értelmében, ha az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött személy a tárgyévben biztosítással járó jogviszonyban áll, és az általa fizetendő nyugdíjjárulék alapja meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizennyolcszorosát (a továbbiakban: éves keretösszeg), az éves keretösszeg elérését követő hónap első napjától az adott tárgyév december 31-ig, de legfeljebb az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig a nyugdíjfolyósító szervnek a nyugdíj folyósítását szüneteltetnie kell.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi feltételeinek nem felel meg.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság a Knymt. rendelkezéseit a 23/2013. (IX. 25.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) már vizsgálta, és a 3. § (2) bekezdés *b)* pontja, 4. § (1)–(4) bekezdései, 5. § (1)–(2) bekezdése, (3) bekezdés *c)* pontja és (4) bekezdése, valamint a 18. § (1) bekezdésében a „4. § (2) bekezdése szerinti csökkentés nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességét nem állapította meg.
- [13] Az Alkotmánybíróság a Tny. 83/B. §-a alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt a 19/B/2007. AB határozattal (a továbbiakban: Abh2.) 2008. november 17-én már elbírálta, azt elutasította.
- [14] Az Alkotmánybíróság a Kúria által előterjesztett bírói kezdeményezés alapján hozott 3061/2015. (IV. 10.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh3.) elutasította a Knymt. 11. § (1)–(2) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmére alapított indítványokat. Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban a szolgálati nyugdíj szolgálati járandósággá való átalakítását, összegének csökkentését és a szüneteltetési szabályt együttes hatásában sem tartotta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközőnek, az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) által a *Markovics kontra Hungary*, *Béres kontra Hungary* és *Augusztin kontra Hungary* ügyekben hozott határozatok felhívásával pedig hivatkozott arra is, hogy az EJB a juttatás csökkentését a tulajdonjog sérelmével és a diszkrimináció tilalom megsértésével kapcsolatban sem állapította meg. Ezt követően a Kúria az Mfv.III.10.254/2014/2. és az Mfv.III.10.255/1025/2. szám alatt hozott határozatokban a jogerős ítéleteket hatályában fenntartotta. A Kúria utóbbi ítéletével összefüggésben az indítványozó a Knymt. 11. § (1) bekezdésének és a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdéseinek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, XIII. cikkébe, XV. cikkébe és az Egyezmény 14. és 17. cikkébe ütközése, valamint az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkével való ellentéte miatt, a rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányulóan alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. A panaszt az Alkotmánybíróság a 3112/2016. (VI. 3.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh4.) elutasította, részben visszautasította.

- [15] Az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben az alkotmányjogi panaszt a fenti, a Knymt. 11. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét állító részében – az Abtv. 64. § *f)* pontja alapján – ítélt dolog fennállása miatt, a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdései vizsgálata tárgyában pedig – az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján – alapvető alkotmányossági jelentőségű kérdés felvetésének hiányában visszautasította. Az Alkotmánybíróság e határozatában megállapította azt is, hogy az indítvány a tulajdonhoz való jog kapcsán sem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, mivel a korábbi alkotmánybírósági döntések fényében nyilvánvalóan hiányzik az érdemi alkotmányos összefüggés a Knymt. 11. § (1) bekezdése és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése között.
- [16] Az Alkotmánybíróság – Abh1.-ben és az Abh3.-ban foglalt megállapításokra utalva – kiemelte, hogy a szolgálati járandóság nem tekinthető nyugdíjnak, melynek folyósítását a járulékfizetés alapozza meg, csupán szolidáris alapokon nyugvó szociális ellátásnak, vagyis nem minősül vásárolt jognak, ezért a szüneteltetés kapcsán elvben sem merülhet fel a tulajdonjog sérelme. Emiatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján e vonatkozásban is visszautasította. Az Alkotmánybíróság a fenti határozatban a Knymt. 11. § (1) bekezdését és a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdését az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel összefüggésben, érdemben vizsgálta azzal, hogy az alapjogok nem minősülő jogosultság esetében a személyek eltérő kezelését a XV. cikk (2) bekezdése alapján kell megítélni. Az Alkotmánybíróság a korhatárt még be nem töltött nyugdíjasokra és a Knymt. 11. §-a alapján szolgálati járandóságban részesülő személyekre irányadó szüneteltetési szabály alkalmazását – a keresetpótló ellátásra való rászorultság hiányában – indokoltnak tartotta, kimondva azt is, hogy a vizsgált szabályozás szempontjából összehasonlítható csoportba a szolgálati járandóságban (korhatár előtti ellátásban) részesülő személyek tartoznak. Az Alkotmánybíróság a Tbj. 5. §-a szerinti biztosítással járó jogviszonyban álló és az abban nem álló személyek között sérelmezett különbségtétellel kapcsolatban megállapította, hogy a megkülönböztetés nem személyek között, hanem az egyes jogviszonyok, illetve jövedelmek tekintetében áll fenn, a külföldön munkát végzők keresményének figyelmen kívül hagyását pedig észszerű indokokon alapulónak tartotta; mindezek miatt a Knymt. 11. § (1) bekezdését és a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdéseit nem ítélte az Alaptörvény XV. cikkébe ütközőnek, ezért az indítványozó panaszát e vonatkozásban elutasította.
- [17] 3.1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a támadott szabályok egy részét már vizsgálta [a Knymt. 11. § (1)–(2) bekezdését az Abh3., a Knymt. 11. § (1) bekezdését és a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdése alaptörvény-ellenességét az Abh4.].
- [18] Az Abtv. 24. § (3) bekezdése szerint nincs helye az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alaptörvénynek ugyanarra a rendelkezésre, illetve elvére (értékére), és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alaptörvény-ellenességet megállapítani (ítélt dolog), kivéve, ha az Alkotmánybíróság döntése óta a körülmények alapvetően megváltoztak.
- [19] A jelen ügyben az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján az indítványozó nagyobb részt az Alaptörvénynek ugyanazokra a rendelkezéseire, azonos alkotmányos összefüggésekre hivatkozva kéri az alaptörvény-ellenességet megállapítani (jogbiztonság, tulajdonhoz való jog, hátrányos megkülönböztetés tilalma). Nem állapítható meg az sem, hogy az Alkotmánybíróság döntései óta a körülmények alapvetően megváltoztak volna. Az Alaptörvénynek a panaszban felhívott XXIV. cikk (1)–(2) bekezdése (tisztesseges hatósági eljáráshoz való jog) és II. cikke (emberi méltóság védelme) állított sérelméről az indítvány nem tartalmaz megfelelő indokolást.
- [20] Tekintettel arra, hogy az említett alkotmánybírósági határozatok óta a körülményekben változás nem következett be, az Alkotmánybíróság ítélt dolog miatt a Tny. 83/B. § (1)–(2) bekezdését és a Knymt. 11. § (1) bekezdését illetően a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 24. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján visszautasította.
- [21] 3.2. A Tbj. vhr. 4/A. § (2) bekezdése – eszerint az esedékességet követő időpontban kifizetett járulékalapot képező jövedelmet (elmaradt követelés) a Tbj. 24. §-ának (1) bekezdése szerinti járulékfizetési kötelezettség megállapításánál arra az évre (időszakra) kell figyelembe venni, amely évre (időszakra) azt kifizették – alaptörvény-ellenességéről az indítvány nem tartalmaz kellő alkotmányjogi érvelést.
- [22] A Tny. vhr. 73/B. §-a – eszerint a Tny. 83/B. § (1) bekezdése szerinti éves keretösszeg elérésének vizsgálatakor a kifizetett nyugdíjjárulékalapot képező keresetet, jövedelmet arra az időszakra kell figyelembe venni, amely időszakra vonatkozóan azt kifizették – az indítvány szintén nem tartalmaz megfelelő alkotmányjogi érvelést.

Ezeket az indítványokat az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján utasította vissza.

- [23] 4. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés].
- [24] A nem a jogosulttól származó, jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság szintén visszautasította [Abtv. 55. § (4) bekezdés *b*) pont].

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1056/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3237/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.636/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő (dr. Kovácsits László ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.21.636/2017/12. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági ítélet az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a VIII. cikk (1)–(3) bekezdéseit, valamint a IX. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozók ellen az alapügy felperese személyiségi jog megsértése miatt indított polgári pert. Az első fokon eljáró Egri Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) az indítványozók egyikének (a továbbiakban: I. rendű indítványozó) felelősségét megállapította, és őt emiatt a további jogsértéstől eltiltotta, elégtétel adására (miszerint 15 napon belül köteles saját költségén, két alkalommal a Kelet-Magyarország, a Magyar Idők, valamint a Magyar Narancs sajtóorgánumokban nyomtatott és elektronikus formában is egy, a törvényszék által meghatározott nyilatkozatot közzétenni), továbbá 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamatainak megfizetésére kötelezte. A törvényszék a másik indítványozó (a továbbiakban: II. rendű indítványozó) felelősségét nem állapította meg.
- [3] Az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás szerint az I. rendű indítványozó 1998-tól megszakítás nélkül (jelenleg is) országgyűlési képviselőként tevékenykedik, feleségét (aki az ügy II. rendű indítványozója) pedig 2014-ben Nyírbogát polgármesterévé választották. Az alapügy felperese korábban szintén országgyűlési képviselő volt, 2002-től pedig az általa alapított Összefogás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Felemelkedéséért Szövetség elnökeként a 2002-es, a 2006-os, a 2010-es és a 2014-es önkormányzati választásokon is a megyei közgyűlés tagjává választották (amelynek korábban elnöke is volt).
- [4] Az alapügy felperese a 2014-es országgyűlési választásokon Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye 6. számú egyéni választókerületében indult jelöltként, ahol az I. rendű indítványozó is megmérettette magát. A hivatalos kampányidőszak ugyan csak 2014. február 15-én indult, azonban az alapügy felperesének indulása, az őt jelölő politikai szervezetek bejelentése folytán már 2013 őszén nyilvánosságra került. A 2014-es országgyűlési választások idején (és már ezt megelőzően 2013-ban is) az I. rendű indítványozó a jelölőszervezetének választókerületi elnöke volt. Ezen tisztségében az I. rendű indítványozó 2013. november 6-ára összehívta a választókerületi szervezet közgyűlését Nyírbogátra (a község polgármesteri hivatalába, mivel ekkor a település polgármestere is ő volt), annak érdekében, hogy a közgyűlés állást foglaljon arról, hogy a jelölőszervezet kit indít a 2014. évi országgyűlési választásokon az érintett választókerületben jelöltként (a közgyűlés egyhangúlag az I. rendű indítványozót javasolta jelöltként). A közgyűlésen az alapügy felperese nem volt jelen, azonban a jelölőszervezet helyi szervezeteinek tagjai közül legalább 100 fő igen (többek között az I. és II. rendű indítványozó is – akit később az I. rendű indítványozó kampányfőnökének is kineveztek).
- [5] Az ügy történeti tényállása szerint a fenti időpontban megtartott közgyűlésen a jelenlévő tagok kivetítőn megtekinthették a már ismertté vált képviselő-jelölteknek (így az alapügy felperesének is) a közösségi felületen elérhető adatlapját. Emellett legalább 100 példányban kiosztásra került egy fekete-fehér A4-es szórólap, amelyen – az alapügy felperesének állítása és a megállapított tényállás szerint – szerepelt két, a kuruc.info internetes oldalon az alapügy felpereséről megjelent cikk kivonata is. Az egyik cikk a „Hasfelmetsző Jacket is lepipálja [az alapügy felperesének neve] a szabolcsi rém”, a másik írás a „Botrány [az alapügy felperesének neve] tárgyalásán” címmel jelent meg. A közgyűlésen részt vett a jelölőszervezet helyi szervezetének egy olyan tagja is,

aki az alapügy felperesével jó barátságban állt. Az ott kapott szórólapot a közgyűlés után egy, az alapügy felperesével közös ismerősüknek adta át, akitől az alapügy felperese értesült a szórólap tartalmáról és arról, hogy ezt a közgyűlésen az indítványozók kiosztották.

- [6] Az alapügy felperese ezt követően 2013. november 27-én ismeretlen tettes ellen feljelentést tett aljas indokból vagy célból elkövetett, jelentős érdeksérelmet okozó rágalmozás vétségének elkövetése miatt. Az Országgyűlés az I. rendű indítványozónak a mentelmi jogát nem függesztette fel, a II. rendű indítványozó ellen azonban megindult a büntetőeljárás. Ezzel párhuzamosan – a jelen ügy tárgyát képező – személyiségi jogi pert is megindított az alapügy felperese az indítványozók ellen.
- [7] A személyiségi jogi perben a törvényszék a tanúvallomások alapján megállapította, hogy a közgyűlésen az I. rendű indítványozó a szóróanyag kiosztását követően arra szólította fel a jelenlévőket, hogy azt nyugodtan terjesszék. Emellett a törvényszék az eljárás anyagává tette azt a hangfelvételt is, amelyet egy későbbi időpontban készített a jelölőszervezet egy tagja az I. rendű indítványozóval való beszélgetéséről (annak tudta és beleegyezése nélkül), amelyben az I. rendű alperes a felperesre sértő megjegyzéseket tett. A fentiek mellett a bizonyítás részét képezte egy másik hangfelvétel is, amelyet egy újságíró készített a Magosz Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei elnökével, aki szintén ott volt a kérdéses közgyűlésen. Az érintett újságíró 2013. november 19-én online közzétett egy cikket, „Hogy került a Kuruc.info a Fideszhez? – lejárato kampány dúl Nyírbátorban” címmel, amely a kiosztott szórólapokkal is foglalkozott. Emellett a cikkből kiderült az is, hogy a Nyírbátorban élő választópolgárok postaládáiba hasonló tartalommal ismeretlenek további szórólapokat helyeztek el.
- [8] Egy, a közgyűlésen jelenlévő személy pedig arról számolt be az újságíró kérdésére, hogy bár már nem emlékszik, hogy a szórólapokat kiosztották-e vagy azok előre el voltak helyezve a székeken, de azokban bizonyosan a kuruc.info cikkeiből voltak idézetek, *online* elérhetőség megjelölése mellett. Később az alapügy felperese (aki a politikai tevékenysége mellett ügyvédként is dolgozik) a nála dolgozó ügyvédjelöltjével felhívta az I. és II. rendű indítványozókat, hogy velük az érintett közgyűlésről beszélgessen. Ezen beszélgetéseket az ügyvédjelölt az érintettek tudta és beleegyezése nélkül szintén rögzítette. A személyiségi jogi per tárgyává tett közgyűlésről 2013. november 23-án a Népszabadság napilap is cikket írt online kiadásában „Fideszes indul szélsőjobb kottájából” címmel. A cikk foglalkozott azzal is, hogy az I. rendű indítványozó Facebook oldalán közzétett 5 db fotót a közgyűlésről, amelyen tisztán kivehető egy olyan papírlap, amely a per tárgyává tett szórólapok méretével, színével és alakjával megegyezik. Ezekkel kapcsolatban azonban az újságcikkben az I. rendű indítványozó úgy nyilatkozott, hogy ők egy másik szóróanyagot terjesztettek, amely az egészség megőrzésének fontosságáról szólt. Az első fokú tárgyalás során később ezt a szóróanyagot a per anyagához csatolták is.
- [9] A törvényszék ítéletében megállapította, hogy az alapügy felperese minden kétséget kizáróan közszereplőnek tekinthető, aki, amikor elfogadta a 2014-es országgyűlési választásokra a képviselőjelölti felkérést, ismételten az országos politika terepére lépett. A törvényszék egyúttal azonban azt is vizsgálta, hogy a sérelmezett kijelentések a közéleti tevékenységével összefüggésben jelentek-e meg. Ennek keretében pedig vizsgálta a véleménynyilvánításhoz való jog és a jóhírnévhez való jog kollízióját. A törvényszék kiemelte, hogy bár egy közszereplőnek nagyobb tűrési kötelezettsége van a vele szemben megfogalmazott kritikai észrevételekkel szemben, azonban ennek az ő esetükben is gátat szabhat többek között az ügy elbírálása szempontjából releváns a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 75. § (2) bekezdése, azaz, hogy korláta lehet a véleménynyilvánításnak mások jóhírnevének a sérelme. A törvényszék ítéletében vizsgálta azt is, hogy a sérelmezett kijelentések tényállításhoz vagy véleménynyilvánításhoz minősülnek-e.
- [10] A törvényszék a II. rendű indítványozóval szemben előterjesztett keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy az indítványozók jelölőszervezetének alapszabálya szerint a közgyűlésen önálló utasítási és döntési joga csak a választókerületi elnöknek van, így ha a II. rendű indítványozó közre is működött a szórólapok kiosztásában, azért őt felelősség nem terheli. A kérdéses időpontban ráadásul a II. rendű indítványozó még nem volt az I. rendű indítványozó hivatalos kampányfőnöke sem.
- [11] A törvényszék ítéletében azt is rögzítette, hogy az alapügy felperesének volt a kötelessége bizonyítani azt, hogy a szórólap terjesztése az I. rendű indítványozó jóváhagyásával történt és olyan állításokat tartalmazott, amelyek sértették a jóhírnévhez való jogát. A törvényszék döntése értelmében az alapügy felperese ezen kötelezettségének eleget tudott tenni a tényállásban szereplő tanúvallomások, újságcikkek, és hangfelvételek alapján (amelyek tekintetében a törvényszék úgy döntött, hogy bár az érintettek tudomása és jóváhagyása nélkül készült, mégsem indokolt azoknak a bizonyítékok közül való kirekesztése, mivel a közérdek indokolta azok felhasználását). A törvényszék ítéletében azt is rögzítette, hogy mivel az I. rendű indítványozó volt a jelölőszervezet választókerületi elnöke, így a szórólapok elkészítése és kiosztása csak az ő jóváhagyásával történhetett, ezért

ő felelősséggel tartozik azok tartalmáért. Azt ugyanakkor az alapügy felperese nem tudta bizonyítani, hogy a szórólapok a cikkek internetes elérhetőségét is tartalmazták volna. A cikkek kivonatolása és szórólapokon való kiosztása ugyanakkor az első fokú bíróság szerint tényállításnak és híresztelésnek minősíthető, ezért ezekért az I. rendű indítványozó felelőssége megállapítható. Az egyéb durva, sértő kijelentések azonban a véleménynyilvánítás keretébe értékelhetőek, így azokért az I. rendű indítványozó nem vonható felelősségre.

- [12] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozók és az alapügy felperese is fellebbezést nyújtott be a Debreceni Ítéltáblához (a továbbiakban: ítéltábla). Az ítéltábla döntésében a törvényszék ítéletét részben megváltoztatta, és többek között a II. rendű indítványozó felelősségét is megállapította (emellett a nem vagyoni kártérítés összegét 2 000 000 Ft összegre szállította le). Az I. rendű indítványozó tekintetében az ítéltáblai ítélet megerősítette a törvényszéki ítéletben leírtakat, külön kiemelve a szabad bizonyítás elvéből fakadó következményeket a hangfelvételek megítélése tekintetében. A II. rendű indítványozó vonatkozásában ugyanakkor kiemelte, hogy nem a jelölőszervezet alapszabálya alapján kell megítélni a II. rendű indítványozó felelősségét, hanem a jóhírnév sérelmében betöltött valós szerepe szerint. Ez alapján viszont az ő felelőssége is fennáll. A tényállás tekintetében az ítéltábla pontosította a törvényszék ítéletét és rögzítette, hogy a szórólapok a cikkek internetes elérhetőségét önmagukban is tartalmazták.
- [13] 1.3. A jogerős ítéltáblai ítélettel szemben az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, amelyhez kapcsolódva az alapügy felperese csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához.
- [14] Az indítványozók szerint az eljáró bíróságok túlterjeszkedtek a kereseti kérelmen, ráadásul a részükről nem volt megállapítható aktív elkövetési magatartás, a híresztelés pedig passzív magatartással nem követhető el. A II. rendű indítványozó felelősségének megállapítása teljes mértékben alaptalan, az I. rendű indítványozó felelőssége pedig minimum kérdéses, hiszen egy politikai rendezvény lebonyolítása és megszervezése a politikai párt alapszabályából eredő kötelessége. Az ítéletek az elkövetési magatartások tekintetében pedig pusztán feltételezésekre alapulnak. Állításuk szerint ők semmilyen sértő tartalmú szórólapot az érintett közgyűlésen nem tettek közzé. Az alapügy felperese csatlakozó felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy véleménye szerint közérdekű bírság kiszabása, továbbá a közlemény kétszeri megjelentetése is indokolt lenne.
- [15] A Kúria ítéletében a jogerős ítéltáblai döntést hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolása szerint az indítványozók a szórólapok kiosztásával, és mások számára való hozzáférhetővé tételével megvalósították a híresztelés elkövetési magatartását. Emellett a Kúria úgy ítélte meg, hogy az indítványozóknak érdemi közrehatása volt a jogsértés megvalósulásában. A Kúria döntése szerint nem megalapozott az indítványozók azon érvelése sem, miszerint egy pártrendezvényen történtek a pártnak tudhatóak be, mivel semmi sem bizonyítja, hogy a szórólapok a párt utasítására készültek volna. A II. rendű indítványozó felelőssége tekintetében pedig arra a megállapításra jutott a kúriai ítélet, hogy a hangfelvételek alapján a II. rendű indítványozó felelőssége is kétséget kizáróan megállapítható.
- [16] 1.4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy álláspontjuk szerint a kúriai ítéletet érdemben befolyásoló Alaptörvény-ellenesség áll fenn. A polgári jogviszonyokban irányadó felelősségi szabályok ugyanis csak nagyon szűk körben ismerik el (és akkor is csak kifejezett törvényi felhatalmazás alapján) a nem közvetlenül saját tevékenységen alapuló ún. objektív felelősséget, azaz hogy egy – feltételezett – jogsértésben közre nem működő személy más személy jogsértő magatartásáért legyen felelősségre vonható. Márpedig a II. rendű indítványozó felelősségét az ítéltábla és a Kúria erre alapította, úgy, hogy a jogerős ítélet nem nevezte meg azon személyeket, akik az alapügy felperese által kifogásolt szórólapokat kiosztották – így konkrét személyekhez sem volt köthető az alapügy felperese által állított híresztelés. Ugyancsak problémásnak tartják, hogy a bíróságok az I. rendű indítványozó felelősségét sem saját cselekvősege, hanem a pártban betöltött tisztsége alapján állapították meg. Véleményük szerint az eljáró bíróságok felelősségüket pusztán mások feltételezett cselekményének tudomásul vétele (azaz passzív magatartásuk) alapján állapította meg, ami azonban sérti a jogbiztonság elvét. Ezekre tekintettel úgy vélik, hogy a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében biztosított jogállamiság elvét.
- [17] A fentiek mellett az indítványozók – alkotmányjogi panaszukban kifejezett álláspontjuk – szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1)–(3) bekezdését, valamint IX. cikk (1) bekezdését is. Véleményük szerint ugyanis a Kúria ítélete ellentétes az egyesülési és gyülekezési joggal, mivel egy pártgyűlés szervezésében és levezetésében való tevékenységbe beleérti a pártgyűlésen esetlegesen megvalósuló személyiségi jogsértésért való

felelősséget akkor is, ha azt más valósítja meg. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelmét pedig elsősorban abban látják, hogy a kúriai ítélet által korlátozásra került azon joguk, hogy egy pártgyűlés keretében, a küzdelemre való felkészülés jegyében, szabadon megismerhessék és tanulmányozhassák az ellenfeleiket, és a róluk nyilvánosan megjelent közléseket. Álláspontjuk szerint a véleménynyilvánítás szabadságába tartozik, hogy egy zárt pártrendezvényen a politikai ellenfeleikről az interneten elérhető tartalmakat megismertethessék a párt tagjaival, és ez nem minősülhet híresztelésnek. A pártrendezvényeken kiosztott szórólapok pedig – különösen kampányidőszakon kívül – nem minősülnek kampányanyagoknak, így azok nem valakinek a meggyőzéséről szólnak, hanem pusztán a küzdelemre való felkészülés jegyében a tájékoztatást szolgálják. A bíróságok által kifogásolt cselekmény már csak ezért sem valósíthatja meg a személyiségi jog sérelmét.

- [18] A fentiekre tekintettel az indítványozók a kúriai ítélet megsemmisítését indítványozták.
- [19] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [21] 2.1. Az indítványozók az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszukban a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, VIII. cikk (1)-(3) bekezdéseinek valamint IX. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozták. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [22] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [23] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló bírósági eljárás alá vont személyek nyújtották be az ügyüket érdemben lezáró bírósági ítélettel szemben, így az indítványozók érintettnek tekinthetők, tehát jogosultak voltak az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [24] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztették elő az indítványukat.
- [25] 2.3. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozók nem adtak elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [26] 2.4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VIII. cikk (1)-(3) bekezdéseire, valamint az IX. cikk (1) bekezdésére vonatkozó része megfelel-e az Abtv.-ben foglalt további formai és tartalmi követelményeknek.
- [27] Az indítványozók mindkét alaptörvényi rendelkezés sérelmét elsősorban abban látják, hogy az eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítékok, valamint az irányadó jogszabályok alapján megállapíthatónak tartották az indítványozók polgári jogi felelősségét. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy

azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [28] Emellett megállapítható az is, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszuk indokolásában sem az Alaptörvény VIII. cikke, sem a IX. cikke vonatkozásában nem adtak elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést.
- [29] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány sem az Alaptörvény VIII. cikke, sem a IX. cikke tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11] pont, 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [30] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/686/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3238/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pk.50.024/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Litresits András ügyvéd, Litresits Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz; melyben a Fővárosi Ítéltábla 1.Pk.50.024/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményei – a bíróság és választási bizottság határozataiban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] Az indítványozót Diósd Város Helyi Választási Bizottsága (a továbbiakban: HVB) a 46/2019. (IX. 9.) számú határozatával nyilvántartásba vette az egyik egyéni választókerületben független képviselőjelöltként, ugyanakkor Érd Megyei Jogú Város Helyi Választási Bizottsága 35/2019. (IX. 5.) számú HVB határozatával már nyilvántartásba vette több jelölt szervezet közös kompenzációs listáján a 13. helyen szereplő jelöltként. A diósd HVB határozata ellen egy egyéni képviselőjelölt fellebbezett, arra hivatkozva, hogy a határozat a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény (a továbbiakban: Övt.) 8. § (1) bekezdését sérti.
- [4] A Pest Megyei Területi Választási Bizottság (a továbbiakban: TVB) 120/2019. (IX. 15.) számú határozatával a HVB határozatát megváltoztatta, és az indítványozó egyéni választókerületi független képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vételét visszautasította. Indokolásában megállapította, hogy az indítványozó több jelölt szervezet közös kompenzációs listáján jelöltként szerepel, így az egyéni választókerületben történt nyilvántartásba vétele az Övt. 8. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [5] A határozattal szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyet a Fővárosi Ítéltábla 1.Pk.50.010/2019/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasított, tekintettel arra, hogy az indítványozó jogi képviselete nem volt szabályszerűen igazolva. A Fővárosi Ítéltábla – az indítványozó kifogásának helyt adva – az eljárás megismétlését rendelte el, melynek eredményeként a korábbi végzést saját hatáskörben hatályon kívül helyezte, és a felülvizsgálati kérelemről érdemben határozott, és azt alaptalannak találta.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla alkotmányjogi panasszal támadott 1.Pk.50.024/2019/2. számú végzésével a TVB határozatát helybenhagyta. Indokolásában az Övt. 8. §-ában foglalt rendelkezésekre hivatkozva megállapította, hogy az indítványozó kompenzációs listán való jelölésével és annak elfogadásával már nyilvántartásba került. Az Övt. 8. § (1) bekezdése szerint a jelölt csak ugyanazon településen fogadhat el egyéni választókerületi jelöltséget, ezért – a bíróság szerint – a TVB a kifogásolt határozatával az indítványozónak az egyéni választókerületben egyéni választókerületi független képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vételét helyesen utasította vissza.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéltábla 1.Pk.50.024/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert ellentétesnek tartja az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (4) bekezdésével.
- [8] Álláspontja szerint a bíróság az Övt. 8. § (1) bekezdésének olyan szűk, megszorító értelmezést tulajdonít, mely sérti a passzív választójogát. Az indítványozó szerint a bíróság döntése a jogszabály téves értelmezésén alapul, mert az Övt. 8. § (1) bekezdése nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely alapján a választási bizottság a nyilvántartásba vételét visszautasíthatta volna. Az Övt. 1. § (3) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a választópolgár bármely választókerületben választható, míg a választhatóságra vonatkozó korlátozást szerinte kizárólag

az Övt. 8. § (6) bekezdése tartalmaz. Vagyis ha az Övt. kifejezetten nem zárja ki, akkor a választópolgár jelölt lehet, ha az alaptörvényi feltételeknek egyébként megfelel. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXIII. cikk (4) bekezdése értelmében ugyan sarkalatos törvény a választhatóságot további feltételekhez kötheti, azonban ezeket a korlátozásokat megengedően kell értelmezni, és meg kell felelniük az alapjogok korlátozhatóságára vonatkozó – szükségességi és arányossági – követelményeknek. Az indítványozó indokolása alátámasztásául hivatkozott az 1/2013. (I. 7.) AB határozatban, valamint a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban foglaltakra. Álláspontja szerint a támadott végzés az alkotmánybírósági határozatokban foglaltaknak sem felel meg.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [10] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokollással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [11] A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a Ve. alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz esetén is kizárólag az Alaptörvényben elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3294/2014. (XI. 11.) AB végzés, Indokolás [24]}.
- [14] A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [15]}.
- [15] 3.3. Az Alkotmánybíróság az ismertett gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkozóan is irányadónak tekintette, és megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXIII. cikkében deklarált passzív választójoga sérelmével összefüggésben előadottak nem felelnek meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, az alábbiak szerint. Az indítványozó panaszában az Övt. 8. § (1) bekezdésének a bíróság végzésében megjelenő értelmezését sérelmezte, szerinte a bírói döntés Alaptörvényben rögzített jogát sérti, mert megszorítóan értelmezi az Övt. 8. §

- (1) bekezdésében foglaltakat. E rendelkezés szerint a választópolgár jelölési fajtánként több jelöltet vagy listát is ajánlhat, de csak egy településen, fővárosi kerületben, megyében fogadhat el jelölést.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörben eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {hasonlóan: 3143/2014. (V. 9.) AB végzés; Indokolás [19]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróságnak a választási ügyekben eljáró bíróságok törvényértelmezésének a felülvizsgálatára sincs lehetősége, amennyiben az alkotmányjogi kérdést egyúttal nem vet fel {lásd 3082/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [16]; megerősítette többek között: 3294/2014. (XI. 11.) AB végzés, Indokolás [23]; 3294/2018. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [43]}. Ezért az Alkotmánybíróságnak ez utóbbi létét kellett megvizsgálnia a befogadásról szóló döntésének meghozatala során.
- [17] 3.4. Az indítványozó beadványa alapján megállapítható, hogy a panaszban megjelölt aggályok – melyek kizárólag az Övt. egyébként egyértelmű – értelmezéséhez kapcsolódnak – a bíróság döntését érintően nem tartalmaznak kifejezetten olyan érvelést, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel, és így az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná {3099/2018. (III. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a Kúria Kvk.III.38.036/2019/2. számú, az indítványozó által hivatkozott végzésében is foglalkozott az Övt. 8. §-a értelmezésével, és rámutatott, hogy a az Övt. érintett rendelkezésének pontos értelme megállapítható és a „8. § további bekezdéseinek koherenciájából a következetes jogalkotói szándék figyelhető meg” {lásd: Kúriai végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság, egyetértve a fenti megállapítással, hangsúlyozza, hogy az érintett rendelkezés teleologikus értelmezéséből sem következik a több településen való megválaszthatóság, ez egyébként az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabállyal is ellenkezik. Az Alaptörvény XXIII. cikkéből nem olvasható ki annak elvi lehetősége, hogy a választópolgár korlátlanul, bármennyi, akár n+1 számú településen jelölt lehessen.
- [19] 3.5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért befogadására nincsen mód. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1527/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 3/2019. (IX. 30.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

egyesbírók kijelöléséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként 2019. október 1-től 2019. december 31-ig terjedő időtartamra *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybíróként jelölöm ki.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/1569/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtájtára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető

HU ISSN 2062-9273